

Sergiu Ciocârlan

ROMÂNIA FURATĂ

raportul comisarului european Samuel Scheib

„Disprețuind Biserica noastră națională și înjosind-o, atei și francmasoni cum sunt toți, ei ne-au lipsit de arma cea mai puternică în lupta națională; disprețuind limba prin împeștrări și prin frazeologie străină, au lovit un al doilea element de unitate; disprețuind datinele drepte și vechi și introducând la noi moravurile statelor în decadență, ei au modificat toată viața noastră publică și privată, în așa grad încât românul ajunge a se simți străin în țara sa proprie.

Odinioară o Biserică plină de oameni, toți având frica lui Dumnezeu, toți sperând de la El mântuire și îndreptându-și viețile după învățăturile Lui. Spiritul speculei, al vânătorii după avere fără muncă și după plăceri materiale a omorât sufletele."

Mihai Eminescu, 14 august 1882

Dedic acest roman Ionelei Cosette Cârâc, iubitoarea de Hristos și mult ostenitoare, care s-a mutat la Domnul pe 1 iulie 1997

Sergiu Ciocârlan (n. 1979, Brăila) este profesor de Limba și Literatura română. În 2011 obține titlul de doctor în filologie cu teza Sensul tradiției în proza lui Ioan Slavici, Fac. de Litere, Univ. București (Conducător științific: Prof. univ. dr. Mircea Anghelescu). Are articole publicate în Cuvântul, Luceafărul, Lumea credinței, Ortodoxia, Tabor, Tribuna. De asemenea, a publicat articole de specialitate în volumele Studii de literatură română și comparată, București, Ed. Universității, 2009, și Cercetări și studii. Volumul Școlii Doctorale a Facultății de Litere, București, Universitatea din București, 2010 (editori: Liliana Ionescu Ruxăndoiu și Mircea Anghelescu). În 2013 publică Jertfa unui preot mucenic miercuria Patimilor și Fără frică despre curajul mărturisirii lui Hristos, două romane simetrice care propun soluții de ieșire din universul concentraționar de ieri (închisoare, lagăr, Canal) și de azi, respingând atitudinea bicefală, spectrul umanității intrate în malaxorul dublului limbaj.

Preluarea textului (fie în formă tipărită în ziare, reviste, foi parohiale sau în formă electronică, pe blog-uri sau site-uri) este liberă, cu menționarea exactă a sursei citate. Pentru varianta în formă electronică se va prelua textul postat pe sergiuciocarlan.ro.

© Pentru prezenta ediție, Editura Areopag

www.areopag.ro

ISBN 978-606-8451-52-7

Sergiu Ciocârlan

ROMÂNIA FURATĂ RAPORTUL COMISARULUI EUROPEAN SAMUEL SCHEIB

Carte apărută cu binecuvântarea înalt Preasfințitului Arhiepiscop Justinian Chira al Episcopiei Maramureșului și Sătmărilor

Editura Areopag București, 2014

Prefață

Pr. prof. dr. Mihai VALICĂ

Romanul lui Sergiu Ciocârlan România furată raportul comisarului european Samuel Scheib, la prima vedere, pare doar un roman. Acțiunea se petrece pe mai multe planuri începând cu cel al controlului persoanei umane, fără frontiere, la granița unei țări, prin tehnologia biometrică și a tehnicii de scanare avansată, a călătorilor, fără ca aceștia să mai prezinte un pașaport sau act de identitate, ci însuși corpul lor este folosit ca obiect de identificare, cu o eficiență uimitoare, întrucât „într-o fracțiune de secundă irișii fură scanări și ușile se deschisă instantaneu” -, continuând cu planul europenizării cu orice preț, al mondializării fără Dumnezeu și împotriva intereselor naționale și sfârșind cu încercarea unora de a demola și a des-biserici Ortodoxia din interior, cu ajutorul elitelor culturale „ortodoxe”.

Având în vedere că aceste acțiuni se petrec deja în lume, iar tehnologia RFID precum și scanarea persoanei umane sunt deja în practică în UE, romanul devine o realitate care depășește de ficțiunea.

Partea care șochează este tocmai ceea ce hotărăște Consiliul Suprem, atunci când spune răspicat: „Sunt două direcții pe care trebuie să insistăm. Prima este aceea a redefinirilor și a noilor receptări prin care trebuie să oferim societății actuale opțiuni de desprindere definitivă din plasma lumii vechi. Iar a doua direcție este aceasta: cât timp existăm noi, lumea veche trebuie strânsă într-o insulă și aruncată în pustietatea unui ocean. Noi suntem lumea nouă! Noi trebuie să fim creatorii omului recent! Am ajuns la sfârșitul istoriei și tocmai de aici începem noi să construim”!

De aici începe ficțiunea, și poate îngrijorarea, când lumea nouă începe să distrugă lumea veche, pentru a crea omul recent, deoarece noii artizani se cred stăpânii unici ai lumii, așa cum diavolul, pe Muntele Carantaniei, se credea stăpânul împărățiilor lumii și a slavei lor (Matei 4, 8) și le oferea la schimb pe toate, cu condiția ca Iisus Hristos să i se închine. Deci, diavolul era hoț, mincinos și impostor, deoarece momea cu ceva ce nu-i aparținea. Mântuitorul îi arată că de fapt El este adevăratul Stăpân, întrucât al Domnului este pământul și plinirea lui, lumea și toți ce locuiesc în ea (Ps. 23,1) și îl respinge

6

ferm, alungându-l, ca un adevărat Stăpân al lumii.

Noii ideologi și diriguitori ai lumii noi, închipuite doar de ei, de fapt nu construiesc și nu creează nimic, ci doresc să de-creeze lumea, creată și răscumpărată de Iisus Hristos. Diavolul va putea de-crea ceva, în lume sau în noi înșine, doar în măsura în care noi ne dăm acordul, nu rămânem treji întru toate, și îl recunoaștem ca stăpân, și-i facem jocul, dacă punem accentul pe ce avem, și nu pe ce suntem sau putem deveni.

Viclenia diavolului s-a perfecționat, între timp, întrucât el deține arta de a nu mai face martiri, așa că el nu mai vrea eroi: „Suntem sătui de martiri și sfinți închipuiți! Trebuie găsită o metodă adecvată care să excludă din start eroismul, martiriul, fiindcă românii au predispoziția de a se sacrifica pentru Dumnezeu lor, pentru țara lor”, scrie autorul în romanul său. Deci execuția o vrea lentă și fără durere, de nici nu va ști când a fost sugrumat, dacă nu cumva s-a și petrecut, având în vedere starea jalnică a României recente!

Șansa de supraviețuire sau de revenire a țării constă în credința și mărturisirea oamenilor cum este Cossette, care îl mărturisește pe Hristos oriunde merge, și

7

îl identifică drept Persoana prin excelență, Adevărul cel veșnic.

Din discuția comisarului imaginar Samuel Scheib despre poporul român constatăm percepția despre noi a celor ce conduc Europa și lumea și vedem modul viclean în care aceștia manipulează opinia publică internă și internațională. Acest aspect se acutizează în discuția pe care o are cu primarul despre Tratatul de la Maastricht, atunci când îi momește cu himere economice și demnitate comunitară egală pe români!

Dialogul ne aduce aminte de Ferma animalelor. Orwell, în contextul actual, ar putea fi depășit, întrucât ipocrizia și impostura fac ca eșecul și criza economică să fie puse în spinarea Ortodoxiei și nicidecum pe seama hoției și a proastelor guvernări.

Din Disciplina absolută din fișele lui Scheib descrisă în Raportul în stadiul de eboșă, deducem că, de fapt, toate cele de mai sus concentrează un întreg program de destabilizare națională, care avea ca motto anunțul prim-ministrului român: „Industria românească este un cimitir de fiare vechi!. Și românii sunt atât de naivi și îl cred! Și pe cine cred? Pe ăsta, care în viața lui de până acum nu pășise într-o uzină să vadă cu ce se mănâncă industria

8

românească! Mda! Păi, asta înseamnă încă o liniuță la profilul psihologic al societății românești așa cum am găsit-o eu!, își zise în barbă Scheib. Dacă acest popor înghite un astfel de enunț și nu-l desființează, înseamnă că putem merge și mai departe!” „... elita politică a României joacă precum i se cântă, iar asta înseamnă că treburile merg conform planului

stabilit. Restul va veni de la sine.” Aceste pasaje din roman sunt grăitoare pentru a înțelege mesajul cărții și pentru a ne pune pe gânduri.

Adevărul ca poveste, Discreditarea instituțională a Bisericii Ortodoxe, mondializarea și cosmetizarea Bisericii cu veșmintele reeducării Piteștiului globalist actual, care urmăresc să înlocuiască „liturgia vie” cu un „Dumnezeu” economic, deoarece „e mai sigur, mai palpabil”, lucru făcut fără durere prin elitele intelectuale, care pot crea o cultură ortodoxă, care va reorienta un popor debusolat, fiindcă adevărul acestei culturi va fi pur și simplu o poveste: povestea spusă nu bine, ci excelent, reprezintă punctul culminant al romanului, care arată că românul este supus sistematic unui jaf material, dar și unei mutilări sufletești.

9

Soluția o vedem din discuția lui Cosette cu Iancu: „Iubirea de Hristos și iubirea de țară nu sunt două iubiri diferite: doar iubindu-L pe Hristos îți iubești cu adevărat țara... care este plină de morminte. Rapoartele au înmormântat tot ce le-a stat în cale: glasuri, conștiințe, fabrici, agricultură, familia, tradiția, istoria, Adevărul care e Hristos, libertatea, iubirea de țară și de strămoși, adevărul istoric, însă dau mlădițe. Istoria iese din țărână. E prea strâmt pământul pentru atâta istorie a neamului românesc. Iar dacă vrei să asculți glasuri care spun adevărul, apleacă-te și ascultă cu atenție. Eroi, martiri, sfinți, cărturari, poeți, ei toți călăuzesc poporul acesta asupra căruia se pogoară bezna cea mai adâncă a europenizării. Există Adevăr și Hristos este Adevărul.”

Noi suntem chemați ca și creștini și Biserica la îndumnezeire și nu la mondializare. Sfântul Ioan Gură de Aur descrie dumnezeiește lungul drum spre îndumnezeire, atunci când compară Biserica cu corabia lui Noe. El scrie: „... corabia a luat numai necuvântătoare și a salvat necuvântătoare; Biserica a luat oameni necuvântători și nu numai că i-a mântuit, ci i-a și schimbat; corabia a luat corb și a dat drumul tot unui corb; corb ia și Biserica,

10

dar îi dă drumul porumbiță; ia lup, și-i dă drumul oaie... care își dă până și lâna ei”. Pentru a atinge și a împlini o asemenea chemare, slujitorii Bisericii trebuie să lupte cu timp și fără timp, să îndure potrivnicia lupilor și a fiarelor sălbatice din Corabia mântuitoare, să rabde până la prigoană, și nicidecum să-i asmuță, sau să se răzvrătească sau să se revolte împotriva lor, sau să părăsească ei Corabia pe motiv că nu le mai suportă mizeria, ci scopul lor este să-i transforme în ființe eclesiale hristice, prin consecvență și statornicie în adevărul cel veșnic (Iisus) și în păzirea poruncilor lui Dumnezeu: „Aici este răbdarea sfinților, care păzesc poruncile lui Dumnezeu și credința lui Iisus” (Apoc. 14, 12). Sfântul Ioan Gură de Aur continuă: „Nimeni nu a ieșit din corabie, decât corbul, care este trimis și care simbolizează răul, păcatul urât, erezia, necredința, doar acestea se separă de Biserica; porumbița singură îi va rămâne fidelă”. Deci, noi trebuie să luptăm din lume și în lume. În acest sens este chemat creștinul să activeze și să-și dezvolte mai departe credința, cultura națională și conștiința de sine a unei nații și să-și tămăduiască țara atunci când este bolnavă și rănită. În 2 Cronici 7,14 scrie: „Și se va smeri poporul

11

Meu, care se numește cu numele Meu, și se vor ruga și vor căuta fața Mea, și se vor întoarce de la căile lor cele rele, atunci îi voi auzi din cer, le voi ierta păcatele lor și le voi tămădui țara”.

Clarviziunea autorului la problemele actuale și perspectiva tămăduirii țării și a neamului prin Hristos și Biserica Ortodoxă dau adevărata valoare a romanului. Autorul poate fi considerat un mărturisitor al vremurilor noastre, care atenționează hristic, în limbaj literar deosebit de frumos și plăcut, asupra pericolelor și capcanelor prezente și viitoare ale oculte globaliste.

Aștept și un raport al comisarului Scheib despre minele și rămășițele Europei, Post-Uniunea Europeană sau Postmondializare.

Europenizarea, globalizarea sau mondializarea, în faza actuală, nu reprezintă numai „o mină a sufletului”, ci „o iluzie ceva mai bine organizată” după modelul ispitirii lui Iisus Hristos de către diavol. Creștinul și Biserica Ortodoxă trebuie să rămână în Organismul viu al lui Hristos, sub sintagma: una, sfântă, sobornicească, apostolească și patristică Biserică și nu să devină parte a globalizării.

15 ianuarie 2014, Vatra Dornei

12

Nota editorului:

Un manifest al rezistenței

Cartea de față nu este un roman. Nu este, de fapt, o carte. Este doar un manifest non-conformist, un semnal de alarmă, care prezintă planurile de distrugere a României pe diferite planuri economic, social, cultural, religios. Vinovatul este Noua Europă, Europa care s-a lepădat de Hristos, Europa care în numele ecumenismului a sufocat Ortodoxia, cea care în numele multiculturalismului ne-a presat să ne redefinim valorile și tradițiile.

Sfântul Nicolae Velimirovici scria: „Hristos a plecat din Europa, precum odinioară din ținutul Gadarenilor la poftirea acelor: dar îndată ce a plecat a venit război, urgie, spaimă, ruină, distrugere. S-a întors în Europa barbaria de dinainte de creștinism: a avarilor, a hunilor, a longobarzilor, a africanilor, numai că de o sută de ori mai înfricoșătoare. Hristos Și-a luat crucea și binecuvântarea Sa și a plecat. A rămas în urmă întuneric și putoare. Iar voi hotărâți-vă acum cu cine vreți să fiți: cu întunecata și puturoasa Europă, sau cu Hristos?”¹ Cei care preferă Europa apostată contestă, cu o intensitate mai mare sau mai mică, verdictul pronunțat de Sfântul Nicolae Velimirovici și dezvoltat în acest text, în care prin glasul lui Sergiu Ciocârlan ne

¹ Citat preluat din volumul Sfântului Justin Popovici Biserica Ortodoxă și Ecumenismul, Mănăstirea Sfinții Arhangheli, 2002, p. 133 (n. red.).

13

vorbesc noii mărturisitori și mucenici². Adevărul trebuie iubit, Adevărul trebuie mărturisit, Adevărul trebuie apărat chiar cu prețul vieții. Samuel Scheib nu este un personaj real și tocmai pentru a nu fi înțeles greșit autorul plasează în primul capitol al cărții elemente de supraveghere (cum este Conectorul din Bruxelles) care în anul 1992 păreau că țin de viitorul îndepărtat. Dar, din păcate, prin Samuel Scheib autorul prezintă un profil, cu care încet-încet mass-media ne familiarizează, fără ca noi să ne dăm seama că ea ne prezintă însă doar trăsăturile care i-au fost sugerate, dacă nu impuse. Deși Samuel Scheib nu există, sistemul pe care îl reprezintă este real. Și lupta pentru descreștinarea României, și pentru distrugerea ei din punct de vedere economic și politic, este la fel de reală.

Citirea acestei cărți presupune o jertfă lăuntrică (nu o poți citi pentru a afla informații noi despre sistem, pentru că nu este o carte din seria Teoria conspirației) aceea de a avea curajul asumării unei atitudini...

² De altfel, bătrânul Octavian Anastasescu, fostul deținut politic la care se face referire la un moment dat în roman, este personaj real, este un bun prieten al autorului mai multe despre viața acestuia se pot citi în volumul Lângă Valeriu Gafencu — în curs de apariție la Editura Areopag (n. red.).

Există totuși un minus al volumului, semnalat de cititorii manuscrisului și anume că limbajul folosit de autor este, pe alocuri, dificil de înțeles. De aceea, cititorii sunt rugați să îl parcurgă cu răbdare, făcând mica nevoință de a nu se poticni de stilul prea elevat folosit în text (n. red.).

14

Capitolul I

Un uluitor proiect: Conectorul din Bruxelles, construcția multifuncțională care fluidizează traficul a milioane de pasageri anual

pașaportul dumneavoastră, s'il vous plaît! solicită ofițerul de la ghișeu, zâmbind publicitar.

nu-i nevoie de el! rosti, cât se poate de firesc, unul dintre ei.

nu aveți pașaport? se alarmă imediat ofițerul, gata să pună mâna pe telefon.

e costisitor. Too expensive! De fapt întreaga lume veche is too expensive! Cine să o mai suporte astfel?

Ofițerul privi uluit la diplomatul care trecuse de poarta electronică și acum îi făcea semn să privească în computer. I se părea magie. Toate datele apăreau acolo în mod real. Verifică o dată și încă o dată și iarăși... Crezuse că un asemenea sistem informatic permitea semnalarea unor obiecte din fier, a armelor etc., în niciun caz scanarea corporală în detaliu, așa cum vedea pe ecranul lat al computerului.

15

totul e în regulă! exclamă el, după ce verifică pe fiecare în parte.

există minți luminate care proiectează o minunată lume nouă, accesibilă fiecăruia dintre noi. Nu mai e nevoie de atâta hârțogăraie. Time is money!

ok! Sunt absolut de acord! spuse ofițerul, marcat de ce i se întâmplase (o adevărată revelație, gândea). Deci, fără documente...

eu însumi sunt documentul! replică sentențios diplomatul.

Echipa diplomaților europeni trecu de check-in și se îndreptă direct către poarta de îmbarcare, atrăgând privirile pasagerilor de diverse categorii ce-și așteptau cursa sau roiau pur și simplu prin zona comercială a noului Conector. Nu croiala impecabilă a costumelor și nici acel rulaj impresionant al servietelor, mapelor și minigenților de mână stârnea atenția celor din jur, ci mai degrabă o atmosferă care se concentra ca o pălărie electronică invizibilă pe un chip general, fără trăsături. Pe om îl vezi și îl recunoști după ceea ce are distinctiv, după privire, tăietura buzelor, pomeți, așezarea părului, gesturi, ticuri, deprinderi. Acest grup diplomatic sugera o anomalie prin modul în care elida individualitatea, deoarece

16

oricât ar fi încercat careva aflat în trecere prin structurile intermediare ale aeroportului din Bruxelles să rețină trăsături individuale, nu reușea și de aceea privirea aluneca de pe un chip pe altul într-o continuă și frenetică intenție de a căuta, obosind și nedumerind pe observator. O franțuzoaică grasă cu trei copii lângă ea chiar se opri locului câteva secunde, exclamând în șoaptă: „Quelle horreur!”. Ce văzuse franțuzoaica aceea care sfida prin proporțiile ei mecanica perfectă a paradelor de modă din capitala țării sale? Probabil indecența acestei etalări de forme uniformizate, create parcă după un prototip, ca un snop de bancnote cu aceeași serie.

De câțiva ani lumea se recunoștea oriunde, pe motivul absolut curios că valorile se nivelau, comportamentele nu mai înregistrau diferențe notabile, nu doar în sensul că o haină purtată la Paris putea fi văzută și în Tokyo și la New York, ci și în aceea că erau împrumutate gesturi, atitudini, manifestări, exprimări, încât devenise aproape imposibil să recunoști originalitatea unui comportament și să-l încadrezi într-un anumit tip cultural. Mijloacele de comunicare se eficientizaseră și orice informație ajungea aproape în același timp în toate colțurile planetei,

17

asa că oamenii erau conectați la același tip de activitate, la aceleași „știri”, la aceleași imagini, participând din fotoliu sau din pat la propria lor viață segmentată în episoade de bucurie sau durere, melancolie, duioșie sau dezamăgire, speranță sau indignare. Cum să distingi în astfel de condiții frontierele unei culturi? Totul se amesteca rapid, ștergându-se identitatea culturală, obținându-se un produs cultural comun nou, din care se înfruptau toți. Se vorbea de multiculturalism, se promovau pe toate canalele ideile care trebuie să conducă la edificarea unei societăți care să corespundă cerințelor epocii. Update.

Se îndreptau către Jetee A. Conectorul era în construcție încă și lucrările fuseseră încredințate Biroului de arhitectură CTHM (Chapman Taylor bureau Happold MOSS). Era confortabil să fii privit din toate unghiurile de camere video care-ți scanau irisul în timp real. Cei mai mulți nu o știau, dar el știa. Știa multe despre lumea nouă care se construia treptat sub privirile înțepenite și suspicioase ale speciei de oameni care se agățau de valori prăfuite precum libertate, iubire, adevăr, cultură, Dumnezeu. Eradicarea acestor reminiscențe ale gândirii și sensibilității lumii vechi se impunea cu precădere

18

acum, la cumpăna dintre milenii. The Brotherhood. Mințile care aveau să răstoarne ordinea creștină a lumii vechi pentru a impune Novus Ordo Seclorum. Tocmai de aici se mișcă lucrurile prin fire nevăzute. Numai că doar cei puțini văd asta, iar cei mai mulți nu. O turmă de oameni docili, condusă de câțiva experți. Aproape robotic își șopti în sine: „I am nothing without the brotherhood!”. Își aduse aminte de Consiliul Suprem la care fusese chemat și unde se spusese răspicat:

sunt două direcții pe care trebuie să insistăm. Prima este aceea a redefinirilor și a noilor receptări prin care trebuie să oferim societății actuale opțiuni de desprindere definitivă din plasma lumii vechi. Iar a doua direcție este aceasta: cât timp existăm noi, lumea veche trebuie strânsă într-o insulă și aruncată în pustietatea unui ocean. Noi suntem lumea nouă! Noi trebuie să fim creatorii omului recent! Am ajuns la sfârșitul istoriei și tocmai de aici începem noi să construim!

Panouri publicitare, ecrane cu tot felul de imagini, tomuri întregi de impresii roiau în mintea sa sclipitoare, în care se investise enorm. Îi veniră în cap (de ce tocmai acum?) instantanee ale copilăriei sale la Zastavna (Buchenland), un orașel

19

cu un amestec de graiuri, de porturi și de credințe care-l uimea. Se vedea intrând în bisericuța de lemn cu acoperiș șindrilit, de-o șchioapă fiind, înconjurat dintr-odată de icoane vechi, sfinți cu priviri aspre, care îl urmăreau peste tot, făcându-l să simtă o sfială adâncă și o mulțumire parcă pentru că exista, deși niciodată nu se gândise la asta, dar acolo, în mijlocul locașului, accesibilitatea gândului la o astfel de realitate de dincolo de ritmul cotidian al cunoașterii îl izbea în centrul ființei sale, pentru că era ființă și aflându-se unde se afla înțelegea că este ființă.

aici nu e nimeni? se trezi că întrebase și cuvintele sale răsunaseră aproape melodios în biserica goală. Chiar nu e nimeni?

aici e întotdeauna Cineva, îi răspunse un bătrân îmbrăcat într-un veșmânt lung și negru, care ieșise de undeva de după un perete de lemn, pe care erau pictate sumedenie de sfinți. Este El! Și-i arătase un chip blând, așezat în dreapta pe peretele din lemn.

cine este El?

hristos! Lumina învierii noastre!

nu se poate! Tata mi-a zis că Mesia va veni în curând! Nu se poate să fi venit și noi să nu știm!

20

copile, du-te și întreabă-L singur pe Hristos, că El îți va răspunde. Du-te la El, uită-te în ochii Lui și vezi Adevărul!

Atunci se apropiase de Hristos și-L întrebase toate întrebările și primise la toate răspuns. Era adevărat. Nicăieri nu trăise miracolul acestui gând, nici acasă, nici la locașul fără sfinți la care îl duceau părinții. Îl certaseră ca niciodată pentru faptul că fusese atât de neatent și călcase în biserica creștină a comunității ortodocșilor din orașel. Se spurcase. De ce? Nu înțelegea. Cu cine să vorbească despre ce trăise acolo? Nimeni din familia și comunitatea lor nu era dispus să-l asculte. Acestea erau grozăvii.

priviți la cameră! rosti către cei din grupul său, adunându-se imediat dintr-un timp atât de

îndepărtat.

Într-o fracțiune de secundă irișii fură scanți și ușile se deschiseră instantaneu, permițând trecerea diplomaților spre avionul care trebuia să decoleze spre București. Poate că și amintirea aceea se actualizase tocmai acum, pentru că avea o destinație asupra căreia se informase de ajuns pentru a înțelege conexiunea. Pășea către o lume cu o socoteală a naibii de încălțită, însă tocmai pentru aceasta fusese ales el, pentru a rezolva situații excepționale.

21

Ecoul unor avertismente îi răsună limpede în minte:

poporul acesta e ușor de dezbinat, însă e greu de convins să meargă pe drumul pe care l-am gândit. Va trebui silit într-un fel. Dar fără eroi! Suntem sătui de martiri și sfinți închipuiți! Trebuie găsită o metodă adecvată care să excludă din start eroismul, martiriul, fiindcă românii au predispoziția de a se sacrifica pentru Dumnezeu lor, pentru țara lor.

El avea toate instrumentele pregătite pentru o execuție lentă. Acesta va fi poporul care nici nu va ști când a fost sugrumat. Își ocupă locul său cu numărul 13 (dacă românii se tem de ghinion... de ce te temi de aia nu scapi!) în avionul Lufthansa, își puse căștile la urechi și dădu drumul Simfoniei nr. 3 în La minor, op. 56 (Simfonia Scoțiană) a lui Felix Mendelssohn, compozitorul pe care îl aprecia într-atât, încât trecuse în câteva rânduri pe la mormântul său aflat la Dreifaltigkeitsfriedhof din Berlin-Kreuzberg. Nu dura mai mult de zece minute. Îi plăcea îndeosebi partea a patra, Finale guerriero, pentru elanul pe care îl luau instrumentele. În fond și el pornea tot la război, un tip de război programat în cele mai neînsemnate (nimic nu-i neînsemnat!)

22

detalii, iar tonalitățile alegre ale simfoniei îi transmiteau starea necesară pentru a duce totul la bun sfârșit.

Avionul decola. Își prinse centura de siguranță, apoi se uită la ceas. Era 15:45. În două ore și patruzeci de minute avea să aterizeze pe pista aeroportului Otopeni. El Conquistador! Un zâmbet i se iscă pe buze. Pe român îl cheamă Gheorghe sau Ion. Nea Ion. Uncle John. El venea cu o ofertă de nerefuzat la nea Ion.

nea Ioane, tu ai un kilogram de aur în curte și ți-l scot eu, iar pentru asta o să primești 60 de grame de aur redevență. E lucru simplu: ceea ce ai nu vinzi, dai în concesiune, e un contract ferm, la noi e multă seriozitate. Și, uite, dacă mă ajuți să scoatem în 20 de ani, îți dau și de muncă, cu un salariu de 5 grame pe an. De fapt, contribuția mea e minimă. Eu îți pun la dispoziție logistica, aparatele, instrumentele necesare, iar tu faci tot, iar la urmă vei primi o distincție europeană, ca să înțelegi că Europa nu uită niciodată să-și recompenseze truditarii. Nea Ioane, într-un timp bine definit trebuie să facem curățenie în curtea matală. Ascultă-mă bine! Vom săpa, tu vei săpa!, și ce vei găsi, îmi vei raporta. Eu cam știu ce vei găsi și îți spun de pe-acum ca să știi la ce să

23

te-aștepți: vei găsi bolovanul de aur despre care ți-am explicat cum stă treaba. Vei găsi multe alte resurse pe care nu știi să le scoți, dar eu te voi învăța. Ești înapoiat, asta e, nu trebuie să deznădăjduiești. Eu pentru asta am venit la tine: pentru a te încuraja. Îți redau speranța, dacă promiți că ești un elev docil și ascultă de profesorul tău care îți vrea binele și numai binele. În fine, vei găsi în acel pământ din curtea casei tale oase. Da, ai auzit bine: oase. Acele oase sunt istoria ta, care vezi limpede că nu te ajută cu nimic. Un șir nesfârșit de războaie pentru apărarea unui pământ în care îți vor zăcea oasele în cele din urmă. Eu îți vorbesc de pace, nu de război. Vreau ca tu să fii un om care să nu se mai împotrivească la orice cuvânt, chiar dacă acel cuvânt înseamnă depozedare, delegitimare, desființare. E clar? Nea Ioane, eu tocmai ți-am predat un curs european de toleranță și consider că ești unul dintre absolvenții pe care pot să mă bazez și care are în față tot viitorul plin de promisiuni și strălucire. Un lucru mai am să-ți precizez. Fă bine și aruncă icoana pe care o ții pe perete, fiindcă din cauza ei nu se dărmă

peretele casei. E lucru ciudat! Cercetătorii noștri, vreau să spun cei mai titrați, cei din centrele
24

de prestigiu, au găsit o explicație științifică oarecum bizară. Ei susțin că nu peretele ține icoana, deși noi asta vedem și așa am văzut secole de-a rândul. Cel puțin dinspre vest așa se vede. Deci nu peretele ține icoana, ci icoana ține peretele ăsta blestemat de lut care te apără de tot felul de intemperii. Tu trebuie să dai frumușel icoana jos ca să pice dracului odată șandramaua asta, că în Europa nu ai cum să intri cu pământ și paie, ci cu material nou, așa cum îți voi vinde eu la un preț pe care o să-l plătească nepoții și strănepoții tăi, fiindcă tu n-ai să poți niciodată să acoperi cheltuiala pe care o să ți-o pun în cârcă. Cu Dumnezeu din icoana matală nu știu ce voi face... Vorba vine că nu știu... Eu știu tot. Te urmăresc dintotdeauna. Ia uită-te pe ecranul ăsta! Ce vezi? Exact. Ești tu de ieri, de acum o sută de ani, de acum două mii de ani, ești tu, care te trezești dimineată și îți faci cruce și săruți pământul țării tale. Dar dacă icoana nu-i pe perete, la ce să te mai închini? Și dacă pământul nu mai e al tău, la ce să-l săruți? Nea Ioane, uită-te la mine! Cine ești tu? Tu nu ești Ion! Zi după mine: „Eu nu sunt Ion!”. Repetă-ți tot timpul lucrul ăsta, e foarte important. O să scapi de povara injustă a identității

25

naționale. Când ai ezitări, cheamă-mă și eu îți voi aduce aminte lecția. Memoria nu este bună, creează obsesii. Și n-aș vrea ca tocmai tu să fii catalogat ca având obsesii naționaliste, religioase. Trăim într-o epocă în care pe mine mă interesează ce ai, nu cine ești. Zi încă o dată după mine: „Eu nu sunt Ion!”. Foarte bine! Mai zi o dată! Vezi câtă muncă e ca să distrugi un popor?

Avionul se profila acum pe cerul senin al României. Din curtea unui țăran din Cășeu, un sat la vreo câțiva kilometri de Dej, fu văzut de doi copii care se jucau cu o minge de cauciuc fără să se lase biruiți de căldura aceea de foc a sfârșitului de iunie. Amândoi se opriră din joacă și fluturară mâna dreaptă în semn de bun sosit. Așa fuseseră învățați de părinți și părinții de bunici: să primească, să fie bune gazde, să poftească la masă, să ofere ce-i mai bun, să nu se simtă străinul străin, ci prieten, rudă, neam.

26

Capitolul 2

Personalul care întârzie nejustificat. Un pachet de la București. „Pasărea cu lumină în plisc”

În timp ce avionul efectua cursa specială Bruxelles-Bucarest, pe peronul gării orașului de pe malul stâng al Dunării lumea începuse să devină nerăbdătoare. Trenul personal plecat din București avea deja o întârziere de o oră și jumătate și nu se mai anunța nimic prin stație. Înghesuială, băgăjăraie și zarvă multă, ca la piață. O zăpușeală teribilă se întindea pe luciul liniilor de cale ferată și izbea cu putere aerul, proiectându-l forțat în spațiile aproape inexistente dintre oameni. Mirosea a ulei încins. O locomotivă de manevră chiui prelung și trecu înspre triaj pufăind, determinându-i pe cei care așteptau pe linia trei să se ridice de pe bănci și să înjure nervos. Cine dădea socoteală pentru întârzierile acestea nejustificate?

Era sfârșitul lui iunie 1992 și lumea vorbea vrute și nevrute. Ceva nu mergea. Așteptările fuseseră mari, iar împlinirile inexistente (sau false?). E greu să ai răbdare cu personalul, într-o perioadă în care

27

se impune un alt ritm. Parcă ăștia din fruntea țării nu văd că se impune un alt ritm, dar trăiesc tot din ceea ce a ridicat socialismul. Păi, dacă nu era bun socialismul, de ce acum se circula tot cu trenul făcut pe vremea aia? Inerția socială care se instala aproape insesizabil (sau starea aceasta socială fusese temeinic pregătită cu mult mai înainte?), pleda pentru nesinceritate, pentru o viață expusă regizărilor, falsificărilor de tot felul, ceea ce convenea de minune oportuniștilor, migraților politici, ticăloșilor de diverse spețe.

e bătaie de joc! izbucni tânărul care stătuse până atunci lângă un stâlp, privind intens în zarea pustie, de unde ar fi trebuit să vină trenul. De aici vedem cât de defectuos e programul de guvernare, cât de mult suntem mințiți. Cu politica asta ratăm definitiv șansa de a fi liberi.

și crezi că de-asta întârzie personalul, fiindcă nu înțelegem noi libertatea? îl întrebă un bărbat chelios, cam la cincizeci de ani, care aștepta pe bancă, alături de soția sa.

împrejur se făcu liniște. Toți așteptau răspunsul muncitorului revoltat. Era un băiat înăltuț, cu înfățișare plăcută, bine legat, care vorbea cu o siguranță de sine pe care nu aveai cum să nu o remarci încă

28

de la primele cuvinte. Izbucnirea lui nu fusese violentă, ci așezată, pe un ton echilibrat, mai mult o răbufnire controlată din interior, care se răsfrângea din apăsarea cuvintelor. De la înălțimea idealurilor transfigurative se vedea foarte departe, fiindcă se revela o perspectivă generoasă asupra lumii pe care ei, toți cei de acolo, nu numai că n-o aveau, dar nici măcar nu o intuiau, ci încercau să spună ceva, după cum experiența limitată a fiecăruia îi dicta. Propozițiile, însă, bâjbăiau. Erau de acord cu el că pe vremea lui Ceaușescu lucrurile mergeau mai bine și că acum, deși se promet multe, se înfăptuiesc puține. Îmbrăcat într-o salopetă de la Șantierul Naval, având pe spate inscripționat SANAB, tânărul privi înspre omul pirpiriu care-l întrebase, apoi imediat își mută privirea către ghivecele uriașe suspendate care încadrau ceasul și înfrumusețau intrarea de la clădirea gării. O undă de aer părea să le miște. Nu fu sigur că e o adiere sau se petrece doar în închipuirea lui. Era cinci fără douăzeci și cinci.

libertatea asta prost înțelegească ne aruncă în haos, reveni el, cu un ton definitiv potolit. Mă uit pretutindeni și văd că nu suntem pregătiți să fim liberi. Păi, la nemți, să se întâmple ceea ce se întâmplă

29

acum cu personalul ăsta, ar fi căzut guvernul. Și eu cred că e în firea noastră să procedăm așa. Libertatea, pentru noi, e să facem cum ne taie capul. Uitați-vă la orașele din Europa și nu veți vedea nicăieri hârtii aruncate pe jos, iar la noi, de cum a căzut regimul comunist, totul s-a răsturnat. Nu era același primar și înainte? De ce atunci orașul nostru primea distincții pentru cel mai curat oraș din țară, iar acum vedem mizeria asta? Oare nu pentru că e prost înțelegească libertatea, de sus și până jos? Dacă nu suntem în stare să fim liberi, atunci de ce l-am omorât pe Ceaușescu? Ca să ia puterea un alt Eșeu și să ne arate că poate fi mai rău ca înainte?

măcar am scăpat de frică!, spuse pirpiriul, privind înspre liniile pe care stăteau încremenite vagoane cu marfă. N-aveai, domnule, nici curajul de a gândi! Acum, cel puțin...

suntem liberi!, continuă un altul, care stătea pe bagajele sale. Putem și noi să spunem ce vrem!

nu-nțelegi cât de sinistru e păcăleala? răspunse tânărul cu sentimentul că se adresează nu pirpiriului sau celorlalți, ci sieși. Crezi că gândești? La noi încă nu există o educație a libertății de gândire. Nouă ne este frică să gândim și o să

30

ne fie multă vreme. Cine știe dacă vom scăpa vreodată de frica de a gândi! Cred că mai degrabă nu! Pentru noi gândesc alții și așa respirăm ușurați. Uite, poate că eu sunt un maestru prost de Șantier Naval, însă înțeleg că Șantierul nu valorează doar doi lei, așa cum vor ei să ne facă să credem. E mai bine să privatizăm Șantierul și să-l dăm norvegienilor, care vor să investească în el, decât să-l păstrăm noi? Sunt șușoteli, știu, că în câțiva ani..., că va fi mult mai bine..., că vom avea standarde occidentale. Minciuni. Până când se vinde. Iată libertatea! Ca la personalul ăsta, care nu mai vine. îl așteptăm ca proștii aici câte două ore și într-o zi n-o să mai vină deloc, că ne-am învățat să așteptăm. Țasta-i adevărul, nene, suntem o țară care așteaptă cuminte să vină un personal, mulțumită că încă mai vine, însă nu-i departe vremea când o să stăm aici pe bancă și n-o să vină niciun tren. Și-o să zicem că dacă n-a venit azi, o să vină mâine. Adică o să ne amăgim, așa cum înțelegem noi libertatea.

avem fabrici care ar putea produce de două sau de trei ori mai mult decât o fac acum, interveni, încurajat de direcția discuției, un om în etate, care purta o pălărie

31

de paie cu boruri largi. Dacă am fi lăsați să producem, am deranja pe mulți.

parcă nu suntem hotărâți încotro s-o apucăm!, rosti îngândurat un bărbat care stătea lângă bicicleta sa rusească. Din așteptarea asta nu câștigăm nimic.

nu câștigăm noi, dar câștigă ei, interveni o femeie.

dacă oamenii ar fi cinstiți, țara ar prospera, zise pirpiriul. Unde-i cinste, nu-i tocmeală, știți cum zice proverbul nostru românesc.

nu înțelegeți că politica actuală este antiromânească? E foarte greu să găsești o direcție într-o țară condusă de vânzători și trădători. A căzut regimul, dar a rămas educația comunistă, pe care nu putem să o smulgem așa ușor, asta e buruiană rea și rădăcini sunt peste tot în pământ. E nevoie de sinceritate!

poate o da Bunul Dumnezeu, zise și femeia care ședea lângă pirpiriu, închinându-se și privind rugător în sus.

Tânărul maistru vru să mai spună ceva, dar se opri și își întoarse privirea în dreapta, de acolo de unde trebuia să vină trenul. Auzea, ca și ceilalți, o voce feminină răgușită la difuzoarele de pe stâlpi, acolo unde, de regulă, mecanicii de locomotivă sau responsabilii își comunicau

32

diverse probleme legate de întreținerea liniilor și a vagoanelor sau de rulajul din ziua respectivă. Unii râdeau, alții se uitau în toate părțile să vadă de unde vorbește Geta nebuna, fiindcă o cunoștea tot orașul, până și copiii o imitau. Dar Geta nu se vedea nicăieri. Cuvintele se distingeau clar. Nebuna dădea încă o problemă de rezolvat minților luminate ale orașului. Geta fusese profesoară de matematică, părăsise școala și umbla pe străzi ziulica întreagă cu crucea în mână, vorbind despre Dumnezeu, certând și dând exerciții care aveau nevoie urgentă de a fi rezolvate. Lumea se relaxă brusc după atâta așteptare încordată. Parcă și căldura începuse să se mai lase, să nu mai fie atât de înăbușitoare.

Într-un oraș cu fabrici și uzine sunt mulți copaci, iar în fiecare copac sunt cuiburi, cel puțin unul, în care păsările rele își au sălașul. Dacă păsările rele își întind aripile, cerul se întunecă și pică întunericul. Acum vine în zbor pasărea cu lumină în plisc. În câte minute sosește?

În depărtare se auzi o chiuitură de locomotivă. Venea trenul. Aproape toți se ridicară de pe bănci, deși trenul mai făcea vreo patru-cinci minute până ajungea în gară. Nebuna anunțase înaintea tuturor

33

sosirea trenului. Sosea pe linia a doua. Pasărea cu lumină în plisc... Tânărul maistru medită o clipă la nebunia asta. Mai auzise „probleme” din astea, dar acum parcă i se înțepenise mintea și nu voia să mai lucreze. Trebuia să fie vreo interpretare la chestia asta încifrată. Dintotdeauna îi plăcuse să rezolve probleme de tipul ăsta și chiar avea o oarecare stimă față de sine și față de capacitatea sa de a găsi drumul cel mai sigur prin labirintul propus de autorii de astfel de exerciții ermetice. Dar, dacă nu era decât o tâmpenie, ieșită din mintea zdruncinată a unei femei? Oftă. Păsările negre erau politicienii care ascundeau oamenilor simpli orizontul. Așa cum fusese în perioada comunistă de dinainte de '89, așa se întâmpla și acum. Atunci era propagandă de partid, oficial, cu instrumentarul gata pregătit și la vedere, iar acum, toate strategiile de înșelare a populației erau atât de subtile, încât era nevoie de mult simț critic pentru a nu consimți la „adevărul” de la televizor. Și cât de mult vorbeau acești „aleși”! Chiar că întunecau cerul! Adică le confiscău libertatea! Ei, locuitorii orașului cu fabrici și uzine, erau în noaptea cea mai grea a istoriei de după revoluție. Cine știe ce drac de revoluție a mai

fost și asta, gândi el. Poate că totul a fost o înscenare și s-a trecut de la o etapă la alta, iar oamenii sunt aceiași. Nu s-a făcut nicio primenire. Dosarele sunt securizate. Se vorbea chiar că mulți dintre „foști” și-au distrus propriile dosare, iar acum sunt curați ca lacrima. Ieșeau pe posturi și vorbeau despre libertate și adevăr.

Tânărul maestru scui pă de silă direct pe linia trei și începu să se plimbe cu mâinile la spate, neatent la pregătirile celor din jurul său. Oamenii ăștia nu înțeleg nimic! Ei vor să se suie-n tren și sunt siguri că trenul duce acolo unde vor ei. Dar nu-i așa! Trenul ăsta îi va duce acolo unde nu își imaginează că pot ajunge... Care era soluția? Soluția era ca la cârma țării să vină un conducător cinstit, un român cinstit, ceea ce nu credea că se va întâmpla vreodată. Dacă există cinste, există și libertate. Ce, libertate însemna să se deschidă granițele și să poți pleca cu un pașaport în afară? Sau că poți să spui pe stradă orice, fără să fii arestat? Dar asta însemna că românii au atins o cotă înaltă de naivitate. Libertatea o porți cu tine, libertatea nu stă în posibilitatea de a evada într-un alt spațiu, iar românii înțeleg libertatea strict geografic. Dacă stau aici, nu sunt liber, dacă mă duc acolo, sunt

liber. Ei, nu așa! La cei douăzeci și opt de ani ai săi nu era dispus să fie bătaia de joc a acestor sfarari din fruntea țării, care se erijau în revoluționari și eliberatori, dătători de libertate, iar în fond, erau niște jalnici actori de mână a doua. Numai că, prost cum era, jocul le mergea. Oriunde priveai nu găseai speranță pentru o Românie liberă, deși promisiunile stârneau multe entuziasme.

El, Iancu Mercheșanu, vedea totul și măsura cu un instrument de înaltă precizie discrepanța dintre iluzie și realitate și se revolta împotriva speranțelor inutile, fiindcă părea a se face lobby pentru discreditarea tuturor așteptărilor pe care le crease momentul 1989, acel decembrie când el însuși ieșise în stradă printre focuri de pistoale și mitraliere, strigând: „Jos comunismul!”. În fața sa muriseră doi tineri de 17 ani, uciși în același timp. Cochirleanu Mihăiță-Nicolae și Kilinger Leonard. O plăcuță comemorativă din marmură fusese amplasată pe partea dinspre Calea Călărași a gardului ce împrejmua Palatul Agriculturii. Pe 23 decembrie. Se împlineau aproape trei ani de când crezuse că va înnoi lumea și, iată, nu numai că nu se înnoie, dar era evident că în fruntea țării se instalaseră unii comuniști

care-și ziceau acum democrați. Lupi îmbrăcați în piei de oi. Țara mergea prost, dar se zicea că, dacă va trece perioada aceasta de tranziție, va fi bine. Nu va fi bine deloc! La Cantina Partidului muncitorii fuseseră drogați, apoi înarmați și trimiși pe stradă, unde erau luați drept țintă de mitralierele ascunse. Ce arăta asta? Că frica pătrunsese adânc în conștiința acestui neam și nimeni nu îndrăznea să se opună oamenilor partidului, decât tinerii care își oferiseră viețile lor drept răscumpărare. Pentru ce? Vezi inutilitatea? Nenorociții transformă totul în inutil! Peste zece ani nu-și va mai aminti nimeni de Leonard și de Mihăiță-Nicolae.

Trenul se apropia ușor, acum putea fi văzut, și chiar aproximai că trebuia să treacă în acel moment prin dreptul stadionului municipal. Erau și polițiști care se uitau peste tot înjur. Figurile lor semănau aiuritor de mult cu cele ale vechilor milițieni! Nu părea să-i intereseze sosirea trenului. Unul dintre ei, care părea șef, se duse până în dreptul tablei cu sosiri și plecări și se așeză ostentiv pe o bordură înaltă de mozaic, lângă un cerșetor în cadru ajutător. Își scoase chipiul și își făcu vânt câteva secunde.

căutați degeaba! Păsărica a zburat! Și, oricum, nu-i ceea ce ați fi vrut să fie! A vorbit nebuna de Geta!

Sticletele nici măcar nu-și clinti făptura. Se uită apoi în stânga după tren. Trebuia să apară dintr-o clipă în alta. Era cald și asta îi dădea o indispoziție teribilă, îi venea să-njure și să bată pe oricine.

mai degrabă ăla îmbrăcat în salopetă de la SANAB e drac împielit care vorbește tot ce-i trece prin cap.

Ochii vigilenți ai fostului milițian se opriă un singur moment, ca din întâmplare, asupra tânărului care aștepta la linia a doua și, cu acest instantaneu bine fixat, trupul mătăhălos se ridică și se depărtă. La un semn al său, se strânsă și ceilalți și dispărură.

Iancu Mercheșanu vedea trenul cum intră ușor în gara ticsită de oameni, dar nu se gândea decât să-l întrebe pe cerșetor ce voiau sticleții milițieni. Adică, ar fi vrut să-l întrebe, fiindcă observase că cerșetorul vorbise, iar sticletele ascultase. Bănuia despre ce, dar voia o confirmare. Trenul se prelinse prin fața lui și uită de acestea. Lumea era ieșită, ușile și geamurile erau deschise, mulți stăteau pe scări cu bagajul într-o mână, în timp ce cu cealaltă se țineau de bara cu care era prevăzută

38

ușa. Se strecură prin mulțime, gândindu-se cu năduf că putea să se fi gândit mai devreme să se ducă în capătul peronului, acolo unde era locomotiva. Trenul avea multe vagoane, iar el ajunsese abia la vagonul al patrulea. În graba sa, fără să vrea își aruncă ochii spre ușa vagonului (era chiar în fața sa) și prezentul său se suspendă.

O tânără la vreo 22-23 de ani, îmbrăcată în uniformă militară specifică Aviației române, cobora cu o geantă de voiaj în mână, uitându-se cercetător prin mulțime. Cu părul prins în coc sub bonetă, înaltă, apariția ei avea un farmec vechi, aproape uitat. Iar uniforma aceea militară părea doar o reflexie a eleganței care răzbătea de undeva dinăuntru și se răsfirea în fiecare mișcare a mâinilor, a capului. Lui Iancu i se păru că imaginea este desprinsă dintr-un film, că-i e familiară. Poate... Where eagles dărei Dar nu... Ai fi zis că fata aceea aduce cu sine o întreagă atmosferă, un aer interbelic românesc, care pe el îl făcea de fiecare dată să viseze. Nu era el o fire visătoare, dar își dorea să fi trăit în perioada interbelică. Ceva particular, ceva care se pierduse iremediabil, pe măsură ce se înaintase spre anul acesta epigonic: 1992. Ei bine, tânăra îl determina

39

să revadă acel trecut viu, pe care îl purta mereu cu sine. Câteva momente, tânăra își opri privirea asupra lui și el fu copleșit de ființa din privirea ei. Nu mai cunoscuse așa ceva. Parcă i se deschiseseră singure toate ușile lăuntrice, ca să lase să intre o împărăteasă, iar împărăteasa intrase până în inima lui, întârziase o clipă și plecase. Nu, nu, așa ceva nu poți uita niciodată! Iancu începu să se miște după cum era împins de oameni, când într-o parte, când în alta, primind apostrofări, cuvinte nervoase, reproșuri din partea celor ce căutau o trecere înspre ieșirea din gară. Unii ieșeau pe ușile larg deschise, alții alegeau să ocolească clădirea gării, în speranța că drumul nu e atât de aglomerat. Încet-încet, lucrurile deveneau mai simple. Iancu se mai roti de-aiurea preț de un minut printre oameni, uitându-se după ea, dar nu o mai văzu. Auzi în difuzor un anunț pe care nu-l putea înțelege, deși recunoștea fiecare cuvânt. Se dezmetici și o porni către locomotivă, unde șeful de tren părea că-l așteaptă cu nerăbdare.

cum te numești, tinere?

mercheșanu.

ai un pachet de la București. Cine ți l-a trimis?

sebastian. Sebastian Predescu.

40

foarte bine. Înseamnă că ești omul potrivit. Să fii sănătos! Și... visează mai puțin! Vezi bine că România de azi n-are nevoie de tineri cu capu-n nori!

Șeful de tren intră în cabină, după ce-l bătu prietenește pe umăr pe tânărul maistru. Iancu se depărtă, ținând în mână pachetul acela geometric. Lumea se rărise. Văzu cum impiegatul în uniformă ridică steagul galben, apoi trenul fluieră prelung și se puse în mișcare. Unii își luau rămas bun, spuneau ultimele cuvinte. Trenul se prelingea ușor înspre izlazurile

Baldovineștilor. Iancu urmări cu privirea ultimul vagon, până când acesta dispăru cu totul din raza sa vizuală. Traversă liniile, ajunse lângă tabela cu mersul trenurilor și dădu să o ia în dreapta pe ușa de ieșire, dar își aduse aminte de cerșetorul care chiar acolo îi vorbise milițianului. Se uită atent în toate părțile, dar cerșetorul nu era nicăieri. Parcă intrase în pământ. Ieși din gară, văzu autobuzul cu burduf care aștepta în față cu motorul pornit, trecu pe lângă el și porni agale pe strada Gării. Traversă Calea Dorobanților, Griviței, apoi făcu dreapta pe Ștefan cel Mare. Soarele nu mai era atât de puternic și după-amiaza era plăcută. Întotdeauna se arătase mirat de casele vechi, fostele conace

41

boierești care, renovate, se desfășurau pe o parte și pe alta a străzii, însă acum plutea pe lângă ele cu imaginea acelor ochi pe care nu știa cum să o așeze în inima sa. Ce era cu el? Se îndrăgostise? Nu. Adică..., nici nu se putea așa..., vezi pe cineva și, hop, te-ai îndrăgostit. Cu dragostea era altceva. Cum altceva? Adică stai lângă o fată, vorbești mult cu ea, povestești, spune și ea câte ceva sau stă și te ascultă, te plimbi alături de ea și, la un moment dat, simți că te-ai îndrăgostit. Nu ca el, care a văzut ochii fetei aceleia și, gata, numai decît s-a și îndrăgostit. Trebuie să vadă ce i se întâmplă. A văzut ochi pe care niciodată nu i-a mai văzut. A văzut în ochii aceia inima ei.

Oftă. Uite așa, un lucru straniu îți poate schimba viața chiar atunci când te aștepti mai puțin. Ce fel de ochi avea? Niște ochi mari, migdalați, de un negru jucăuș și blând. Uite asta făcea el acum: răsturna ochii aceia pe toate părțile și îi fotografia din toate unghiurile posibile. Analiza momentului: el mergea către locomotivă și, brusc, s-a aflat în fața ei, iar ea l-a privit. Putea să nu-l privească și atunci lucrurile ar fi fost simple ca până acum, însă ea își lăsase o parte din ființa ei în inima sa. Așa simțea, ca și cum ar fi

42

avut înăuntru un corp delict. De aceea deschisese laboratorul de analize, ca să cuprindă toate simptomele și să dea un diagnostic precis. Mai bine se gândea la schelele pe care le lăsase pe seama celor de la schimb al doilea. Plecase direct de la Șantier, fără să se mai schimbe. Le-or fi dat jos? Peste exact patru zile era lansarea vaporului la apă. Aceasta era a șaptea navă care era predată la cheie pe anul în curs. Fuseseră lăudați. Și muncitorii și șefii îl apreciau pentru că era un tânăr capabil, hotărât, uneori prea intransigent, care lucra cot la cot cu muncitorii și știa ce sarcini trebuie să traseze, cât se poate și când e nevoie de pauză. Chiar directorul P. îl chemase la el în birou și-i strânsese mâna, felicitându-l. Înainte de '89, directorul P.; după '89, tot directorul P. era păstrat. Așa se întâmpla mai peste tot.

Traversă fosta Republicii. Așa-i ziceau toți. Nu se puteau obișnui să-i zică Mihai Eminescu. După cum nu se puteau obișnui să zică Bulevardul Independenței, în loc de Karl Marx. Se cercetă atent. Ochii aceia stăteau în continuare vii în inima sa. Clătină din cap. Nu trebuia să se mai gândească la ei. Uite, de exemplu, se va gândi la problema încifrată a nebunei. Cine era pasărea cu lumină în plisc? Desigur, o

43

șansă pe care istoria o poate da unei țări atât de urgite cum e România. Printre toți semănătorii de întuneric, iată că se strecura speranța. Dar cum era ea? Cum se va întrupa într-un context bântuit de tot felul de temeri atavice și frici cotidiene? Titlurile ideologice ale zilei suceau mințile cele mai exersate. El ținuse tot timpul legătura cu Sebi, colegul său din liceu, care era acum cercetător la Institutul de fizică nucleară din capitală, și care îl tot pisa să facă o facultate, fiindcă, după cum arătau semnele vremurilor (așa se exprimase), îi va fi de mare ajutor. La Facultatea de Construcții. Era nevoie de ingineri destoinici în țara asta. Examenul era peste o lună și învățase. Mai mult de gura lui. Sebi era cel mai bun prieten al său, un om adevărat, cu o gândire sclipitoare. Dacă avea vreo nelămurire cu privire la ceva, apela la Sebi și el îi dezlega ecuația. Întotdeauna, îi spusese, în spatele unui om politic se ascunde o ideologie, adică o lume nevăzută pe care cei mai mulți nu o cunosc și, dacă într-un fel sau

altul își face simțită apropierea, atunci evenimentul este pus pe seama împrejurărilor, a arbitrarului istoriei.

Traversă și Școlilor. Biserica Sfinților împărați avea porțile deschise. Undeva,

44

vizavi de biserică, chiar pe colț, o vânzătoare în halat alb și bonetă vindea brifcor. Iancu căută cu teamă la inima sa și găsi acolo ochii. Oftă încă o dată. Mai adânc. Se apropia de casă. Pășea nesigur. Ca pe peron, după ce o văzuse pe ea. Încetini pașii și se opri în fața porții pe care era lipită tăblița cu numărul 121. Aici locuia. Stătu înțepenit câteva minute și, în loc să intre, o luă înainte și coti dreapta pe Primăverii. Da, avea poftă să se plimbe până târziu pe Primăverii...

45

Capitolul 3

Cosette meditează: Hristos este zborul cel mai înalt. Consensul societăților moderne determină gânduri, fapte, conștiințe

bine ai venit, împărăteasă prea aleasă! Cum să-ți răsplătim noi că ai avut inima atât de bună să vii în orașul nostru întunecat și să aduci lumina? Așteaptă-mă!

Părinții o întâmpinaseră pe peron. O îmbrățișaseră și, împreună, porniseră înspre ieșire. Ocoliseră prin dreapta clădirea gării, când, deodată, de sus se auzi această voce un pic răgușită. Acum se uitau cum nebuna începuse să coboare riscant, direct pe un pilon al podului care traversa calea ferată și ducea într-un cartier sărac al orașului, o periferie numai cu case mici, înghesuite, și străduțe neasfaltate, ce semănau cu ulițele de la țară, o zonă ce se inunda frecvent, la fiecare ploaie mai sănătoasă, din cauza lipsei unui sistem public de canalizare.

mai bine să mergem, spuse femeia, luând-o pe Cosette a sa de mână.

46

hai, încuviință și bărbatul chelios.

Se depărtară. Cosette se lăsa purtată de graba speriată a părinților săi. Din când în când, privea în urmă, s-o vadă mai bine pe acea făptură care-i făcuse o urare atât de neobișnuită. Zâmbi. Îi strânse pe amândoi la piept și-i sărută. Asta îi făcu să se mai liniștească și să mai domolească pasul.

la ce te gândești, mamă?

la nebuna asta de Geta! Mai avea puțin și zicea că tu ești pasărea cu lumină în plisc!

Cosette surâse atât de fermecător, încât mama sa o prinse cu totul în brațe și o sărută pe frunte, pe ochi, pe obraji. Tatăl le privea cu drag. Ele două erau iubirile sale cele mai mari. Porniră spre casă pe jos.

Cosette Minescu se născuse pe 25 martie 1969. Copilăria și-o petrecuse la bunica din partea mamei, într-un sat de munte din județul Buzău. Părinții îi remarcaseră firea liniștită, visătoare, plină de poezie. Și-ar fi dorit-o mai zburdalnică, mai altfel, dar nu era așa. Primise numele Cosette la insistențele unchiului din partea mamei sale, care, neavând niciun copil și dorindu-și mult unul, privea la ea ca la propria sa fiică. Citise romanul lui Victor Hugo și rămăsese marcat de făptura aceasta

47

plină de lumină, care făcea treburile cele mai grele din gospodăria Thenardierilor.

cosette, muto, mai spune ceva, maică, că mi se urăște așa, pe tăcutelea!, o îndemna bunica.

Cosette ridica din umeri și zâmbea atât de frumos, încât bunicii i se părea că vorbește. Era un altfel de copil, remarcase și învățătoarea sa, și profesorii, iar părinții, oameni simpli, îi studiau cu o discreție iubitoare tăcerea și idealurile care se prefigurau în ea. În pacea din templul minții sale, buzele rugătoare ale bunicii desenaseră cuvinte desprinse de sunet și țesute-n macaturi cu șnururi de aur, din care țâșneau reflexe grele, tubulare, aidoma unor pilaștri sau unor colonade cioplite în galben de cadmiu, de crom și de zinc, cuvinte-vitralii, cu

formă ovoidală, în a căror ramă metalică culorile licăreau tainic, seducător. Peste zi nu reușea să-și explice în niciun fel liniștea cu care pășea printre ceilalți, calmul cu care întâmpina orice eveniment, profilând personalitatea aparte a omului nobil.

Acum, iată, ajungea în orașul acesta ca proaspăt absolventă a Facultății de Aviație din București. Puține fete alegeau să dea examen la o astfel de facultate. Fete

48

ca ea se orientau mai degrabă spre Facultatea de Litere, devenind profesoare. Instructorilor de zbor le era și teamă să lucreze cu astfel de studenți. Ce căutau ele aici? În loc să se ocupe de lucruri mai puțin primejdioase, alegeau să facă viraje la câteva mii de metri altitudine? Însă Cosette Minescu nu numai că nu arăta niciun pic de emoție, ba chiar avea o stăpânire de sine care uimea. Era în stare să conducă un aparat de zbor cu o eleganță răsplătită cu aplauze.

Devenise ofițer de aviație, însă, de aproape un an de zile, înțeleșese că alta era chemarea ei. Mai precis, de când, venită aici în oraș într-o permisie de două zile, vorbise despre sensul adevărat al vieții cu părintele P. (spre care mama sa o îndrumase). Părintele P. era un basarabean care suferise mult, refugiat din 1940, plin de blândețe și de sfaturi înțelepte. La cei peste șaptezeci de ani ai săi nu avea copii și, cum o văzuse pe Cosette intrând în Biserica Sfântului Nicolae, o întrebase cu candoare:

n-ai vrea să fii tu copilul meu?

Cosette fusese cucerită de felul cald și delicat în care părintele reușea să-i arate calea. Nimic nu era mai important pe această lume decât Hristos. El reprezenta

49

zborul cel mai înalt și viața. Meditase multă vreme la ceea ce îi spusese părintele. Datorită lui intuia punctele de sutură în care matematica se întâlnea cu arta. Se recupera acea conștiință mitică pe care lumea o pierduse atunci când oamenii au conceput un univers suspendat de pereții citoplasmatici ai minții, o gândire carteziană care nu reușise să păstreze taina. Ce săracă și mizerabilă ar fi fost lumea fără taine! Îi compătimea pe cei care supuneau totul analizei raționale și verificau fiecare enunț, scuturându-l nervos de sensul înalt. Cât de abstract trăiau! Rațiunea este insuficientă pentru a cuprinde frumusețea lumii. Cum se explică rațional frumusețea de nespus? Este imposibil să descoperi sufletul într-un corp și totuși mulți operează astfel de disecții în mod demonstrativ, ca să acumuleze argumente în favoarea a ceea ce se vede. Dar există și nevăzut. Și infinit. Și veșnicie. Și înviere. Cum pot fi explicate toate acestea? Negându-le cu vehemență? Inventând teorii tot mai bizare? Cu siguranță că nu se putea purta un dialog cu astfel de oameni, dar nu pentru că aceștia nu acceptau dialogul, ci din cauza conținuturilor sărace cu care își defineau termenii.

50

Își dădea seama că totul pornește de la principii. Un sistem imuabil de valori se construiește pas cu pas, punct cu punct, fiind un adevărat edificiu, fără strălucire poate, dar cu o structură de rezistență solidă, iar el putea identifica în acest sistem fiecare cărămidă, fiecare pumn de aluat care dăduse consistență construcției. Totul însă se realizează în timp, cu multă migală și conștiinciozitate, printr-o disciplină riguroasă care, de cele mai multe ori, apare celor din jur ca un soi de habotnicie sau de tendință schizoidă. Lumea era prejudiciată tocmai de această incapacitate a omului de a se respecta pe sine și de a propune societății, prin propria sa conduită, un model practic de viață, o tipologie lipsită de ostentație și bine fixată în realitate prin naturalețe și sens. De pildă, ea considera frumosul ca avându-L totdeauna în centru pe Dumnezeu. Și acesta era un principiu. De aici decurg nenumărate consecințe, afinități, defazări. Cum puteai dialoga cu cineva care consideră că există frumos și fără Dumnezeu? Enunțul i se părea absurd, dar exista și se constituia în principiu pentru o anumită categorie.

La fel de adevărat este și faptul că aceste principii se formează prin educație,

51

iar dacă nu are cine să te îndrume pe tot acest parcurs al existenței, înălțarea ta poate fi primejduită de diferenții curenți care circulă în zonele înalte. Ea primise o educație solidă nu la școală, ci acasă, lângă bunica Maria. La școală era multă pierdere de timp și o alunecare pe lângă adevărata viață. Nu nega faptul că școala ar fi putut fi esențială, dar era busculată ideologic. Principiile defuncte ale profesorilor erau transmise și elevilor și asta era îngrozitor. Rareori întâlneai pe cineva care să aibă o direcție bună, un ghidaj sigur. Cauza era una singură: principiile care nu se revendică de la ceea ce reprezintă punctul cel mai înalt, absolutul. Adevăr absolut, frumos absolut, iubire absolută, disciplină absolută. Iar absolutul este Dumnezeu, adică Cineva. Principiile devin, inevitabil, noțiuni abstracte din momentul în care se înscriu în cercul vicios al relativismului. Aici intervine algoritmul de selecție, care ne face să fim oameni atât de diferiți, încât în mod frecvent nu mai reușim să conferim un punct comun traiectoriilor noastre, aspirațiilor, ideilor, simplelor cuvinte. Existența pare a fi comparabilă cu viața unor planete, dintre care tot mai puține sunt cele care reușesc să-și păstreze configurația inițială și locul, axa invizibilă

52

a sistemului creat cu un sens. Restul e derivă.

Continuându-și meditația, Cosette constata că principiile celorlalți, consensul societății exercită azi o presiune inimaginabilă asupra celor care își configurează axiologia pe credința în Dumnezeu, fiindcă existența acestora din urmă presupune o negare a nivelului de la care societatea își elaborează criteriologia. E ca și cum nimeni n-ar vrea să știe că există posibilitatea gândirii de pe un alt palier. E cam ceea ce i se întâmplă doctorului Andrei Raghin, personajul lui Cehov, căruia i se induce subtil ideea că este bolnav, fiind, în cele din urmă, internat de cei din jurul său pe baza „principiilor”. Raghin nu supraviețuiește acestui mod de a percepe lumea și moare. Cehov era un scriitor profund ortodox. Cosette îl descoperise de curând și părea marcată de agerimea observațiilor sale.

Totuși credea că există speranță, multă speranță, deși suficiența societății era maladiivă și simptomatologia ei putea fi observată oriunde. Există Dumnezeu. Există Adevărul care este Dumnezeu. Există Frumosul deplin al dumnezeirii, taină cu care lumea se poate transfigura. Există iubirea, mai presus de imaginație, a lui

53

Dumnezeu, Care ne cheamă pe toți la El și Care a primit moarte pentru noi. Ei, cei puțini, erau Biserica asupra căreia suflă un vânt năprasnic, deși nu o poate nici măcar clinti. Atât timp cât vor rămâne Biserică și în Biserică, nimic nu-i va putea devia din drumul lor către cer.

54

Capitolul 4

Discuția din tren. Icoana chipului lui Hristos din noi fiind limpede, în ea se vor vedea și ceilalți

Rememorase toate aceste lucruri în tren, de la fereastra căruia sorbise valuri întregi de priveliște minunată, pe care nu avea cum să o afle decât în această țară plină de minuni, iar acum, ajunsă în camera ei, închise ușa și se așeză visătoare în pat, cu mâinile sub cap. La ce bun să trăiești dacă viața ta toată nu I-o dai lui Hristos?

ce alegi, Cosette, un sens deplin sau numai bucățele de sens?

aleg învierea!

e nevoie de oameni hotărâți pe acest drum pe care nu vei întâlni atitudini favorabile hotărârii tale.

În tren, un domn între două vârste, care se așezase în fața ei, o provocase îndeajuns, spunând că Hristos este o închipuire a preoților, care astfel atrag poporul și-l infestază cu învățături obscurantiste. Nu rămânea niciodată indiferentă față de cuvintele care îl jigneau pe Hristos.

55

„Hristos e Domnul inimilor și nu se poate ca El să fie singur în fața unor astfel de cuvinte necuviincioase!”

nu pot să gândesc onorabil decât în acești termeni: acest mântuitor e un simplu om care a murit și despre care s-a spus că ar fi înviat. De mirare să nu fi făcut asta chiar ucenicii săi, iar atunci ar fi o poveste cu totul insipidă, lipsită de cel mai elementar bun gust. Cât timp există respect de sine, omul nu poate subscrie unei astfel de idei compromițătoare. Și nu mizez pe rațiune, ci pe o gândire nobilă, condescendentă.

măcar acceptați că a fost o realitate istorică? îl întreabă Cosette, zâmbind.

sigur, asta accept, enunță el auster. Omul acesta a existat, a făcut ceva deosebit, dar a pretinde că un om e Fiul lui Dumnezeu mi se pare, scuzați-mă, o pledoarie pentru naivitatea cea mai severă, iar lucrul acesta nu poate deloc să mă amuze.

Deja ați făcut câțiva pași spre Adevăr! exclamă Cosette. înțeleg că vă puneți întrebări dintre cele mai importante, iar aceasta mi se pare esențial pe un drum pe care mulți se rătăcesc, întârzie sau își întrețin propriile iluzii.

adevărul este instrumentat politic de Biserică, interveni el, zâmbind discret,

56

ca și cum ar fi îngăduit un interlocutor neavizat. Prea multe invenții, prea multe adaosuri. Vedeți, domnișoară, și guvernatorul roman din Iudeea s-a întrebat ce este Adevărul și Hristos n-a știut să răspundă. Cum vă explicați?

întrebarea sa avea o intonație stranie și marca mai mult un triumf al logicii derulate decât așteptarea unui răspuns lămuritor. De aceea, se arată un pic surprins că tânăra din fața sa nu se arăta câtuși de puțin derutată.

guvernatorul vedea Adevărul înaintea sa, vedea Adevărul revelat, era de prisos ca Hristos să mai vorbească. îl privea, adică Adevărul îl privea pe Pilat, dar Pilat nu a putut să-L accepte.

vreți să spuneți că Adevărul este o Persoană?

absolut! Este Hristos, Persoana prin excelență. Nu mi-am putut închipui niciodată că Adevărul e ceva. Doar ceva? Ar fi fost absurd! Dumneavoastră căutați, vă văd dornic să cunoașteți, altfel nu m-ați mai întreba nimic. Un om comunică din două motive: unul, pentru că a găsit persoana potrivită, direcția empatică la care aspiră, și altul, pentru că vrea să afle ce-l poate împlini, vrea să afle un ideal. Iar idealul nu e ceva, ci Cineva.

57

mă uimiți! Adevărul ca Persoană? Ce argument poate fi aici?

învierea, singura justificare a lumii noastre.

bine, dar asta presupune să-L acceptăm pe Hristos ca Fiul lui Dumnezeu, iar eu...

eu cred că ați fi gata să vă dați și viața pentru Hristos, dacă L-ați cunoaște așa cum îl cunosc eu!

îl cunoașteți?

e în inima mea. Nu îl vedeți?

Aici discuția se opri. Domnul scoase o batistă din buzunar și își tamponă febricitat obrazii, fruntea și partea superioară a buzei. Trenul țiuise. Se apropia de gară. Fata asta avea atâta sinceritate cât nu credea să existe în vreo ființă omenească. De ce se tulburase atât de tare? Din cauza lui Hristos, Care părea că privește prin ochii ei înspre el? Dar era o nebunie, da, o nebunie! Așa ceva nu este cu puțință! Cum l-ar fi putut crede altcineva, când nici măcar lui însuși nu-i venea să creadă că a trecut printr-o asemenea experiență? Nu, nu credea în paranormal, deși în ultima vreme zările erau pline de astfel de relatări. Acolo era minciună. Fata asta privise sincer spre el. Era altceva. Simțise că, obiectiv, Hristos există și este Fiul lui

58

Dumnezeu, adică i se arătase în acest fel că e vorba de o realitate pe care nu o crezuse

posibilă. Dacă avea să subscrie acestei realități... Cine știe?! Dar ce posibilități erau? Una: să crezi în Adevărul ca Persoană, Hristos e Fiul lui Dumnezeu. Cealaltă: sinuciderea. Cert este că dacă nu accepti Adevărul în Persoana lui Hristos, nu poți trăi. Simțise de atâtea ori că viața sa este un nonsens, o figurație. Atâta conceptualitate te degrada până când, scârbit de tine însuși, ajungeai să-ți fie teamă să te mai trezești. Pentru ce să mai vezi o nouă zi? Ca să te chinui absurd? Acum vedea o cale. Nu trebuia decât să se scuture de toate deșartele sale convingeri și să se prindă de acel Hristos viu, Care îl privise cu atâta dragoste.

Într-adevăr, un dor nepământean o determina să nu se mai intereseze de nimic din ceea ce este trecător. În vara aceasta trebuiau să se clarifice opțiunile ei. Nu mai putea înainta așa. Era nevoie de o hotărâre și avea să o ia până în octombrie, cât ținea această perioadă de concediu. Era abia iunie și în mintea ei se derulau tot felul de proiecte prin care să renunțe definitiv la inima sa, pentru ca Hristos deplin să locuiască în ea.

59

Capitolul 5

Cum o carte poate fi un adevărat ghid într-o lume falsificată de atâtea suprapuneri ideologice

Iancu Mercheșanu devoră în câteva zile întreg volumul eminescian de publicistică trimis de prietenul său de la București. Pătrunsese într-o altă lume. De parcă fusese orb până în momentul de față, iar acum vedea. Și vedea atât de bine, încât nu se putea abține să nu plângă pentru o țară atât de prigonită cum era România. Dacă l-ar fi văzut colegii săi de muncă, subordonații săi cheflii, l-ar fi luat în râs. Mai trebuia să rabde puțin, până când lacrimile i se vor topi definitiv în inimă și va putea să vorbească fără să plângă. Era tulburat încă. De cum ajunsese acasă, în seara aceea, și deschisese coletul, uitase de ochii ei. Și se simțea bine. Eminescu era ca un medicament.

Volumul X apăruse chiar în anul în care căzuse regimul comunist și cuprindea articole politice publicate între 1 noiembrie 1877 și 15 februarie 1880. În școală învățase că Eminescu este poet. Publicistica

60

era scoasă din schemă. Sebi îi dăruise o carte uriașă, care îl schimbuse. Sunt cărți care pot schimba un om? Dacă sunt, aceasta este una dintre ele. Își luase notițe abundent. Comentase el însuși cu referire la politica pe care o ducea România din '89 până acum, când se declara că în România există o economie socială de piață, și rămăsese uimit de cât de actuală era viziunea lui Eminescu. Își iubise cu adevărat țara, pe oameni, pe oamenii mici, nu pe Om, nu umanitatea, așa cum clamau unii, care se credeau mari iubitori de Om. Se convinsese el cum e cu iubirea asta de umanitate: e foarte probabil ca, iubind întreaga umanitate, să uiți tocmai de omul concret și să-l persecuți. Și, vai, câți persecutori nu se îngrămădiseră în fruntea țării! Da, acum vedea limpede și trebuia să mărturisească toate aceste gânduri pe care le avusese în sine, dar care nu cunoscuseră tonul potrivit pentru a fi enunțate. Eminescu reprezenta capacitatea cognitivă fără de care apăreau numai perspective amputate, nefertile, imbeciliza(n)te. Cu Eminescu nu mai puteai să stai și să aștepți cuminte, să vezi ce-o mai fi din țară, unde suflă vântul ideologic, dacă e înțelept să vorbești sau să taci, pentru că Eminescu îți descoperea clar

61

racilele ideologiilor care confiscă libertatea unui popor. Nu să vorbești trebuia, ci să răcnești, să se desfunde urechile tuturor celor care alergau cu naivitate în urma promisiunilor politice. Căci, la urmă, cu ce rămâneai? Cu ambalajul. „Așa se lobotomizează un popor!”, gândi Iancu.

Auzise tot felul de reacții cu privire la „cazul Eminescu”. Era considerat un nebun și, de aceea, era clasat. Pentru politica actuală, Eminescu constituia un pericol iminent și de aceea era denigrat, împins printre opțiunile fundamentalistilor naționaliști, fiindcă naționalismul

devenise o plagă. Se ținuse o conferință la Timișoara, chiar în primăvara anului ce trecuse, despre „România: între Basarabia și Europa”, în care se vorbise despre deteriorarea și costurile ideii de stat național, într-o perioadă în care această idee dă naștere unor extremismisme și isterii ce ne situează la periferia proiectului civic pe care-l arborează Europa. Concepte precum „neam” și „națiune” căpătau, în mintea (re)configurată ideologic a culturnicilor postdecembriști, o rezonanță fascistoidă echipată socializant, egalitarist. De aceea, discursul trebuia bine reglat, pentru a nu compromite direcția de „înnoire” spre care România se angaja. Așadar, naționalismul

62

era satanizat, găsindu-se, ah, cât de subtilă și perfidă era ideea!, o continuitate a comunismului în această iubire de neam, iar explicația era la îndemână: doctrina comunistă atât de mult a pătruns în conștiința românilor, încât aceștia nu mai sesizează că, iubind țara, de fapt o iubesc în mod comunist. Uite, așa renaște spiritul colectivist care nu e de sorginte intelectuală sau internaționalistă, așa cum era comunismul, ci relevă mai degrabă primitivitatea, simțirea rudimentară, care nu face decât să ne îndepărteze de Europa. Drace! Păi, atunci ne-am ars! Cum să-ți iubești corect țara? În primul rând, să o faci cu adâncă și ideologică smerenie, renunțând la tine însuși, adică la pofta ta de a spune neam, apoi popor. Unele cuvinte sunt parșive, pot transforma întreaga ta sensibilitate și așa ajungi, peste noapte, un insensibil la valorile cele adevărate ale Europei, orbit fiind de conceptualitatea reverberantă a cuvintelor. Vrei să te îndepărtezi de Europa? Cum să vreau? Doar mereu am fugit în urma ei, gâfâind, iar acum, când suntem gata s-o ajungem, tocmai acum să dăm cu bâta-n baltă? Se cere cuminenie, ascultare, înțelepciune care să ne aducă acolo unde ne

63

este locul, dacă nu vrem cumva să paștem crocobauri sau babuini prin deșert.

Iancu își aduse aminte de o referință eminesciană. Ce clar era totul! Vorbim de „legi străine în toată puterea cuvântului, care substituie, pretutindenea și pururea, în locul noțiunilor națiune, țară, român, noțiunea om, cetățean al universului [...]” Era vorba de articolul „De ceea ce ne temem...”, publicat în Timpul, pe 27 mai 1879. Avea și pagina notată: 259. Și Eminescu era nebun! În cel mai scurt timp, după ritmul incredibil de desfășurare a lucrurilor, va fi retrograd cel care va zice „român”. „Scuză-mă, dar eu sunt european; probabil te-ai referit la acea specie involuată pe care am abandonat-o de ani buni. Dacă vrei să fii om, ai o singură șansă: să fii european!”

Iancu începu să se învârtă prin cameră. Am admis, deci, statul modern nu dintr-o necesitate organică, ci pentru că interesele străine o cereau. E simplu. Ceea ce e propriu, românesc, moare, nu e rentabil gândim acum în ordinea distincției pe care au introdus-o banii: dacă posezi venituri, ești om, poți avea un cuvânt important de spus în viața statului, dacă nu, ești un proscris. Un aparat de stat costisitor pe care îl întreținem în dauna unei

64

dezvoltări organice, firești a vieții noastre. Și nu mai contează cum se câștigă banii! Mai mult decât atât, cu totul perfidă era dominația finanțelor internaționale, un joc mincinos, prin care țara aceasta, pentru care muriseră atâția oameni, atâția eroi, atâția români cu inimă iubitoare, ajungea să fie administrată de străini. Adică străinii ne sunt și ne vor fi nouă stăpâni, fiindcă ei au bani, iar noi nu avem și nu avem cum să ieșim din această dilemă decât acceptând o legislație favorabilă intereselor lor. România, înțelese Iancu, este trimisă într-o luptă în care se știe cu mult mai dinainte că va pierde, va pierde tot, fiindcă în această luptă nu învinge cel care este nobil, erou, jertfitor, ci acela care este lipsit de scrupule, cel mârșav, profitorul, trădătorii, marii comisionari, acei indivizi care văd în români doar niște sclavi, forță de muncă ieftină, numai bună de exploatat. Iar lupta este prezentată ca fiind una a gloriei europene, a calității, a eficientizării mijloacelor de producție, a codurilor de legi onorabile. Sub această formă suntem îndemnați să ne înregimentăm și să devenim o țară de robi, o

colonie a puterilor străine, care văd aici, în pământul românesc, o infinitate de posibilități de jaf modern, civilizat. Iar asta

65

se întâmplă datorită unor cozi de topor, care sunt în stare să muște și din morții din morminte, așa de sălbatici sunt în a parveni, în a ocupa funcțiile și posturile cheie, de unde să poată să vândă tot ceea ce se poate vinde în țara asta, pentru a dobândi un statut privilegiat. Aceste mari jafuri nu se pedepsesc și nu sunt etichetate drept crime, nici nu au cum, într-o țară unde normalitatea tumefiată zace încătușată în minciună, dezinformare și derizoriu. Acești asasini instruiți, cu mapa în mână, ucid cu sânge rece ființa românească la ea acasă și nimeni nu îi trage la răspundere pentru asasinat, ci îi proclamă abili politicieni, oameni cu vederi europene, diplomați de înaltă ținută.

Iancu fierbea de mânie. Strângea din dinți și se mișca prin cameră ca o fiară a cărei libertate a fost licitată la un preț infim. Pentru ce? De ce s-au vândut aceștia? De ce ne-au vândut și pe noi? Au negociat aceste iude cu străinii și au stabilit că noi valorăm atât și banii au și venit. Au intrat și au umplut conturile. Dar au vândut viitorul nostru și al copiilor noștri! Acești panglicari în ale țării, care pretind că formează partide de principii, dar care nu sunt decât grupuri oligarhice, societăți încropite pe baza acordurilor de joasă

66

speță, pe argumentul intereselor meschine, fiindcă acești mincinoși fii ai patriei uită imediat tot ce au promis în ajunul alegerilor și trec la faptele trădării, pe care le lucrează în ascuns, nenorocind o țară, un neam, valori, fără milă, cu un cinism atroce, devastator. Guvernările lor lasă în urmă peisaje sinistre, iar ei zâmbesc, sunt aplaudați și apar la televizor, unde vorbesc doct, semidoct sau sfertodoct despre viitorul unei țări care abia a ieșit de sub dictatura comunistă. În virtutea aranjamentelor, ei sunt aleșii unui popor pe care nu îl stimează, nu îl reprezintă și căruia nu-i doresc fericirea, ci îl umilesc sistematic prin măsuri, legi, reforme inadecvate. Acești doritori de tot binele nu vor decât să falsifice totul, până și viața noastră, gândirea, tradiția, cultura, valorile, să înlocuiască tot cât mai repede, pentru că toate acestea nu înseamnă pentru ei decât moneda potrivită de schimb pentru a dobândi portofolii, bani, putere. Și cum să se numească aceștia români? Dacă nu sunt străini prin origine, atunci sunt străini prin atitudine, prin educație, prin moravuri, prin caracter. Această plagă stoarce de viață societatea românească, o sufocă, îi provoacă spasme, așa cum i se întâmplă unui organism

67

în care intră o boală care irumpe la toate nivelurile, dezechilibrându-l și sorbindu-i cu repeziciune vloga. Vorbim de alegeri, de liste electorale, de sondaje de opinie, de nominalizați. Ah, cât de mincinoase sunt toate aceste discuții și teme care sunt puse pe tapet, în condițiile în care politica s-a transformat într-un mecanism diabolic de stors voturi! De ce vorbim noi aici? De democrație? De libertate? Sau de conformismul așezării noastre pe un fâgaș întunecat al imposibilității de a mai fi în situația de a alege? Falsa punere în situația de a-ți manifesta libertatea votului. Regia este perfectă. Exact ceea ce este necesar țării lipsește. Iar noi votăm, purtați de valul frenetic al încurajărilor participării la mascaradă. Cine să ne explice? Și dacă ne explică, ce am putea să facem? Cum să ieșim din această uriașă capcană cu milioane de ochiuri care se strâng, devin tot mai mici, tot mai impenetrabile? Starea de mizerie indusă românilor este cauzată de mulțimea spoliatorilor, o societate prolifică, cu multe nume și cu infinite fețe, pe care România celor care produc o suportă tot mai greu, tot mai anevoie. Statul a devenit raiul oportuniștilor politici, bulevardul acestor turiști, care privesc viața politică așa, ca

68

pe o vacanță bine meritată, iar nu ca pe o responsabilitate de care atârână rostul atâtor români.

Iancu se așează pe un scaun vechi, masiv, cu spătar înalt. Era scaunul pe care obișnuia să

se așeze ca într-un refugiu, de unde putea privi semnele vremii. Iar acestea erau tot mai clare. Era timpul mercenarilor cărora li se dăduse undă verde să-și facă mendrele într-o țară pe care o considerau moșia lor de drept. Ce-i pământul sfânt al țării pentru un mercenar? Un teren cu care poți tranzacționa. El, mercenarul, nu poate privi decât în acest fel țara: ca pe o pradă. Și când te gândești că pe acești pui de năpârcă i-a crescut statul și i-a ținut prin internate, pentru ca după aceea să poată să găsească o modalitate cinstită de a-și câștiga pâinea, iar ei, ariviști de teapa lui Dinu Păturică și Stănică Rațiu, acești Râmătorieni moderni, sunt căpușe care trăiesc pe spinarea paradisiacă a statului și sug sângele unei nații, a cărei istorie cred că o construiesc acum pentru prima dată, motivând, alături de corul impresionant al detractorilor neamului românesc, că dintotdeauna noi am fost și suntem niște barbari sau semibarbari și că, urmând pașii politici spre care suntem îndemnați cu toiașă păstoresc-ideologic,

69

vom ajunge să ieșim din întunecime și din neștiință, luminându-ne, civilizându-ne printr-o revoluție a formelor la care fondul trebuie să se adapteze, căci hainele noastre politice ponosite trebuie schimbate și azi, iată, suntem chemați să îmbrăcăm veșmânt european, ceea ce e o cinste pentru o țară netocmită ca a noastră. Numai că inconsistența morală a acestor ariviști ne îndeamnă să nu credem în vorbele lor echipate politic, ci să le demascăm demagogia, utopiile, trădările, vidul sufletesc. Și cum înțelegem lucrul acesta elementar? Prin faptul că ceea ce este cu adevărat valoros stârnește în inimile lor o invidie cumplită, o ură neîmpăcată, ce roade din măruntaiele lor cu atâta patimă, încât poți spune că trăiesc chinul iadului încă de aici, de pe pământ. Omul valoros, românul iubitor de adevăr și libertate, este izolat, calomniat, adus într-o stare de răstrieș, tocmai pentru că avertizează asupra ineptiei și rapacității, asupra profesorilor nepregătiți și a judecătorilor nedrepti, asupra marilor hoții și a politicianilor care fac trafic de influență, asupra afacerilor oneroase, în urma cărora întotdeauna păgubit iese statul, adică românul care muncește și care trebuie să plătească într-un fel, fie prin impozite și

70

suprataxe, fie exploatat de acești moderni colonialiști, care îl învață pe muncitor că trebuie să fie fericit, societatea evoluează spre mai bine, în timp ce el nu-și poate acoperi nici minimele cheltuieli pentru un trai decent.

Era destul de târziu și Iancu încă mai cugeta la cele citite. Avea atâtea în minte și toate se așezau ca pe rafturile unei biblioteci. De ce era atâta birocrație? Aparatul birocratic consumă enorm, consumă mai mult decât producem. Cât de necesare sunt atâtea funcții, atâtea instituții, atâtea comitete și comiții? Nu sunt necesare, aceasta este realitatea, însă susținerea lor se face de către cei care trăiesc de pe urma statului, adică de pe urma celor care muncesc efectiv. Cine de cine ascultă în țara asta? Nimeni de nimeni. Unul dă un ordin. Altul îl revocă. Unul face un proiect de lege, altul îl contestă. Atâția conducători sunt, încât nu mai ai cum, realmente, să ascuți de fiecare dintre ei, căci ori pe primul îl ascuți și pe celălalt îl batjocorești, ori invers. Care este vocea vrednică de a fi ascultată dintr-o haită flămândă de lupi care urlă înfiorător? Domnul țării ar fi reprezentat autoritatea trebuincioasă, însă domn al țării nu mai avem. Avem, în schimb, droaie de miniștri,

71

senatori, deputați, primari, viceprimari, prefecți, subprefecți, consilieri și multe alte responsabilități și funcții, care reprezintă liantul dintre aceștia, ajutoare și ajutoarele ajutoarelor, auxiliari și adjuncți, secunzi, șefișori de toate categoriile, adică un organism insașiabil care înghite bani mulți și expectorează sumedenie de atribuții, deoarece inventivitatea în materie de birocrație este nesecată. Acest ciorchine uriaș de negi amenință să cuprindă toate celulele sănătoase ale acestui popor român, distrugându-i sistemul imunitar. Vedem legi care nu se potrivesc acestei țări? Păi, n-ați înțeles că ele sunt construite în laborator, tocmai pentru ca tot ce-i nesănătos să prolifereze, iar viața noastră, a românilor, să

fie anesteziată și ambalată în sarcofage occidentale ieftine? Suntem îndopați cu medicamente eficiente pentru tranziție, dar nimic nu se schimbă, fiindcă toți sunt pentru revizuire, dar în esență să rămână la fel. Avem nevoie de o industrie competentă, tratamentul este unul singur: Europa. Școala este în derivă, trebuie să luăm modelul european. Agricultură este în impas, soluția este Europa. Europa este tratament, leac, rețetă, tămădă pentru trupul suferind al țării. Te doare piciorul: Europa, te dor

72

ochii: Europa, ai amețeli: Europa! Însă asta nu e medicație, ci șarlatanie fățișă! Dar toți trântorii parlamentului românesc trebuie hrăniți, toți incompetenții, toți ignarii și nestatornicii, toți acești administratori incapabili de a nutri un sentiment înalt, un cuget profund, vin și legiferează așa cum înțeleg că trebuie să o facă: cu Europa. Nu contează că se lovesc de atâtea inadecvări, Europa acționează ca o poțiune magică sau ca un talisman. Oare banii nu vin din Europa? Înseamnă că de acolo vin toate, noi nimic n-avem. De-acolo vin omenia, adevărul, dreptatea, demnitatea, libertatea, educația, sistemul legislativ, modelul constituțional. Vai, țara a fost dată pe mâna unor astfel de indivizi, care s-au școlit și se școlesc în Europa și dincolo de ea, apoi vin aici nu ca să ne spună cum se construiește un drum bun, ci ca să ne povățuiască într-ale politiciii, cum se poate să ne umplem de bani vânzându-ne resursele, bogățiile țării, demnitatea, istoria. Și cum să nu-ți vinzi istoria, când tu ești doar geografic român prin împrejurarea că te-ai născut pe acest teritoriu -, însă tu nu iubești limba, literatura, credința, valorile sfinte ale neamului românesc? Totul se tranzacționează, totul este afacere, vinzi și pe mama

73

și pe tata, poți să vinzi orice, fiindcă ai trebuință de bani, iar Europa te-a educat să consumi mai mult decât produci. Aceștia se numesc azi români fără a fi. Într-atât s-a ticăloșit lumea! Ei ne sfătuiesc să cheltuim și să consumăm, fiindcă sunt bani și, dacă nu sunt, atunci Europa ne ajută să avem, dar nu au ochi să vadă că țara e săracă, că munca e grea, că banii sunt puțini și se fac cu greu. Dar cum ne-am legat la cap cu astfel de sfătuitoari care văd și ce nu e și nu văd ceea ce e? Atâtea forme fără fond... România este sufocată de rapiditatea malignă cu care se prădesc aceste forme goale ale civilizației occidentale. Trăim într-o Românie furată. Da, în România furată...

Iancu se ridică de pe scaun, ieși în curte și văzu pe cerul întunecat focurile de artificii de pe faleza care nu era departe de locuința sa. Orașul petrecea. De a doua zi începea prima ediție a Festivalului Literaturii din Balcani. Toate aceste evenimente, gândi el, par mai degrabă... hm...

74

Capitolul 6

Prima zi a Festivalului Literaturii din Balcani. Cei 14 vizitează Fabrica de zahăr, Uzina Progresul și Laminorul. Discuția primarului cu diplomații europeni

Orașul de pe malul stâng al Dunării era în fierbere. În perioada 2-5 iulie se organiza Festivalul Literaturii din Balcani și primarul L. (înainte de '89, tovarășul primar L.) dăduse dispoziții ca ultimele amănunte să fie puse la punct. Afișe peste tot, panglici, cocarde tricolore, bannere. O serie întreagă de manifestări artistice, care aveau să fie susținute începând din prima zi de festival, fuseseră anunțate. Orașul arăta minunat, poate la fel de curat ca pe vremea când domnul era tovarăș. Peste tot vedeai turiști străini cu ochelari de soare și borsetuțe, plimbându-se și fotografiind din senin aproape orice, dar mai ales faleza Dunării, care arăta splendid în acel început de iulie. Autocare străine, mașini străine, multe grupuri și grupulețe.

Doar unul dintre aceste grupuri se diferenția de celelalte prin aceea că era alcătuit

75

numai din domni îmbrăcați poate prea protocolar pentru vremea aceea deosebit de caldă a

lunii iulie: cămașă cu mânecă lungă, vestă, cravată, sacou. Și nicio doamnă. De altminteri, acum, doamnele erau atotprezente, însă iată, tocmai în acest grup de 14 persoane, nu se aflau. Bărbatul care era ghid le vorbea într-o engleză fluidă celor care făceau parte din grup, reprezentanți politici ai țărilor participante la festival: Serbia, Macedonia, Bulgaria, Albania, Grecia, Muntenegru, Croația, Turcia, Bosnia-Herțegovina, Slovenia, România. Ceilalți doi se recomandasera atunci când se reuniseră în sala de protocol a Primăriei: David Remberg și Samuel Scheib, observatori din partea viitoarei Uniuni Europene. Uniune Europeană? Da.

Trecuseră patru luni de la parafarea Tratatului de la Maastricht, care reprezenta documentul de constituire a unei Europe Unite, unde se prevedea introducerea unei monede specifice de la 1 ianuarie 1999, unitatea economică și monetară și multe altele. La 7 februarie se semnase Tratatul care avea să intre în vigoare abia de la 1 noiembrie 1993 și trei erau direcțiile importante pe care le viza: Comunitățile Europene, politica externă și de securitate

76

comună, cooperarea în domeniul Justiției și al afacerilor interne.

Vizita lor în acea zi de 2 iulie avea două obiective. Mai întâi, Uzina de excavatoare „Progresul”, un colos industrial ce se întindea pe 85 de hectare și care număra în prezent aproape 14000 de angajați, care munceau în trei secții distincte: Turnătorie și Forjă, Utilaj industrial și Fabrica hidraulică și excavatoare. Când suna sirena, muncitorii ieșeau pe cele trei mari porți ca pe vremea când nu erau atâția nori adunați pe cerul viitorului uzinei. Luase ființă în 1921, sub denumirea de Societatea Română-Franceză, când se ocupa cu producerea materialului rulant pentru trenuri și tramvaie. În 1948 era naționalizată și, patru ani mai târziu, producea primul excavator. Pe piața europeană și internațională, uzina încă reprezenta un redutabil concurent. În al doilea rând, Fabrica de fabricate și semifabricate din fier „Laminorul”, care împlinea 67 de ani de funcționare. Amândouă erau piese importante ale industriei orașului. De asemenea, venind dinspre București, vizitaseră faimoasa Fabrică de zahăr din județ, situată la 40 de kilometri de oraș, care funcționa din 1980. Primarul primise un ordin clar: să acorde toată importanța

77

acestei vizite, fiindcă de reușita ei depinde viitorul său politic. Intrase în panică la început, apoi își revenise. Doar n-or fiăștia mai fiare decât comuniștii? Cu liderii comuniști avusese sute de întrevederi, organizase două primiri ale tovarășului prim-secretar, cu defilări pe străzi și pe stadion, și dracul nu fusese atât de negru. Să vedem ce vor!

Dădu câteva telefoane și directorii întreprinderilor de pe lista celor 14 intrară în priză. Aranjamente florale, curățenie la locul de muncă, salopete noi, bocanci noi, căști de protecție noi. Domnii trebuiau primiți cu cumsecădenie, doar se știe ospitalitatea poporului român în astfel de situații. Ce vorbim noi, în astfel de situații? În toate situațiile, poporul și-a arătat dragostea față de străini și acum trebuia să și-o arate încă o dată. Dar nu erau străini, erau frați. Doar am fost atât de primitori cu sovieticii, de ce să nu fim cu acești reprezentanți politici de treabă ai unor țări vecine?

Vizita decurse firesc. Domnii au dat mâna cu directorii, cu maiștrii, cu șefii de echipă și, în fine, cu muncitorii. Au apărut ca din senin și câteva ansambluri folclorice care să întrețină buna dispoziție a înaltelor fețe. Calificativ: Foarte bine. A

78

ieșit mai mult decât mulțumitor pentru toată lumea în această zi de început de Festival. Spre seară, toți au fost invitați pe un vapor de cinci stele (vaporul de protocol al soților Ceaușescu), unde luară cina și povestiră cât de frumos e în România. Se formaseră grupuri de câte doi-trei, după cum erau așezați. În capul mesei stătea primarul, iar lângă el, cei doi delegați europeni și ghidul.

ceea ce pare dificil de înțeles este cum de rezistă astfel de coloși industriali într-o perioadă pe care Europa o numește tot mai pronunțat postindustrială, zise deodată Samuel

Scheib. Toate aceste fabrici aparțin statului, nu-i așa?

Primarul L. nu înțelegea o boabă de engleză. Poate că dacă ar fi vorbit rusește, ar fi înțeles ceva, însă cu engleza... Oftă transpirat și se uită către ghid, care nu se așteptase ca primarul să nu fi înțeles. Îi traduse imediat primarului, care tot mai zâmbea, încântat de melodia suierătoare a limbii lui Shakespeare.

păi, nu înțelegeți că și comunismul a făcut lucruri bune? reacționează el ca trezit din somn. Toate acestea sunt ale statului și poporul trage foloase de pe urma producției. Ce stat mai e la ora actuală fără datorii externe, așa cum e statul român?

79

Așa a gândit partidul: să dea de lucru tuturor cetățenilor, iar cetățenii să fie mulțumiți. Și sunt, doar ați văzut și dumneavoastră că muncitorii zâmbeau când dădeau mâna cu dumneavoastră.

asa e, zise Scheib, surâzând cu înțeles într-un colț al gurii, după ce ascultă traducerea. De mortuis nil nisi bene. Totuși, azi trăim într-o epocă diferită. Până când credeți că o să reziste statul în fața investitorilor străini, de pildă?

investitori străini?

desigur. în baza Tratatului de la Maastricht, piața economică europeană va fi liberă. Oricine are un capital poate să-l plaseze unde crede de cuviință și, presupun, România nu se va situa în afara acestui spațiu comunitar. O politică economică pe cont propriu ar fi riscantă.

și de ce să vină să investească aici, dacă treburile merg bine? zise, inspirat brusc, primarul. Ce, noi n-avem bani să investim în utilaje, pentru ca sarcinile de lucru să fie eficiente? Cum să lăsăm, tovarășe (primarul mai încurca formula de adresare, fiindcă nu era total adaptat), să între străinii în țară la noi și să ne ia ceea ce-i al nostru?

îmi pare rău că v-am supărat, replică afabil Scheib, lăsând pe masă un pahar

80

cu vin de Cotnari, de care abia dacă se atinsese. Nimeni nu vine să vă ia nimic. Și, apoi, Uniunea Europeană vrea să schimbe tocmai această mentalitate învechită. Străinii nu sunt dușmanii României. Europa trebuie privită ca o familie. Noi toți suntem frați și trebuie să ne comportăm în consecință. Cine vine la dumneavoastră în țară, vine ca prieten, nu ca inamic. Vrem să construim împreună, vrem să făurim un altfel de viitor împreună. Lumea e în schimbare, trebuie multă atenție. Altfel, există riscul să vă treziți în afara unei afaceri de cea mai mare importanță astăzi. în zece-cincisprezece ani am putea să fim o forță, noi, Uniunea Europeană, iar dacă vă mențineți poziția aceasta rigidă, puteți pierde enorm. La București și în alte capitale din Balcani am observat mai multă deschidere. Dar, știți cum e: capitalele sunt întotdeauna mai dispuse la înnoire, în timp ce provincia e mai conservatoare.

dacă de la centru așa se vrea, așa vrem și noi. Doar suntem și noi de la centru numiți, râse primarul, plin de o bună dispoziție care-l uimi pe Scheib. Sper că nu mi-o luați în nume de rău, dar pe om îl mai ia uneori gura pe dinainte. Eu am zis așa, ce-am gândit, dar ce știu eu care-i

81

politica la nivel internațional. Dacă dumneavoastră ați primit asigurări de la centru că spre asta mergem...

normal că și România va adera la Uniunea Europeană. Noile strategii politice ale Europei, acum, când blocul comunist a căzut, sunt strategii de integrare.

înțeleg, zise parcă luminat primarul. Trebuie să pui ceva în loc, atunci când ai luat, nu-i așa?

nu pricep la ce vă referiți.

uite, tovarășe, în perioada comunistă am știut clar spre ce mergem: spre progres. Acum nu mai e progresul. Și dacă nu mai e atunci trebuie să punem altceva în loc. Și vii tu (primarul se cherkelise un pic și avea nasul roșu) și pui Uniunea Europeană. încotro mergem? Către integrare.

Scheib râse amuzat, privi ca din întâmplare înspre colegul său, Rimberg, care înțelese totul într-o fracțiune de secundă, apoi se uită la preopinentul său. Personajul ăsta gras și cu fața uleioasă îl făcea să-și aducă aminte de Ferma animalelor. Nimeni nu intuise ca Orwell mersul lucrurilor, direcția în care se mișcau țările, viața, gândul omului. Dar Orwell era un iluminat, altfel n-avea de unde să știe. O astfel de viziune asupra lumii nu o putea

82

avea decât unul care cunoștea ceea ce oamenii simpli ca acest primar nu cunoșteau. Și oamenii simpli erau... Da... tocmai asta vedea și el. Zâmbea și puneă în locul capului primarului capul de porc. Porcul trăiește ca să mănânce. Îi dai să mănânce și el crește, adică progresează și îl minți că progresul nu are nicio limită, niciun punct care să-l mărginească. Și el mănâncă tot ce-i dai. Cât de naivi sunt oamenii simpli! Privi către ceilalți colegi ai săi, care se întrețineau pe diferite teme. Cât știau ei? Popoarele acestea erau niște animale care aveau nevoie urgentă de fermă, iar lanțul era pregătit, numai că trebuia să-l determini pe animal să se vâre singur cu capul în el. De ce? Pentru ca să fie asigurat că și-a exersat libertatea. Și aveau să vină toate animalele, cu siguranță. Se va face atâta publicitate fermei și i se va da atâta importanță, încât va fi aproape imposibil să nu se dorească integrarea în staulul comunitar. Ce proiect grandios, de care vor beneficia doar unii, puțini, foarte puțini! Însă așa a fost dintotdeauna: într-o competiție există învingători și învinși, supraviețuitori și victime. Iar victima este aceea care nu înțelege că ceea ce i se dă nu este libertatea, ci iluzia libertății!

83

Între ceea ce este România în momentul actual și ceea ce cere Europa de la această țară este a huge gap, înțelegeți?

Primarul se sperie de-a binelea când auzi traducerea. Tovarășul Scheib vorbea nu știu cum, parcă îl lua cu fiori când îi spunea de viitor european de parcă ar fi mers direct către o închisoare cum nu-și imaginase vreodată. Se uită la tovarășul Scheib și se forță să creadă că e și el om și că nu poate fi altceva decât frica pe care comunismul i-o vârâse adânc în oase. Asta îl făcea să se teamă acum, nimic altceva.

dar recuperăm, tovarăși! Românii sunt vajnici. Dacă am plătit noi datoria inexistentă către Uniunea Sovietică, nu văd de ce nu am putea ajunge din urmă Europa. Doar Europa nu fuge de noi și noi de ea. Ha-ha! Hai să trăiască tovarășu' Scheib și Europa! Și ridică în sus un pahar de coniac, pe care îl goli aproape imediat fără să mai aștepte răspunsul la toastul său.

e o problemă de mentalitate! După jumătate de veac petrecut sub auspiciile comunismului românii nu mai sunt în stare să se orienteze în libertate. Tocmai această atribuție o avem noi: de a consilia, de a vă determina imaginația următorului

84

pas în istoria la care lucrăm. Și foarte importantă este vocea dumneavoastră. Reprezentați autoritatea la acest nivel. Vă asigurăm că dacă lucrurile merg așa cum trebuie nu aveți de ce vă teme.

păi așa spune, frate Scheib! De ce m-ai fiert atât cu vorbe de-alea încâlcite? Acum înțeleg că e bine și că poate fi și mai bine. Doar România e mare și s-o găsi și pentru matala ceva ca să trăim și noi fără grijă. Acum m-ai convins: vreau să fiu și eu cu Europa. Hai, tovarășe Rimberg, ia un pahar și să ciocnim așa, ca între europeni!

Cei trei ridicară paharele, ciocniră, dar numai primarul bău cu sete până la fund. Scheib și Rimberg lăsară paharele neatinsse.

85

Capitolul 7

Leprozeria din Dobrogea. „Dacă Hristos a luat lumea bolnavă, urâtă și a pus-o în inima Sa, atunci primește și tu în Hristos Cel din inima ta pe cel deznădăjduit!”

Îmi plac oamenii care luptă pentru satul lor, pentru țara lor, pentru copacul din fața casei, nu cei care luptă pentru idei, fiindcă așa se naște absurdul.

dar eu, zise Cosette, eu pentru ce să lupt, părinte?
tu să lupți, copila mea, pentru Hristos! spuse ferm părintele P.
pentru El mi-aș da bucuroasă și viața, însă nu știu dacă mai este timpul acum...
pentru Hristos este oricând timp să-ți dai viața, dar nu ești pregătită. Uite, să începem cu un exercițiu simplu...

Și părintele discută cu ea un timp, apoi îi zise:

măine dimineată, la ora cinci fără un sfert, ești aici, în fața bisericii! De aici e plecarea. Te rog să nu întârzi, altfel cu

86

adevărat se va face târziu pentru a-ți mai da viața pentru Hristos.

Cosette plecă spre casă, cuprinsă de o bucurie deplină. Pe panoul de pe Bulevardul Independenței, acolo unde se intersectează cu Școlilor, era un afiș care anunța seminarul de a doua zi, de la orele 18.30, pe tema „Balcanismul în literatură”, moderat de un mare profesor clujean. Cosette alunecă cu privirea pe deasupra lui și grăbi pasul. Rugăciunea se rostea în ea de la sine. Nu vedea nici turiști, nici orașul pregătit de Festival, nici după-amiaza plăcută de iulie, fiindcă inima sa simțea altceva. „Doamne, auzi rugăciunea mea, ascultă cererea mea, întru credințioșia Ta, auzi-mă, întru dreptatea Ta. Să nu intri la judecată cu roaba Ta, că nimeni din cei vii nu-i drept înaintea Ta. Vrajmașul prigonește sufletul meu și viața mea o calcă în picioare...”

Ajunsa acasă, își pregăti rucsacul cu schimburi și cu un pachetel și se duse devreme la culcare. Dimineată fu la ora indicată în fața bisericii. Un microbuz plin cu tineri din parohie avea ca destinație o leprozerie din Dobrogea. Când spui leprozerie, spui spital al morții. Deci, călătoreau spre acest spital al morții, pentru a se întâlni cu Hristos. Pare o nebunie, dar

87

fericită este lumea când se găsesc astfel de nebuni care să iubească într-atât pe celălalt, încât să nu se mai gândească la pericolele care-i pândesc, riscându-și viața. Există om căruia să nu-i pese de moarte? Există. Cel care trăiește cu Hristos în inima sa, pentru acela nu este moarte, fiindcă și-a lăsat judecata cuprinsă de o rațiune plină de iubire jertfelnică, pentru că și-a înlocuit inima sa temătoare cu o inimă neînfricăată, din care Hristos privește spre cele pământești ca un foc ce nu se consumă niciodată. Arde inima de dor și iubire de Domnul și gesturile ce par nebunie lumii se justifică în Hristos. Simți că vrei să dai la o parte toată spoiala relativă de nimicuri raționale ale vieții, toată liniștea ta întemeiată pe certitudinile ce nu vin din înviere, și să lași o singură justificare, un singur acord definitiv, libertatea pe care nimeni n-o poate înțelege, decât numai iubirea până la moarte. Dar poate unii cred că e adevărată sinucidere. Uite cum e! Când nimeni nu vine să stea în preajma unui asemenea om, ci toți îl aruncă din viață, din viața lor, ei bine, atunci, să primești un asemenea om în viața ta e înviere, fiindcă el îl vede pe Hristos din inima ta și se încredințează că

88

există nădejde, că totul nu e doar o convenție, că moartea nu e atotputernică.

Ce aveau să facă? În primul rând, să participe la Sfânta Liturghie leprozeria avea capelă proprie -, și apoi să ajute la curățenie în zece camere. Fuseseră avertizați că este riscant și că e mai bine să rămână acasă dacă le e teamă. Au slujit împreună Sfânta Liturghie și Cosette a sărutat icoanele pe care nimeni în afară de bolnavi nu le săruta. Părintele slujitor vru s-o oprească, însă își reprimă gestul când îi văzu ochii plânși și lumina aceea care-i inunda fața. Ce copil deosebit! Hristos săruta în locul ei urmele netălmăduite ale bolnavilor de lepră. Oameni fără ochi, fără nas, fără urechi, bandajați uneori pe toată fața. Un spectacol al hidoșeniei de care trebuia să-ți ferești ochii. „Noi nu am venit decât să facem curățenie, prin asta ne manifestăm dragostea noastră. Nu este destul?” Nu, credea Cosette.

Leproșii, ca oricare alți bolnavi, sunt neoameni. Așa sunt socotiți. Poți să vorbești cu unul dintre ei așa cum ai vorbi cu un om? Nu. Unul care putrezește și se descompune sub ochii tăi

nu e om, este o bucată alterată ce trebuie tăiată și aruncată, o subumanitate. Și așa gândim pentru că ne-am învățat să fim sănătoși și să

89

iubim sănătatea ca pe un idol, încât nu ne mai dorim altceva decât sănătate. Ce să-ți urez? Urează-mi sănătate și atât! Sănătate să fie, că restul... Dacă e sănătate, atunci avem totul! Dar sănătatea e un dar de la Dumnezeu, ca și boala. A, nu! Ce prostie! Boala e un blestem, boala e ceva de neînțeles. Sănătatea e sublimă, boala e îngrozitoare. Într-un veac al cultivării frumuseții și sănătății trupului, boala te marginalizează, te exclude din lume. Lumea nu te primește bolnav. Se uită la tine și nu te vede. Exiști? Ești ca bolnav, nu ca om sănătos, adică nu îndeplinești standardele pentru a fi numit om. Societatea competitivă a impus standardele și cine nu le respectă este eliminat. Sunt specii care rezistă și specii care se pierd. Cu bolnavii nu poți avea target-uri. Și atunci înseamnă că societatea nu are nevoie de ei. La ce să-i ținem? Sunt consumatori inutili, paraziți. Viitorul luminos al omenirii se bazează pe disponibilitatea, în timp, la efort a celor sănătoși, a celor perfect sănătoși.

Dar Hristos a luat lumea bolnavă, urâtă și a pus-o în inima Sa. A făcut rău? Da. Putea mai întâi s-o înfrumusețe și apoi apoi ce? Dar nici măcar nu-mi închipui că a luat lumea urâtă, mai degrabă

90

cred că a spălat-o, a curățat-o și apoi a acceptat-o. Chiar așa, să primești lumea în stare mizerabilă? Da, chiar așa și nimic mai puțin. Hristos lucrează fără standarde. El nu primește pe om când acesta întrunește condițiile, când e gata dosarul. Tămăduiește-te și după aceea vino la Mine! Dar e inacceptabil!

Toate aceste gânduri trecură într-o clipă prin mintea părintelui Daniel când o văzu pe Cosette trecând peste standarde, peste rațiuni. Simți că nu mai este deloc obosit de atâta slujire într-un astfel de loc unde trebuia să stai mereu încordat, fiindcă primejdia era pretutindeni. Desigur, primise să slujească într-un loc de care toți fugiseră și tocmai de aceea se considera singur în această slujire. Se mai mângâia atunci când veneau creștini jertfitori și îi ajutau la curățenie prin spital sau la Sfânta Liturghie, la strană, însă asemenea dragoste nu mai văzuse. O privi pe Cosette care stătea în mijlocul lor și îi întreba, iar ei îi răspundeau, spre stupefacția tuturor celor din grupul cu care venise, care nici nu mai țineau minte cum o cheamă, ca s-o strige, să iasă de acolo, din lagărul morții sigure și sinistre. Poate că acesta e raiul, gândi părintele Daniel. Hristos în mijlocul celor netămăduiți, iubirea

91

care tămăduiește veșnic. Și el se temea de bolnavii aceia, dar acum îl înțelesese pe Hristos, pentru că Hristos era viu în mijlocul lor. Venise să le vorbească, iar pe el să-l încredințeze că mai presus de calcule și de dorința de a supraviețui cu orice preț este omul cu inima înnoită în Domnul.

Leproșii au vorbit cu Cosette ca și cu un prieten drag, atât de drag, încât ai da lumea întreagă pentru a petrece doar cu acesta. Ceilalți s-au dus și au făcut curățenie prin camerele și rezervele spitalului, iar ea a rămas acolo până seara, când părintele Daniel a luat-o de mână și a dus-o la microbuz, unde toți tăceau. Și au tăcut tot drumul, căci au ajuns până la Dunăre, au traversat pe partea cealaltă, au intrat în oraș și nu s-au spus cuvinte.

92

Capitolul 8

Deschiderea evenimentului cultural. Alocuțiunea primarului și cuvântul profesorului N.

Prima zi a Festivalului a fost una cu totul deosebită. Mulți dintre tinerii orașului se adunaseră în spațiile puse la dispoziție, în săli, în amfiteatre, pentru a asculta prelegeri, conferințe, simpozioane pe diferite teme care surprindeau cultura din Balcani din diferite unghiuri. Se vindeau cărți bune, se țineau discursuri de calitate, urmau a fi decernate și multe premii. Era adevărat că, neavând un centru universitar, orașul nu oferea sau nu reprezenta o

agora în care să se dezvolte firesc întrebări și răspunsuri la problemele ce se ivesc îndeobște în viața studenților. Studenții se întorceau din marile centre universitare ale țării și găseau aici o nemișcare aproape de poveste, ce nu numai că nu-i încânta, ba chiar îi determina să se întoarcă grabnic spre locurile în care puteau crește normal, adică în spațiile fertile, în cultura vie, nu în zone aride, care puteau să omoare și ceea ce era

93

viu în ei. Tinerii aceștia, observase Iancu, nu se dădeau bătuți atât de ușor, ceea ce însemna că existau. Îl cuprindea speranța când îi vedea anunțându-se în număr atât de mare, ca să umple sălile unde erau programate evenimente ale Festivalului.

Iancu își luase concediu de odihnă. Voia să participe la Festival. Era avid să înțeleagă manifestarea culturală din orașul său în toate resorturile sale. Și mai era curios să vadă dacă Eminescu avea să fie amintit acum, când și România trebuia să aibă aportul său. De dimineață se arăta o splendidă zi de 2 iulie. La ora 9.00 în amfiteatrul Bibliotecii Județene „Panait Istrati” se deschideau lucrările cu participarea extraordinară a unor faimoși universitari, de care Iancu știa de la Sebi sau din cărțile pe care le vedea în rafturile librăriilor și pe care le citea pentru a cunoaște perspective culturale înnoitoare de la sfârșitul mileniului. Spre ce se deschidea cultura română astăzi, când se vorbea atât de mult de o societate deschisă, de o economie deschisă, de granițe deschise, de o politică deschisă?

După alocuțiunea rostită de primar, luă cuvântul profesorul N., un bărbat înalt, ușor aplecat, cu o privire pătrunzătoare, cam la cincizeci de ani, care făcu o

94

incursiune doctă prin istoria literaturii române, indicând resursele creativității poporului român, importanța unor repere, necesitatea criteriilor.

după toate evidențele, literatura română se sincronizează cu cea europeană într-un context favorabil azi, datorită căderii tuturor zidurilor care le despărțeau. Cu siguranță, și invitații la acest curriculum cultural or s-o confirme (făcu un gest larg prin care-i indica pe cei din sală, profesori și creatori din alte țări balcanice), fenomenul este comun întregii Europe de sud-est, care astăzi își reface legăturile culturale în mod oficial, renunțând la izolaționism și sincronizând cu adevăratele valori ale patrimoniului occidental. Există, bineînțeles, tensiuni ce nu pot fi rezolvate dintr-o privire și atunci, iată, întâlnirile noastre reprezintă pași pe acest drum al întâlnirii. Ce-ar însemna fiecare dintre literaturile noastre în afara Europei? N-ar însemna decât muncă de laborator nerecunoscută, or, acum, când avem înaintea o epocă a deschiderilor culturale, a avea astfel de pudibonderii naționale și a vorbi despre specificul național este un exces care nu face decât să dăuneze politicii noastre culturale. Ține de o gândire infestată ideologic să focalizezi cu

95

obstinație importanța culturii naționale. Comunismul a îndoctinat cultura română, a umflat-o artificial și a făcut-o să se simtă plină de sine. E de ajuns să recitim astăzi Istoria literaturii române de la origini și până în prezent a lui Călinescu și ne vom da seama că această monumentală construcție este, în fond, un edificiu asemănător Casei Poporului. O carte care a primit girul din dorința faraonică a unui partid de a da chip măreț unei literaturi, să recunoaștem, destul de tinere și neexperimentate. Și datele o dovedesc cu prisosință. Noi credem că avem mult, dar, în esență, nu avem multe. Ne-a deformat gândirea sau, mai bine zis, capacitatea de a percepe literatura, naivitatea cu care l-am citit pe Călinescu. Dar nu s-a pus întrebarea: Oare când a publicat G. Călinescu Istoria sa? În ce context? Desprinderile din context sunt primejdioase. De aceea, consider că, și deja am fixat un criteriu important al interpretărilor culturale de orice tip, fiindcă trăim într-o epocă a decupajelor, este absolut necesară contextualizarea ideilor, identificarea zonelor culturale care nasc anumite fenomene, deoarece, rupt din acel mediu, fragmentul poate ucide. Se transformă în idee veninoasă și otrăvește conștiința. În sine, ideea

de naționalism nu este o idee rea, dar, dacă urmărim avatarurile ei în acești ani postrevoluționari, înțelegem că a fost o extracție, un decupaj pe care unele minți fanatice l-au întins pe calapodul propriei realități. Trebuia adaptată ideea la nevoia gândirii lor și asta au făcut. Acesta este un simptom al logicii activiste, o boală pe care trebuie să o vindecăm, iar medicamentele sunt amare. Dar ni se oferă acum un tratament și e bine să-l începem neîntârziat. De ce să amânăm vindecarea propriei noastre culturi? Și se poate ca literatura, atâta câtă este, să fie valoroasă, însă privită prin prisma unei conștiințe afectate, ea capătă contururi false. De aceea, zic, e nevoie de corectarea perspectivei. De unde privim?

Dacă privim dinspre Călinescu, va fi util să știm că, în preajma celui de-al doilea război mondial, atmosfera era una tulbure și dominată de o mentalitate greșită. Naționalismul de tip legionar al unor tineri precum Noica, Cioran sau Eliade a fost o greșală de tinerețe, pe care ei înșiși au regretat-o mai târziu. Călinescu își publică Istoria în 1941, adică atunci când România era în suferință și avea nevoie de un sprijin moral. Dar nu numai România, ci și ei, oamenii de cultură ai țării,

simțeau că trebuie să se sprijine pe ceva și, de aceea, monumentalul volum pune pe tapet ideea dezvoltării organice a literaturii române. Noi, care l-am citit pe Eugen Lovinescu, putem să opinăm că această organicitate este un neadevăr, dar cine ne crede, când autoritatea culturală care girează generații întregi de studenți este reprezentată în mare măsură de profesori care îl adulează pur și simplu pe Călinescu, negăsindu-i nicio fisură în opul său? Și de ce este un neadevăr?

Dacă vrem să avem repere solide, trebuie să renunțăm la mituri. Europa nu ne acceptă cu mituri, cu povești, cu basme de adormit copiii. Care-i contribuția noastră la patrimoniul cultural occidental? Există un patrimoniu cultural comun? Cât de necesar este astăzi să regândim cultura națională? Cum trebuie să înțelegem binomul național european? Care sunt strategiile de recuplare la marea literatură europeană? Ce ne facem cu o limbă care nu permite o largă circulație a valorilor noastre? Iată întrebările pe care le lansez în debutul acestui eveniment cu multiple direcții. Răspunsurile la întrebări constituie miza acestui joc cultural, în care trebuie să știm precis la ce să renunțăm și cu ce pornim mai departe. în

primul rând, se impune o demitizare a istoriei literaturii române. Literatura română a devenit, începând din perioada comunistă, un bun al partidului, care a înțeles că a intrat în posesia unui excelent instrument de propagandă ideologică și cam așa a și funcționat. Mentalul românilor a fost reconfigurat în baza realismului socialist slujit de scriitori cu și fără talent și reducionismul s-a instalat treptat, modificând până și realitatea. Mitul configurator a fost arma pe care partidul a știut să o folosească cu maximă responsabilitate. Au fost ani întregi de aplicare care și-au lăsat amprenta adânc, încât astăzi abia sesizăm că gândim în inerția pe care ne-o procură sechelele acelor vremi. S-au propulsat false valori, s-a constituit o filosofie a înfăptuirii cu orice preț, s-a controlat producția editorială și s-au cumpărat conștiințele care erau gata de a fi cumpărate. Abia după moartea lui Stalin și cu infinite dificultăți au putut apărea romane precum: Bietul Ioanide al lui Călinescu, în 1953, Toate pânzele sus! al lui Radu Tudoran, în 1954, Moromeții al lui Preda, în 1955, Cronică de familie al lui Petru Dumitriu, în 1957 sau, în același an, Groapa de Eugen Barbu. Deși s-au întrevăzut luminițe care să arate calea prin

atâta negură ideologică, totuși o eficacitate nebănuită au avut aceste mecanisme mistificatoare, care au instituit o pseudorealitate care bântuie și astăzi prin mințile așezate ale multor formatori de opinie, universitari, academicieni etc. O serie de mituri: cel al invidiei proletare, al speranței, al eliberatorului, au populat imaginarul unor oameni care își

perpetuează azi specia la catedră sau prin biblioteci, unde fac cercetare.

Ce vreau să spun? E timpul renunțării benefice, al ușurării de fantezmele trecutului. Doar așa putem pași fără remușcări într-o Europă care ne așteaptă înnoii. Și eu cred în această înnoire. Dar să pornim, de pildă, de la 1. Care este acest 1 al nostru? Literatura noastră nu este revendicarea paseistă și pășunistă a tuturor scrierilor vechi, peste care s-a așezat un colb nociv. Nu îndemn pe nimeni să-și asume rolul scuturătorului de colb, fiindcă se poate îmbolnăvi. Mai bine să vadă cum se pot extirpa chirurgical acele excrescențe de pe trupul subțiratic al literaturii care nu mai poate crește. Ea se stinge din cauza faptului că este forțată să hrănească aceste deviații. Despre ce este vorba?

Să începem cu o prejudecată des întâlnită, de la școlar până la universitar.

100

Când se vorbește de vechimea literaturii române, toți știu că avem o cultură care dăinuie din vremi imemorabile. De când? Mai sigur, din secolele XIV-XV (alții alunecă și mai jos, spre secolele XI-XIII, vorbind abuziv despre scrierile protoromânilor), când s-a constituit cultura în vetrele monahale. Avem o cultură bisericească, se spune. Totul este impregnat de sfințenie, de Duh. Ce imagine mai duioasă ca asta cunoașteți? Călugării copiau manuscrise, erau plini de vervă culturală. Ni se bagă pe gât manuscrise de tot felul, apoi scrierea lui Neagoe Basarab (învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său, Teodosie) despre care nici măcar nu știm dacă este a lui, paternitatea textului este incertă, tipăriturile lui Coresi, Cazania lui Varlaam și o sumedenie de alte astfel de lucrări, care nu reprezintă în niciun fel literatura română. Să fim înțeleși! Călinescu face o distincție clară între cultură și literatură, iar argumentul său este principiul estetic. Dar Călinescu are derapajele sale, vom vedea. Deci, ce facem cu toate aceste povești, cu vârsta aceasta a copilăriei? Dar nici măcar a copilăriei nu este, fiindcă literatura nu se regăsește în acest talmeș-balmeș cu ifos bizantin. Literatura încă nu s-a născut. Să vedem premisele.

101

Contactele noastre cu Occidentul au fost fructuoase, însă, din păcate, s-au întâmpat târziu, parcă prea târziu. De ce? Dintr-un motiv pe care mulți nu-l identifică din cauza miopiei culturale de care vorbeam și care vine din fondul nesănătos al culturii moștenite din perioada comunistă. De această întârziere, o spune și Cartoian în Istoria sa, se face vinovată Ortodoxia. Ea a fost fatală pentru literatura noastră. În secolul al XIV-lea, când noi abia începem să ne organizăm viața de stat, Occidentul străbătuse un drum plin de realizări culturale, atingând apogeul cu creația lui Dante, Divina Comedie, capodoperă a perioadei medievale. Renașterea, care a avut un impact decisiv în toată Europa, s-a lovit parcă de un zid când a încercat să pătrundă în acest spațiu cultural. Dar nici n-avea cum, într-o epocă în care un călugăr, Nicodim, avea să copieze manuscrise în mănăstiri pe care abia le ridicau. Această înapoiere și imensă pierdere noi o numim azi câștig, din cauza defectuoasei percepții culturale pe care o avem. Noi nu avem, dar ne imaginăm că avem, facem conexiuni, încercăm să găsim date comune, să empatizăm. Ne păcălim. De astfel de păcăleli trebuie să ne ferim. Literatura nu are legătură

102

cu mănăstirea, cu viețile sfinților, cu Sfântul Duh. Desigur, Biserica o trage pe spuză ei și tare mă tem că într-o țară ca a noastră, unde autoritatea Bisericii este sufocantă, e foarte, foarte greu să te exprimi astfel fără să pari un denigrator. Dar îmi asum acest risc. Trăim într-o epocă a deschiderilor culturale și Biserica trebuie să participe la acest dialog. Ortodoxia nu mai poate fi atât de inflexibilă ca pe vremea lui Neagoe și a lui Nicodim, doar suntem la sfârșitul mileniului. Există loc pentru fiecare într-o lume plină de posibilități. De ce încercă să ne protejeze Ortodoxia? Nu înțeleg această atitudine ostilă, care a făcut mult rău literaturii. Fiecare să se ocupe de treaba pe care știe să o facă cel mai bine. Bunăoară, Biserica Ortodoxă ar trebui să înceapă să-și pună problema care este numărul 1 al ei, rădăcina ei. De unde

începe? Mai ales că acum au trecut aproape trei ani de la Revoluție și e cazul să se facă demitizarea, adică să nu începem să vorbim despre infailibilitate, ci despre dosarele de la securitate ale unor slujitori, despre rolul politic și ideologic al Bisericii.

Nu vreau să spun mai multe. Ortodoxia a împiedicat toate aceste mișcări culturale occidentale să reverbereze în sufletele

103

românilor însetați de valori. Romantismul a avut mai mult un impact exterior. Experiența interioară ne lipsește. De ce? În afară de Eminescu, noi nu avem un poet romantic în adevăratul sens al cuvântului. De ce? Suntem încă la stadiul gramatical și lingvistic al culturii române și silabisim chiar la jumătatea secolului al XIX-lea. Și, să fim atenți, toți pașii culturali însemnați, după cum susține E. Lovinescu, s-au făcut la noi sub influența gândirii occidentale: husiți (sec. XV), sași (sec. XVI), polonezi (sec. XVII), unirea cu Roma (sec. XVIII), pentru ca, în cele din urmă, în secolul al XIX-lea, cultura noastră să se desprindă deplin din „robia influențelor răsăritene”. Ignoranța la care ne-a condamnat Ortodoxia a putut fi doar astfel sfâșiată.

Oriunde privim, vedem cum culturile se întâlnesc și sunt frumoase aceste întâlniri. Sunt puncte comune, sunt și diferențe. Dar tocmai aici e minunea dialogului, culturile noastre trebuie să regăsească unitatea în diversitate. Cred că fără un model occidental noi nu am fi avut niciodată literatură. Deci, ceea ce este occidental în canonul literaturii române, adică ceea ce este valoros, trebuie să se întâlnească cu imaginile-oglină ale culturii europene și,

104

reflectându-se în acestea, să se reconsidere. De asta avem urgentă nevoie: de reconsiderare, de restituirea unei literaturi vii, nu a unor mumii atât de tămâiate în epoca de tristă amintire.

Profesorul primi un ropot de aplauze. Sala era absolut electrizată de discursul magnific al universitarului care vorbise clar, coerent, just, argumentat, concis, cu toată recuzita pregătită pentru o astfel de ocazie. Chiar și primarul (care nu înțelesese decât că e nevoie de o reconsiderare și acum știa el cam cum trebuie să meargă această reconsiderare), aplauda așa cum învățase că se aplaudă în ședințele de partid. Singurul din sală care nu aplauda fu Iancu Mercheșanu, care se ridică și părăsi clădirea Bibliotecii îngândurat.

105

Capitolul 9

O întâlnire obișnuită între colegi de muncă, după terminarea programului, în magazia Combinatului Chimic

Cu exact o săptămână înainte de începerea Festivalului, alimentarele orașului fuseseră aprovizionate bine în vederea organizării acestui eveniment de amploare. Vreo patru camioane cu firmă străină distribuiseră carne congelată, la un preț pe care cumpărătorul îl considera excelent. E adevărat că nu mai erau cozi ca înainte, însă marfa dispăru cu repeziciune din galantare, pentru că atât clienții obișnuiți, cât și restaurantele solicitaseră produsul peste așteptările distribuitorului. Fu nevoie să se facă un alt transport.

Gelu Stamate lucra la Combinatul de Celuloză și Hârtie. Zilnic se trezea dis-de-dimineață, pentru că lucra într-un singur schimb, ca magazioner. Pregătirile de dinaintea plecării, pachetul pe care i-l pregătea soția, așteptarea tramvaiului în stație, schimbarea lui în Parcul Kiseleff, acolo unde, de obicei, muncitorii luau tramvaiul înspre fabrică. Platforma chimică

106

era situată la zece kilometri de oraș, dar, chiar și așa, de multe ori, seara, dacă bătea vântul pe această direcție, se simțea în aer un miros specific, mai ales de către locuitorii din cartierele periferice. Una dintre fetele lui Stamate (el avea trei fete și doi băieți) lucra la Combinat, la secția Filatură cord, într-un mediu toxic. Într-adevăr, lucra doar șase ore, dar Stamate se temea pentru ea. O îndemna să bea mereu laptele care i se dădea de la lucru. Și ea pleca cu vreo două ore înainte de începerea programului, ca și el. Lucra în patru schimburi: dacă intra

la 12.00, trebuia să plece de la 10.00. El intra de la 7.00, așa că în fiecare zi pleca de la 5.00. La ora 4.30 era în picioare.

Stamate era un muncitor cum vezi mulți muncitori în România: dornic de a aduce acasă un salariu bun, care să îndestuleze familia, dornic de a avea mereu în traistă câte ceva folositor familiei. De aceea, nu era de mirare că îl vedeai cum aduce de la serviciu hârtie, săpun, hârtie igienică, salopete, bocanci, mănuși de sudură, păături groase (pe ăstea le plătea), bucăți de piele întoarsă din care puteai face o poșetă sau știi eu ce, celofan, ață și câte altele. Pentru bucuria aceasta de a aduce, Stamate sărbătorea, înainte de a

107

pleca spre casă, cu colegii, dintre care mulți locuiau în satele de prin jurul orașului: o țuiculiță, un vinișor, iar, în ultima vreme, cinsteau câte o sticlă de alcool metilic, pe care-l aducea Fane Buzatu. Era o băutură la mama ei! Parcă băutura de pe la cârciumă nu era tot un drac. Ba încă și mai colțos, pentru că era făcută din pufoaică și asta te termina repede, te așeza cu mâinile pe piept. Știa și el că mulți o mierliseră așa și era bucuros că nu mai bea panaramă din aia, ci a găsit soluția de subzistență într-o tranziție tot mai tulburată. Clasa politică era în căutare de soluții, așa cum și el căuta, și iată că găsisese soluția înaintea partidelor pe care el le vedea la televizor cum bolboroseau pe limba lor sforăitoare. În afară de Stamate, toți care se adunaseră în magazie erau din Bordei Verde, un sat de prin Bărăgan, unde se anunțau importante schimbări. Astăzi sărbătoreau, ziceau ei, că a trecut cu bine controlul pentru vizita străinilor care aveau să vină a doua zi. Mofturi europene!

ce dracu', mă, Buză, înainte era un singur partid care ne mințea, iar acum sunt mai multe, de parcă și noi ne-am deșteptat și nu mai au spor doar cu unul!

fratele meu alb, tu nu-nțelegi că ăștia-s otrepe, i-am citit, și ne vând tot felul

108

de poșirci, iar noi le sorbim bucuroși? Nu-i așa că suntem proști? Întrebă Fane, zâmbind cu sinceritate, în timp ce-și mai turna un păhărel.

suntem, pe cuvântul meu de onoare dacă nu suntem! zise însuflețit Stamate, de răsună magazia. Noi muncim și ăștia nu mai pot de bine și se plimbă pe banii statului!

pentru că noi suntem proști și-i acceptăm, de-aia, finule, înțelegi? zise Condruț și imediat se ridică și plecă cu câteva sticle goale de bere. Deschise ușița care dădea în spate, înspre veceuri, și dispăru, lăsând-o întredeschisă. Intra căldura de-afară, însă nimeni n-avu chef să se ducă s-o închidă.

da' toți care și-au făcut mendrele în țara asta și nu sunt politicieni? Întrebă, cu o inocență vicleană, Marin. Sunt mulți, cine-i știe, poate că au dat un tun și au fugit în afară și prinde-i dacă mai ai pe cine!

bă, Marinică, tată, tu nu înțelegi că toate în țara asta se fac cu putere de sus? îi zise Vasile Robitu cu o anumită înțelepciune în glas și cu degetul ridicat în sus, încât Marin se uită în continuarea degetului până se izbi cu privirea de tavanul afumat și puțin scorjit pe margini.

109

ai priceput ce vreau să spun? îl întrebă iarăși Vasile, simțind că în privirea lui Marin este ceva neclar.

vrei să spui că și Dumnezeu...

bă, tu nu-nțelegi ce vrea să spună Vasile? se grăbi să tălmăcească Dorel, zâmbind a pricepere. Sunt oameni care dau lovituri și au spate în guvern, asta-i. Nu-i așa, Vasile?

Vasile știa că așa-i răspunsul și totuși clătină din cap nemulțumit. Cu o mișcare nervoasă, dar abil ascunsă, își sorbi paharul de alcool și făcu un semn că vrea să vorbească. Toți așteptau explicația și Dorel a lu' Gaciu era cel mai nerăbdător. Nu se dumirea de ce nu era cum spusese el.

anu' trecut pe vremea asta, începu Vasile Robitu, m-am găsit cu unu' de prin Urleasca, de-a lu' Caracățeanu, are pe mătușă-sa din partea mă-sii care stă în Lacu Sărat, pe lângă

Viorel Herdaru, ăla cu magazinul mixt. îl știe și Radu, nu-i așa, Radule?

Radu, care stătuse până atunci liniștit, se foi parcă nemulțumit că atenția se îndreptase acum spre el și spuse, uitându-se în paharul gol: Mai dă-l în... Ultimele cuvinte, pe care toți le știau, nu se mai auziră. Vasile îl mai privi o dată pe Radu

110

Petcu și văzu că avea ochii lăcrămoși, ca după multă băătură, apoi continuă.

ăsta lucrează pe vapor și a văzut toată lumea. Știe multe limbi și când e vorba să vorbească cu oamenii proști din sat, nu se ascunde ca o fată mare.

zi mai bine ca Nelu Deleanu, adăugă malițios Fane Buzatu. Nu-l vezi ce aere își dă? Noi suntem proști pentru el.

mai dă-l în..., se auzi vocea înveninată a lui Radu Petcu.

măi, Buză, lumea e diferită. Tu vrei ca toți să fie ca tine sau ca mine? Păi, ne-am plictisi de moarte. Așa că de-aia ne întâlnim noi, pentru că suntem diferiți.

da, da' Nelu e mai cu nasu' pe sus și se crede deșteptu' deștepților. Când te crezi mai deștept, atunci ești mai prost, zise cu zăduf.

de unde știi tu, Buză, că Nelu se crede deștept? îl întrebă Marin mirat.

păi, ce trebuie să știu, dacă îl văd? Mă salută, discutăm, m-a ajutat să repar oiștea la căruță când i-am cerut-o, dar e prea tăcut, de parcă ascunde ceva. Se crede deștept.

O fluctuație de tensiune determină un tremur prelungit al becului de 60 de wați și al imaginii televizorului care mergea fără ca nimeni să asculte ce se spunea.

111

Doar din vreme în vreme, câte unul dintre cei șase își mai arunca o privire în colțul în care era ecranul și pufnea nervos, intrigat, nemulțumit, dezolat. Știrile despre scumpirea energiei electrice, a carburanților, a alimentelor nu le auzeau pentru prima dată. Tresăreau, se tulburau, Buză se enerva și scuipa pe jos, Vasile îl certa și-i spunea să nu mai scuipe, deși îl aproba întru totul. Era bine să ai televizor la muncă! Mai comentai, mai vedeai o știre, mai aflai cum merge lumea.

vor să ne nenorocească! strigă Marin pe neașteptate. Bă, voi pricepeți că noi suntem oile lor și ne duc să paștem unde vor ei, nu unde vrem noi?

dacă ne ia curentul în sat, și-o să ni-l ia, o să vezi tu, Marine, cum o să te-nveți cu lampa și cu lumânarea, îi zise liniștit și batjocoritor Buzatu.

Becul își încetă tremurul și imaginea televizorului apără din nou clară în fața ochilor lui Marin, care nu înțelegea de ce tocmai el să se învețe cu lampa și cu lumânarea. Bău vinul din pahar și se uită spre Vasile, care părea c-a uitat de-al lui Caracățeanu. Vasile era mai înțelept decât toți și știa să răspundă la orice întrebare, dar răspundea așa, pe departe. Îți spunea mai întâi o întregă istorie și abia

112

apoi trebuia să pricepi, din aglomerarea de detalii, fenomenul, fiindcă orice întrebare însemna un fenomen neclar și fenomenul trebuia limpezit. De-acum toți îl cunoșteau că atunci când i se pune o întrebare, se face că nu aude, îndreptându-și atenția ostentativ în altă parte. Era momentul procesării. După un timp de așteptare, când considera el că auditoriul este pregătit, Vasile Robitu începea să povestească ceva ce părea a nu avea nicio legătură cu subiectul întrebării sau, cel puțin, partenerii săi de discuție erau prea relaxați, că nu făceau conexiunile decât abia după ce se sfârșea povestea.

bă, Vasile, de ce să ne ia curentul, dacă noi l-am votat pe primar, așa cum ai spus tu, și primarul a promis că n-o să avem probleme cu curentul să se scumpească? zise Dorel. Eu nu știu câte știi tu, da' știu că ar trebui să ni se dea mai ieftin curentul. Nu spun ăștia că eoliana produce o sumedenie de kilowați?

dacă vine firma lu' Râpanu, cum se zvonește, ar trebui să avem gratis energie electrică. Cică vrea să construiască chiar pe o parte din vatra satului. Păi, dacă-mi dă bani de

apartament, eu mă mut în oraș și-i las lui tot curentul să se sature, zise Buzatu, să aibă lumină și pe lumea ailaltă.

113

taci, Buză, că nu te duce mintea nici cât o găină! Cum să-ți dea ție bani de apartament, să te muți în oraș? Suntem doar atâția în sat și eu nu vreau să plec, zise Marin, oftcat de vorbele lui Dorel, deși visa o casă la oraș și-i părea rău că adusese el primul vorba despre așa ceva.

ce zici, Vasile, o să cumpere Râpanu tot satul? îl întrebă Buzatu.

Toți își întoarseră privirile către Vasile, care se uita la televizor, unde rula știrea morții unui mare inginer și întreaga poveste a incinerării. Urmărindu-i privirea, toți ajunseră să vadă același lucru.

a fost și ăsta un pui de lele! exclamă Vasile.

mai dă-l în..., mormăi Radu.

da' are bani de te-ngroapă! îi zise Dorel.

a avut! zise Marin. Omului nu-i ajunge cât trăiește și, uite, tot la groapă se duce!

acolo ne ducem cu toții, Marine. Dar depinde cum ne ducem, zise cu tâlc Vasile.

adică?

adică moartea: cum alegem să murim.

păi, bă, Vasile, zise Buzatu, turnându-și alcool în pahar și potrivindu-și tonul,

114

tu crezi că noi alegem cum să murim?

ăsta a murit și acum vrea să fie ars. Tu vrei să-ți ardă cadavrul după ce mori?

vasile, te-ai scrântit de-a binelea. Lasă-mă cu morții și cu tâmpeniile astea, că nu-mi plac deloc. Întreabă-l pe Dorel, mai bine, dacă ai chef de astfel de discuții.

ce zici, Dorele? Întrebă Vasile, având parcă o poftă de a-i băga pe toți în sperieți.

nu știu ce să zic. Parcă n-aș vrea. Ce naiba, vreau să am oasele-ntregi!

marine, tu ce zici?

păi, Dorel a zis bine. Mi-e frică. Știu că n-o să mă frigă, dar mi-e frică. Adică, de ce să nu mă-ngrop ca tot omul?

creștinește.

creștinește.

păi ăsta nu-i creștin, nu vezi?

nu.

nu-i, bă, pentru că nici Biserica nu-i face slujbă. Îl duce la mormânt ca pe un câine. Nici popa nu-i citește coliva.

păcat de realizările lui! zise Marin, cu mâna la gură.

păcat de viața lui, că de Dumnezeu nu scapă!

da' ce, noi scăpăm?

115

bă, doar n-om fi așa păgâni să ne ardem și să rămână din noi un castron de cenușă! Nici nu ne-ar mai primi în cimitir părintele Rădescu.

ai auzit că-i bolnav? E la București, internat, de vreo lună.

Știu. Începe să se simtă mai bine. Mi-a zis Sicuța lu' Florescu. Nu prea mă duc eu foarte des pe la slujbe, dar acum parcă m-aș duce și nu am unde. Parcă de când nu se mai fac slujbe în sat la noi au început să ne ajungă la urechi tot felul de vești urâte.

știi că Râpanu la el a venit prima dată? Nu știu ce-au discutat, dar spuneau unii că a plecat furios. Părintele l-a pus la punct. Dar ăsta-i dracu' curat!

vrea să cumpere pădure și sat și oameni.

deci e adevărat?

primarul îl susține și au liber de sus, zise Vasile și arată iar cu degetul înspre tavan, dar lui Marin îi fu rușine să se mai uite, deși tare ar fi vrut atunci, în momentul acela, să privească

spre tavan. Vor să ne strămute și deja se întocmesc formalitățile.

și ne vor da bani? Întrebă pe un ton mai șoptit Buzatu.

116

băi, Buză, lucrurile stau în felul următor. Al lui Caracățeanu mi-a spus un adevăr pe care aș vrea să-l pricepi și tu cu mintea aia îngustă. Uite, imaginează-ți că ești marinar și ai în față o cobra și un indian. Pe care dintre ei ai ucide?

cobra, nene. Vrei să mă omoare?

eu zic indianul. Pe el să-l lovești. Și așa zice și al lui Caracățeanu, că ăla nu e prost deloc.

da' ce rău mi-a făcut mie indianul? se miră Buzatu din toate încheieturile glasului.

buză, din înțelepciunea marinărească se știe că cobra te mai poate ierta, însă indianul, dacă are ocazia, nu te iartă niciodată. Înțelegi?

nu.

tu înțelegi, Dorele?

stai că pricep ceva. Adică unii oameni sunt mai veninoși decât cobra și trebuie să stai departe de ei.

ar putea fi și asta, zise Marin. Dar cred că Vasile vrea să spună și altceva. Marinarul suntem noi. Cobra este pericolul obișnuit. Cine nu știe că cobra mușcă și veninul ei te poate ucide? Doar proștii și noi nu suntem. Iar indianul este surpriza. De undeva te paște un pericol și nu știi de unde și nici nu te-ntrebi dacă te

117

paște sau nu, pentru că nici nu bănuiești. E corect, bă, Vasile, sau nu?

nu ești prost, Marinică. Tu ești indianul!

du-te dracului, Vasile!

păi, de ce? Hai să vedem! Tu crezi că primarul face cărțile și vinde satul și nu greșești. La fel, crezi că Râpanu vine aici cu miliardele lui și n-are loc de tine, așa că te duce la cucurigu-n praznic, ca să nu-ți mai vadă mutra. E adevărat?

și ce-i cu asta? zise Marin îmbufnat.

păi asta e, că n-ar fi nimic, chiar nimic, dacă tu și cu Buză și cu Dorel și cu alții așa ca voi nu v-ați duce cu balele curgând să vă dea ăla bani de apartament și să vă mute la oraș. Ai înțeles? Dacă țineai la gospodăria ta nu erai indian, dar acum, că m-ai întrebat, ești. Și tu, Buză, ești indian și aveți mulți indieni în voi pe care ar trebui să-i ucid. Dar eu sunt sătul de indieni și aștept ca voi să ucideți indianul, ca să nu vă omoare el pe voi.

bă, Vasile, zise Marin dintr-odată potolit, tu nu te-ai duce, sincer acum, la oraș, mă, să ai și tu un apartament, o casă frumoasă, să nu mai te chinuiești prin noroaie? Eu, unul, m-am săturat de-atâta treabă și de lipsuri. Vreau mai mult. Vreau

118

să fiu om ca toți oamenii. Mi-a promis dom' Voinea că m-ajută cu fecior'miu, să intre vopsitor la Șantierul Naval, și o să fie bine.

are dreptate Marin, încuviință Buzatu. Ce facem aici? Măcar zece ani să ne facem un trai mai bun și apoi om vedea ce-o mai fi. Poate prindem și un contract în afară.

dacă Râpanu îmi dă apartament în oraș, plec și eu, zise Dorel.

tu de ce nu vrei, Vasile?

nu înțelegeți. Eu v-aș spune, dar n-o să înțelegeți și mai bine nu vă spun, zise Vasile Robitu, ridicându-se greu de pe scaun și punându-și șapca pe cap.

Se ridicară toți patru și porniră spre ieșire. În urma lor și Radu, mormăind, se ridică și, uitându-se la televizor, văzu un iaht alb în apropierea litoralului, pe care obiectivul îl studia din toate părțile. În scurt timp, apără numele lui Râpanu pe care, auzindu-l, Radu Petcu, scui pă scârbit și înjură: Mai dă-l în...

Stamate rămăsese în magazie tăcut, așa cum stătuse pe tot parcursul discuției. Băutura îl făcea tăcut. Nu mai era în stare să articuleze bine cuvintele și nici poftă nu mai avea de

construit vreun enunț. îi plăcea să-i asculte pe ceilalți. Unora li se

119

întâmpla să li se dezlege limba la băutură, altora să râdă fără motiv, însă el tăcea. Era trecut de patru și parcă se mai lăsase și căldura. Nu mai dogorea atât. Închise magazia, dar nu înainte de a face ordine, și plecă spre tramvai. Pe la șase jumătate ajunse în oraș și poposi la alimentara din Piața Mare, de unde cumpără doi curcani mari, frumoși și bine congelați. Traista era plină și era o minune să ții în mână o traistă așa plină.

120

Capitolul 10

Încă un exercițiu de renunțare la sine. Istoria celor trei morți ai orașului pe care nu are cine să-i îngroape

În dimineața zilei de 3 iulie, Cosette luă autobuzul 6 și coborî în fața Spitalului Județean. Un om o aștepta. O conduse pe poarta mare, prin parcul interior, amenajat pentru bolnavi, ocolind primul corp al spitalului, înalt de 11 etaje, și se pierdură printre tot felul de anexe și clădiri de diferite dimensiuni. Bărbatul se opri în fața unei intrări pe stânga. Deschise și o invită. Înăuntru mirosea puternic a formol. O infirmieră îi întâmpină și bărbatul făcu un semn înspre Cosette, arătându-i infirmierei că ea era fata, după care plecă.

Așa cum vorbise cu părintele P., orașul avea morții lui, pe care nimeni nu voia să-i îngroape. Directorul Spitalului îl anunța întotdeauna pe el, atunci când apăreau astfel de cazuri. În ultima vreme cazurile se înmulțiseră. Părintele apela la credincioșii pe care-i cunoștea și, așa, se rezolva situația dificilă. Era nevoie de bani și de oameni. Bani pentru a cumpăra toate

121

cele necesare unei înmormântări creștinești și oameni care să spele mortul, să-l îmbrace, să-l așeze în sicriu, să-l ducă cu mașina la cimitir, acolo unde părintele îi slujea pomenirea.

ce te uiți așa, ca la colaci calzi? o auzi pe infirmieră spunându-i. Ori n-ai mai văzut morți în viața ta?

am mai văzut, doamnă.

atunci nu mai sta așa înțepenită, că destul îmi este că-i văd pe ăștia înțepeniți. Hai să-ți arăt ce ai de făcut azi! Pe aici!

Infirmiera pătrunse pe o ușă care se deschidea spre un coridor lung, pe gresia căruia pașii răsunau metalic. Îl străbătură în grabă, coborâră la subsol și ajunseră într-un salon spațios, mai mult o sală, cu o temperatură scăzută, ai cărei pereți erau acoperiți de corpuri cu fișete cam cum se vede pe la arhivă. Infirmiera trase de un sertar pe care era trecut numărul 19 și zise:

— Asta e prima „chiftea”. Mai avem două. Eu așa le zic: „chiftele”, ca să nu mă mai afecteze atât. Aici, dacă stai mult timp, o iei razna, fiindcă munca printre morți e foarte grea. Și-atunci începi să vorbești cu ei, să-i alinți, să-i cerți, să-i tragi de ureche sau să te superi pe ei. Ce, ți se pare nepotrivit?

122

— Nu.

— Auzi, cum te cheamă pe tine?

— Cosette.

— Țasta-i nume de la circ. Am mai auzit de numele tău. Știi ceva, fetițo? Dacă nu ești serioasă, n-are rost să ne încurcăm una pe alta. Să-mi spui de pe acum dacă mă disprețuiești pe mine sau pe morții de aici!

— Nu vă disprețuiesc. Aveți prea multă răbdare, ca să am sentimentul ăsta.

— Cum ai zis? Răbdare? Da... Să știi că am. Cu morții trebuie să ai multă răbdare și vezi bine că nimeni nu e dispus să aibă, că, dacă era așa, atunci nu mai erai tu pe aici, fii sigură! Nelule! strigă o dată puternic infirmiera. Adu prima „chiftea”, că e timpul de băiță!

Trecură într-un salon alăturat, unde așteptară câteva momente până sosi Nelu cu „chifteaua”. Totul era pregătit. Cosette își imaginează că mortul va fi pus pe acea masă joasă, dedesubtul căreia se aflau mai multe sifoane de pardoseală. Fu adus un bătrân. Nelu făcu cu ochiul sugestiv înspre mort și răsă cu poftă când văzu mutra infirmierei.

ia uite ce ți-am adus, Tanțo! Frumusețe de moșneag!

123

pleacă de aici, zăpăciture, că-ți trag și una!

Nelu se duse și râsul lui se pierdu în reverberații pe care le stârnea salonul acela, unde totul era gresat, flisat, strălucind de curățenie. Infirmiera își puse mânușile de plastic și o îndemnă și pe Cosette să facă la fel.

Înainte să începem, să-ți spun povestea lui. E un om la 69 de ani. A trăit la țară și a trăit bine. Un singur viciu avea. Era băutor. Nevastă-sa l-a suportat mult timp, deși o bătea și o dădea afară din casă. Acum, mai la bătrânețe, n-a mai răbdat toanele moșului și l-a zvârlit într-un coșar. Așa a stat câteva luni, ca un animal. Nici n-a chemat salvarea. Niște vecini au alertat poliția și poliția a venit la fața locului, a constatat și a chemat salvarea. Ăștia ai noștri, când au ajuns acolo, l-au găsit aproape putrezit, de le era scârbă să pună mâna pe el. Înțelegi, Cosette? Ieșeau viermii din el. L-au curățat acolo, i-au scos vierme cu vierme și apoi l-au pus într-un țol și l-au adus la noi. Poliția a amendat-o pe bătrână, ea a plătit amenda, dar n-a vrut să mai știe de el. A stat în spital vreo două luni și nimeni nu l-a vizitat, în afară de un băiat care dădea bani infirmierelor să-l schimbe, să-i dea de

124

mâncare, în sfârșit, să-l îngrijească așa cum trebuie îngrijit un om de care familia se preocupă. Dar băiatul ăsta n-avea nicio obligație! Venea, îi dădea să bea ceai, să mănânce. Moșul se învățase cu el. Dar acum a plecat în concediu vreo două săptămâni, a lăsat înainte bani să fie îngrijit cum trebuie, și moșul a murit. Cine să-l îngroape? Dacă era băiatul, cred că-l îngropa el, dar așa...

Cosette și Tanța îl spălară pe bătrân. Pe trupul lui se observau urmele escarelor adânci. Tanța ofta des. Cosette o ajută cu dragoste. îl șterseră, îl îmbrăcară și aproape imediat fu luat, pus într-un sicriu nou și dus spre cimitirul de la marginea orașului. Cimitirul Municipal. Sosi a doua „chiftea”.

ăsta e un nebun, vorbi Tanța. De vreo zece ani a plecat din sat, din Tudor Vladimirescu, unde avea casă, moștenire de la alde ta'su, și bântuia pe-aici prin oraș, nespălat, nemâncat, ca un câine. Cerșea nu pentru mâncare, ci pentru o cafea. Cine-l auzea nici nu-i dădea vreun ban. Auzi, pentru cafea! Mi-au spus și mie niște copii care-l cunoșteau. Însă avea ceva la cap, fiindcă prost nu era. Vorbea cu cuvinte pe care nici nu le știi, trebuia să le cauți prin dicționar. Se credea urmărit,

125

radiat, programat pentru nu știu ce experiment secret. îl urmăreai un timp și părea zdravăn, dar, după aceea, devia. Coduri numerice lungi pe care ți le spunea dintr-o suflare, substanțe chimice cu denumiri ciudate, pe care nu știu cine i le introdusese în organism pentru a observa mutațiile pe care le produce, tot felul de semnale transmise... Pe mine treaba asta mă depășește, dar e clar că era nebun de legat. Acum, a murit într-un subsol și n-are cine să-l înmormânteze.

Îl pregătiră. Cosette se întreba cum l-o fi chemând. Imediat însă veni a treia „chiftea”. Era o fetiță de vreo câteva luni. Tanța îi zise:

de o lună caută miliția un indiciu și nu găsește. A cui e fata? Știi ce cred? A fost abandonată în parc și nemernica de mă-sa a plecat fără niciun regret. S-a dat anunț peste tot. Nimic. Este culmea! Acum am primit liber să îngropăm mâna asta de carne. Hai s-o spălăm pe iubita asta mică și s-o ducem la culcare!

Cosette termină destul de târziu toată treaba. Infirmiera era mulțumită de ea.

ne vedem curând! îi spuse, conducând-o spre ieșire.

Cosette ieși și respiră aerul curat al acelei seri de iulie. Parcul era încântător.

126

Frunzele copacilor adiau ușor și ea se simți fericită. Viața ei era plină. „Doamne, odihnește cu dreptii pe adormiții robii Tăi: Aurel, Ghiță și pe fetița al cărei nume nu se știe! Dar Tu..., Tu, Doamne, trebuie să-l știi bine! Pomeneste-o și pe ea în împărăția Ta!”

127

Capitolul 11

Un telefon la București. Nebuna de Geta devine incomodă și trebuie „internată” imediat combinatul, pa-paaa! Progresul, pa-paaa! Șantierul, pa-paaa! Laminorul, pa-paaa! striga nebuna de Geta, făcând semnul crucii peste niște morminte închipuite.

Geta plângea pe stradă și prohodea fabricile și uzinele. Nimeni nu o mai văzuse plângând, dar nebunu-i nebun, el face ce-i trece prin cap, doar nu-i om normal.

amin! Amin! Amin! Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat! Orașul are 52 de milioane de păcate. Oameni buni, spovediți-vă! Uzina cea mai mare și cea mai toxică trebuie închisă: 52 de milioane și crește de la zi la zi.

Grupul celor 14 trecea dis-de-diminează prin rondoul plin de flori din centrul vechi al orașului și toți o auzeau pe Geta spunând toate astea. Se opriră.

ce se întâmplă? Ce vrea? întrebă Scheib nelămurit.

128

este o nebună pe care o cunosc toți locuitorii orașului! răspunse ghidul.

face parte din pitorescul orașului sau al țării voastre? întrebă Scheib încă o dată.

s-ar putea spune că din pitorescul orașului, deși cred că prin țară ar mai putea fi câteva exemple de acest gen.

și ce-a spus acum?

o nebunie.

spune, te rog!

a spus că toate fabricile acestea pe care noi le-am vizitat și mai sunt câteva, Combinatul, unde mergem acum, și Șantierul, unde vom merge mâine, vor muri și ea le face deja prohodul ca la mort, știți... O nebunie!

și altceva?

zice să ne pocăim de păcatele noastre, fiindcă, de fapt, aceasta este cea mai mare fabrică a orașului în viziunea ei, fabrica de păcate.

fabrica de păcate?

da. A dat și o cifră: 52 de milioane. Are calculele bine puse la punct, zise ghidul, zâmbind cu subînțeles, și toți, în afară de Scheib, râseră.

Scheib se întoarse cu fața spre ceasul înalt, unde era indicată ora 8 fără cinci minute. Chipul său pâlise și încerca să

129

câștige timp pentru a-și reveni. Nu dură mult. El era un profesionist și reacțiile, oricât de violente, trebuiau să apară la suprafață cosmetizate. Școala pe care o făcuse îi impusese pentru totdeauna această disciplină riguroasă a mimicii, a gesturilor, a vorbirii și, nu în ultimul rând, a gândirii. Se autoanaliză și mintea lui lucea ca un laborator pe mesele căruia se pregăteau experimente neobișnuit de periculoase. Asta nu însemna că ne blocăm. Nu, nu. Cine își păstrează cumpătul, acela câștigă. Iar el fusese trimis aici tocmai pentru că era cel mai bun. Dar treaba asta cu fabrica de păcate și cu cifra de 52 de milioane îl năucise.

femeia asta e bolnavă! zise Scheib apăsător.

bineînțeles! aprobă ghidul.

și de ce n-o închi..., de ce n-o internați?

de ce s-o internăm? întrebă ghidul, mirat de înrâncenarea cu care interlocutorul său

rostea cuvintele.

pentru că de libertate trebuie să se bucure cei sănătoși, nu cei bolnavi. O societate sănătoasă poate fi afectată de astfel de indivizi, care enunță lucruri fără noimă. Așa s-a născut fascismul, așa s-au născut totalitarismele de orice tip. Europa

130

are sens și imprimă un sens tuturor acțiunilor sale. Nu vreau să cred că România este o țară care nu știe să aplice corect principiile democratice, o țară în care guvernează astfel de atitudini favorabile mai degrabă atomizării, decât integrării pe care noi o propunem.

stimat domnule Scheib, zise ghidul, aici se aplică perfect principiile democrațiilor moderne occidentale și, după cum bine observați, acesta este chiar un asemenea caz. Persoana cu dizabilități nu este exclusă din societate, ci se încearcă integrarea ei. La nivel global, probabil, se procedează la fel.

nu. Absolut eronat! Aceasta este o persoană cu idei ce pot face rău unei societăți în curs de integrare, cum este societatea românească, nu este o simplă persoană cu dizabilități. Pe contagioși trebuie să-i îngrădim. Dacă-i lăsăm în lumea asta mare, atunci pot produce pagube incomensurabile.

și la noi sunt astfel de nebuni, spuse Pedrag Radovici, reprezentantul sârb. Dar sunt foarte apreciați de popor și poliția nu le poate face nimic. Poporul a ridicat dintre ei și sfinți. Așa că...

e o absurditate! Într-o epocă modernă, să ne ținem de astfel de practici

131

medievale! Europa s-a debarasat de mult de astfel de tendințe obscurantiste, de astfel de mitologii otrăvitoare. E timpul ca și dumneavoastră să faceți acest pas, altfel veți fi nevoiți să bateți pasul pe loc, într-un timp în care toți aleargă spre țelurile propuse. Biserica este o instituție învechită. Chestia asta cu sfinți și cu icoane este penibilă. Să nu credeți că Europa nu s-a gândit la toate! Există măsuri și în acest sens! Integrarea tuturor credințelor și ideilor religioase. Pare-mi-se chiar un român a fondat disciplina Istoria religiilor.

mircea Eliade!

pe asta ne bazăm și noi, pe un consens al tuturor religiilor. Europa trebuie să se unească nu numai administrativ, ci și cultural, religios, financiar. O singură măsură. Sunt lucruri noi, desigur, și îmi închipui că dumneavoastră, care ați petrecut jumătate de veac în lagărul socialist, sunteți un pic reticenți în privința a tot ceea ce este nou. Ceea ce vă spun este o rețetă de schimbat lumea!

Scheib își dădu imediat seama că l-a luat gura pe dinainte, însă nu își pierdu stăpânirea de sine și adăugă:

multe sisteme ideologice au venit cu rețete de schimbat lumea, dar aici nu e ideologie. Europa s-a purificat în baia

132

războaielor, a dictaturilor, a închisorilor. E vremea libertății! Libertatea e catharsis, e Europa unită. Cine nu vrea să facă parte din această comunitate democratică înseamnă că încă mai este bântuit de fantasmele trecutului.

vrem să facem parte din Europa unită, dar poporul nu poate să fie integrat deodată...

pentru aceasta avem metode educative și strategii, efectiv un întreg management, pe care-l veți implementa în toate structurile: educație, armată, biserică, finanțe, cultură, comerț, agricultură, industrie.

Dialogul fu întrerupt de un spectacol inedit. Geta nebuna se urcase pe pedestal și stătea acum chiar lângă statuia împăratului Traian, amplasată în centrul rondoului. Vreo câțiva se opriseră în dreptul ei. Scheib îl îndemnă pe ghid să meargă mai aproape. Nebuna își dădea seama că are asistență de vază și făcea tot felul de cruci în toate părțile, ca și cum se lupta cu cineva nevăzut. La un moment dat, se potoli și își aplecă urechea către gura statuii. Strâmbă

din ochi de parcă n-ar fi înțeles toate cuvintele, îi șopti și ea ceva la ureche împăratului Traian. Dialogul dintre ei doi părea foarte serios și asta îi făcea pe
133

vreo câțiva să se tăvălească de răs. Scheib privi încruntat toată această piesă de teatru, scrutând atent chipul nebunei, în speranța că va surprinde licărul de luciditate care o va da de gol.

ia zi, Geto, ce pârlește șefu'? întrebă un borfaș bișnițar, care se învârtea tot timpul prin centru, pe la hotel, schimbând valută.

Geta se întoarce spre borfaș, dar nu-l privi pe acesta, ci pe Scheib și rosti:

și mi-a zis un pițigoi: „Strângeți voi, că mâncăm noi!” Și mi-a zis o păsărică: „Cine-adună, nu mănâncă!”.

oho, vorbești în poezie, ha? Ia mai zi-o o dată, poate învățăm și noi și ne mai deșteptăm, c-am fost destul proști.

Geta nebuna repetă versurile privind fix spre Scheib. Scheib era pironit de privirea aceea intensă a nebunei, care răscolea cu lumină prin toate cotloanele întunecoase ale inimii lui. Vru să închidă ochii, să nu mai permită nebunei să-l cerceteze așa, dar i se păru prea târziu. Toate planurile sale, toată memoria sa, tot angrenajul interior al ființei erau cunoscute de nebuna care citea ceea ce el ținea departe de ochii lumii. Bănuia că nebuna este un agent mult mai puternic decât el, un contraagent, foarte bine pregătit. Se
134

uită în jur. Nimeni nu dădea semne că ar fi înțeles ceva, afară de el. Dar exista școală mai bună decât cea pe care el o făcuse? Puțin probabil. Atunci de unde...

Făcu un semn ghidului și toți se îndreptară spre microbuzul ce avea să-i transporte înspre Combinatul chimic, acolo unde aveau să vadă cum, dintr-o materie primă ieftină, se produce până și fibră pentru anvelope. Un adevărat oraș. Prânzul îl luară la cantina combinatului. Vizita dură până aproape de ora șase după-amiază. Când Scheib ieși, era plin de viziunea acestui colos industrial. îl cuprinse încă o dată cu privirea și se înspăimântă de imaginea pe care o avu preț de o clipă: o pustietate pe care nimeni și nimic nu trebuia s-o mai învie. Avea să facă un raport amănunțit în privința fiecărei întreprinderi și apoi un raport general. Deocamdată, trebuia să găsească soluții, iar el știa să identifice fiecare problemă, știa să amelioreze, să ridice standardele, dar mai ales să execute oameni, întreprinderi, țări. Combinatul intra acum în radiografia expertă a călăului. Puncte slabe, puncte tari, unde trebuie insistat, care ar fi argumentele. Toxicitate. Nu. E prea puțin. Producția slabă și necalitativă. Nu. Nu se potrivește. Atunci ce?
135

Chiar în acea zi, ghidul dădu un telefon la București și de la București primarul primi aproape imediat ordinul ca nebuna să dispară de pe străzile orașului pe durata festivalului.

ascundeți-o! a spus vocea înainte să fie trântit receptorul.

136

Capitolul 12

A doua zi de Festival. Recitalul de poezie. Marginalii la ceea ce trebuie să fie poezia într-o societate care are absolută nevoie de ea

în aceeași după amiază de 3 iulie, Iancu Mercheșanu se îndrepta către Teatrul Maria Filotti, acolo unde avea să asiste la un impresionant recital de poezie. De la mama sa moștenise această aplecare către literatură, ce reprezenta un adevărat memor virtutis. De mic i se citeau povești, poezii, repetându-i-se tot timpul: „Să nu uiți că ești român!”. Cu patru ani în urmă, mama sa murise din cauza unui cancer pe care rudele sale l-au pus pe seama radiațiilor de la Cernobîl. Tatăl era mort de când avea cinci luni. Dar rămăsese cu învățătura atât de importantă, adică rămăsese cu o busolă pe care foarte puțini o au, deși au părinți în viață. Mama sa considerase că literatura este foarte importantă pentru om și, chiar din copilărie, îl

călăuzise printre zmei și balauri, îndemnându-l să stea tot timpul lângă Făt-Frumos, fiindcă prințul este întotdeauna

137

luminat de Dumnezeu să lucreze cu înțelepciune și să izbândească în toate, chiar dacă în cale i se pun tot felul de piedici. Basmele populare, basmele culte, toate aceste povești nemuritoare îl hrăniseră în copilărie, învățându-l să fie generos, smerit, blând cu cei slabi, respectuos, dar nu lingușitor și slugarnic cu cei puternici, iubitor de frumos și de trezvie, deoarece toate relele vin pe fondul neatenției, a somnului metaforic. Nu că dormi la propriu, ci că îți adoarme conștiința și nu mai înțelegi rostul trăirii, aluneci în confuzii regretabile, accepți să devii un pion pe care oricine îl poate muta ici-colo.

Mai târziu, citise cărți importante care îl determinau să gândească, să-și pună întrebări. Îl impresionase poezia lui Ștefan Augustin Doinaș, Mistrețul cu colți de argint, și cum plecase prințul în căutarea lui. Ce pornit era prințul, încât nici nu asculta de sfatul slujitorului! Dar prințul din Levant moare... De ce nu se încheiase cu nuntă, cu fericire, așa cum știa că se întâmplă în basm?

Veneau poeți din toate țările invitate și el își dorea să-i asculte pentru că, așa credea, poezia reflectă starea morală a unui popor. Era, bineînțeles, interesat și de ceea ce aveau să spună toți acești poeți

138

din Balcani, dar, mai presus de toate, era bucuros că are posibilitatea de a-i vedea și auzi pe poeții români contemporani, a căror poezie, se spunea, constituise o adevărată posibilitate de a supraviețui în perioada dictaturii comuniste.

Nu mai avea mult până să ajungă în Piața Sfinților Arhangheli. Observa casele, înșiruite de o parte și de alta a Regalei (îi părea bine că acum strada se numea Mihai Eminescu), destul de înalte, cu volumul pronunțat geometric, compus din parter și etaj, din zidărie de cărămidă cu planșee de lemn și acoperiș de tablă, pe alocuri din olane. Planul părea dreptunghiular, cu spațiul compartimentat în câte două încăperi dispuse simetric de o parte și de alta a culoarului de intrare, foarte îngust, lung și întunecat, care dădea spre coridorul pe care locatarii îl parcurgeau pentru a ajunge în curtea interioară. Unele case intrase în câteva rânduri, de curiozitate aveau în această curte, lucru ce nu se putea bănui din stradă, o scară exterioară care ducea spre dependințele imobilului. Alte spații locuite păreau adevărate apartamente, duplexuri cu scară interioară de lemn. Dacă s-ar fi urcat pe acoperișul lor, ar fi obținut o perspectivă diferită, punctată de aliniamentul

139

balcoanelor din fier forjat și de cel al ferestrelor alungite, cu trei ochiuri și cu deschidere spre exterior. Pe mijloc erau rondourile cu flori și felinare cu lumină galbenă. Trecu pe lângă fostul magazin Delicatese, apoi pe lângă fostul magazin de panificație Spicul, fosta Cofetărie Venus, fostul aprozar. „În curând, gândi Iancu, o să zicem fostul oraș, foștii noi, fosta noastră viață, fosta mea gândire.” Nu-i părea rău că interveneau transformări. În cursul istoriei, acest fapt este inevitabil. Ceea ce îl nemulțumea era că cei ce conduceau țara, orașul acesta, aleseseră să distrugă tot ceea ce se realizase în perioada comunistă fără o minimă discernere a lucrurilor. De pildă, ai considerat că fostele IAS-uri nu mai corespund stării actuale, atunci cauți să vezi dacă poți oferi o altă întrebuintare clădirilor, grajdurilor, magaziiilor, uneltelor. Peisajul era înfiorător: se vandalizase tot. Pe unde călătoreai, vedeai clădiri de foste CAP-uri fără acoperișuri, fără cărămizi, abandonate așa. Conductele din aluminiu, folosite pentru irigații pe câmpuri, dispăruseră. Totul se fura și nimeni nu se sesiza. Altul este rostul nostru acum: să conducem țara prin deșertul tranziției, nu să supraveghem CAP-uri, IAS-uri sau fabrici care

140

și-au încetat activitatea. Bun! Închizi Moara Violatus, să zicem, și ce pui în loc? Vii cu ceva

deosebit, cu vreo tehnologie care să producă mai ieftin un produs care să depășească în calitate ceea ce se făcea la vechea Moară sau, poftim, tot atât de calitativ?

Cu astfel de întrebări ajunse Iancu în fața intrării Teatrului Maria Filotti, unde roia multă lume bună, mulți tineri, mulți străini. Intră în holul încăpător, unde simți un amestec puternic de parfum scump, urcă scările și ocupă cuminte un loc rămas într-o parte a sălii. După exact un sfert de oră, spectacolul începu. Prezentator era un cunoscut actor de pe scena TNB-ului, care primi aplauze la sfârșitul discursului de deschidere a recitalului. Poeți de diferite naționalități se perindară pe scenă, însoțiți de traducător. Veni apoi rândul poezilor români. Unii stihuiau ostentativ, alții aveau talent. Lipsea totuși ceva. Ce anume? „Simțiri reci, harfe zdrobite.” I-a ascultat cu atenție. Pentru a fi poet nu e de ajuns să vrei să fii poet. Trebuie să te întrebi sincer dacă ai ce scrie, dacă ceea ce scrii este absolut necesar să fie scris, fiindcă scrisul nu este așa, un fel de relaxare, o dulce far niente, o visare care începe nicidecum și se încheie nicăieri.

141

Nu se pune întrebarea așa: vrei să fii poet?, ci într-un alt mod: simți că nu poți să mai trăiești fără să scrii versurile ce se plămădesc înăuntrul tău? Adică poezia ca necesitate, nu ca delectare fără criterii. Eu simt că dacă nu scriu acum poezie, voi muri! Înseamnă că ești poet. Un astfel de poet să căutăm!

Iancu nu găsi printre versurile bombastice poetul pe care-l căuta. Unii îi imitau pe poeții americani, în timp ce alții îi imitau pe francezi. De fapt, poezia lor nu ascundea nimic, era o poezie de tranziție ca, de altfel, întreaga societate românească. Toți aplaudau. Ce să aplaude? El n-avea ce să aplaude. Ar fi însemnat să admită și el că împăratul era îmbrăcat în niște veșminte deosebite, când, în realitate, împăratul era gol. Peste o oră aveau să se anunțe și să se decerneze premiile. O mascaradă, probabil, gândi Iancu. Ăștia se fac că recită, ăia se fac că îi premiază. Păcăliții suntem noi, care credem că am asistat la un mare eveniment, dar totul a fost un număr de prestidigitație. Circul lumii! Și, în mintea lui, începu să se depene molcom strofa celebră din Epigonii: „Iar noi? Noi, epigonii?... Simțiri reci, harfe zdrobite, Mici de zile, mari de patimi, inimi bătrâne, urâte, Măști râzânde, puse bine

142

pe-un caracter inimic; Dumnezeu nostru: umbră, patria noastră o frază; în noi totul e spoială, totu-i lustru fără bază; Voi credeți în scrisul vostru, noi nu credem în nimic!”

Se ridică în picioare și ieși fără să mai privească decât în sine însuși. Încerca un dezgust pe care nu credea că e posibil să-l simtă. Pentru cine stihuiesc toți aceștia? Cui închină versurile lor? Ce se premiază? Cine dă premiile? Ceea ce-l îndurera cel mai mult era că poezia aceasta nu intuia libertatea. Pentru că asta era meteahna societății românești: obediența, slugărnicia, ascultarea necondiționată față de partid. Dar obediența este fatală poeziei. Jumătate de secol de comunism și-a pus amprenta adânc în conștiința acestui popor că și tinerii poeți, iată, sunt cuminței, nu mai spun nimic care să deranjeze, vorbesc așezat, parcă pentru a nu tulbura apele. Care ape? Apele sunt tulburi și noi stăm visători și zugrăvim floricele pe centimetru pătrat, că se sufocă versul de-atâta falsă primăvară. E ceva bolnăvicios în asta, e cancerul poeziei. Nu vedeți? Poezia e lividă, plină de metastaze și noi îi dăm întruna cu fard ieftin. Poeziei i s-a dat un interval și în acest interval se poate revolta, fapt care arată cât de bine e

143

controlat totul. De demascat, doar ceea ce trebuie demascat, de înfierat, doar ceea ce este în plan să fie înfierat. Poezia a fost considerată ieri un instrument în slujba partidului, de ce n-ar fi și azi la fel? Într-un alt mod, bineînțeles, mult mai elevat, concurat de un eu înfatuat, pătimaș, ce secretă continuu un vers fără ieșire, asfixiant. Dacă poezia orbecăie, atunci cum să nu o facem noi, muritorii de rând? S-a coborât mult nivelul și poezia s-a privatizat sau se află în drum spre o trâmbițată privatizare, traversează și ea tranziția, nu are soluții, cântă un

frumos de tranziție.

Ah, relativitatea asta îl înnebunea! Nu se întrevedea nimic, niciun drum care să scoată lumea românească din marasmul existențial. O inerție pe care o cultivau în vers, căci se spuneau de toate și nu se transmitea nimic. Ce rescieri aiuritoare a vieții! Poezia care se face că este plină de har, dar în ea nu este pic de viață. Iar aceștia aveau volume publicate și în curs de publicare la edituri cu ștaif din România. Trăiau aceștia pentru poezie sau de pe urma ei?

Nimănui nu i se păru suspectă plecarea tânărului Iancu Mercheșanu, în afara unui individ plinuț, asudat, care îl privi atent, îl lăsă să se îndepărteze și apoi îl urmări

144

de la distanță, până când ajunse în dreptul porții cu numărul 121, pe lângă care trecu grăbit ca orice trecător la ora aceea înaintată din noapte.

„Este adevărat că Eminescu are și el minusurile lui, nu e nici infailibil și nici sfânt, gândi Iancu, ajuns în fața volumului X al Operelor, însă are o viziune clară asupra multor probleme.” Una dintre acestea era cea a Bisericii Ortodoxe, care devenise în ultima vreme mai mult prilej de critică parșivă și atitudine hulitoare. De voiai să-l consulți pe expert, puteai citi la pagina 187 din acest volum un adevăr esențial: „Biserica răsăriteană e de optsprezece sute de ani păstrătoarea elementului latin de lângă Dunăre. Ea a stabilit și a unificat limba noastră într-un mod atât de admirabil, încât suntem singurul popor fără dialecte propriu-zise; ea ne-a ferit în mod egal de înghițirea printre poloni, unguri, tătari, turci, ea este încă astăzi singura armă de apărare și singurul sprijin al milioanele de români care trăiesc dincolo de hotarele noastre. Cine-o combate pe ea și ritualurile ei poate fi cosmopolit, socialist, republican universal și orice i-o veni în minte, dar numai român nu e.”

145

Capitolul 13

Părintele P. este invitat la o agapă a credincioșilor parohiei. Temele actualității dezbătute pe un ton sincer, nefățarnic

Stamate dăduse sfoară-n țară pe la Combinat că la alimentară sunt niște curcani babani și foarte ieftini, dar la alimentară nimeni nu mai găsi curcani, fiindcă se vânduseră într-un timp foarte scurt. Erau la mare căutare. Cei care întrebă primiră promisiuni că a doua zi, adică de ziua Americii, va sosi transportul. Curcanii erau mari și gustoși, așa cum nu găsești carne în România. Toți se minunară cât de mult crescuseră curcanii, parcă erau găini roca, cum cumpărai pe vremea lui Ceaușescu. Vezi ce produce Occidentul? Noi de ce nu producem? Fiindcă suntem încă în tranziție. O să trecem noi și de asta și o să vedeți voi ce curcani mari o să crească și la noi, poate și mai mari decât ai voștri! Ce, noi nu știm să le dăm să mănânce? Noi nu știm să-i îndopăm ca să crească mari și frumoși? Las' să nu mai zică Occidentul că la noi, în România, e numai lucru pipernicit și de nimic!

146

Da' ce, parcă numai curcanu-i mic la noi? Și frigiderule, și ferestrele, și camerele-s mici, și bisericuțele, și magazinele, și șoselele. Numai fabricile și uzinele-s mari. Ele sunt simbolul puterii ceaușiste, al victoriei socialiste. Cultul personalității și-a reglat astfel măsura, încât s-au clădit edificii mărețe, adevărați giganți, în timp ce celelalte au rămas mici, mici de tot. Asta e diferența dintre socialism și restul. Adică așa a vrut să se illustreze. Acum, ce-i de făcut? Păi, vrem și noi frigiderule mai mari, în care să încapă curcanii ăștia umflați, vrem și noi ferestre mai mari, prin care să intre soarele libertății, vrem camere mai mari, nu celule, că ne-am săturat de detenție și de lagăr, vrem magazine mari, prin care să ne pierdem și în care să găsim tot ce ne dorește sufletul, vrem autostrăzi pe care să circulăm cu mașini străine, că ne-am săturat de Dacia, vrem, în fine, biserici mari, ca în Apus, catedrale care să-ți înalțe gândul cât mai sus, nu paraclise din acestea îngrămădite, ci construcții zvelte, pline de personalitate.

e multă înșelare în dorința noastră de a fi liberi în acest fel! vorbi părintele P., invitat fiind la o agapă a credincioșilor parohiei. Totul este răstălmăcit. Nu vedeți? Ieri s-a mințit într-un mod, azi ni se

147

spun minciuni despre minciunile de ieri. Nu văd ceva bun în asta. Prea ne ducem fără criterii către Occident.

suntem în stare să renunțăm până și la identitatea noastră, ca să fim ca occidentalii! interveni un bărbat înalt cu mustață.

suntem și se va întâmpla și asta în curând! spuse cu voce scăzută, aproape obosită, părintele P..

dar de ce nu luăm atitudine, părinte? întrebă unul dintre cei ce ședea în jurul fotoliului în care era așezat preotul. De ce nu ne ridicăm împotriva acestor stricături de țară? Ei nu ne vor binele! Nu cred în același Dumnezeu, sunt ruși de tradiții și de popor. De ce-i suportăm și nu zicem nimic?

am putea să facem multe, dar nu suntem pregătiți duhovnicește să le rânduim cum se cuvine. Cine ești dumneata, ca să spui o vorbă? Nimeni. Și-atunci e greu să lămurești pe cineva că n-a fost revoluție, ci doar o lovitură de stat, prin care s-a realizat un transfer de putere. Regia a fost extraordinară. S-a gândit totul în amănunt. Până și starea de spirit a poporului o cunoșteau. Mai mult, cred că am fost educați mai dinainte ca să credem în revoluție. Dar noi știm că revoluțiile

148

sunt foarte bine controlate astăzi. Minciuna e atât de puternică, fiule, că adevărul abia se întrezărește. Uite, să-ți spun ceva. Chiar dacă tu și cu mine mergem și spunem de la balconul din Piața Universității că Adevărul e Unul singur, Hristos, în care este cuprinsă libertatea noastră, adevărata libertate, chiar de-am face lucrul ăsta, nu ne-ar asculta decât vreo doi-trei. De ce? Fiindcă societatea românească a fost pregătită să primească o altfel de libertate. Deci nu e vorba de atitudinea noastră de a vorbi, înțelegi? S-a apucat pe drumul ăsta și vom merge așa până când va fi cea mai neagră robie.

este vreo ieșire de aici?

dumnezeu ne economisește întotdeauna, chiar dacă nu merităm. Totuși, putem să facem și noi ceva. De pildă, să încercăm să le convingem pe aceste tinere fete să nu mai avorteze, fiindcă s-a pătat țara noastră cu sânge și pruncii tipă după răzbunare. De aceea ne lasă Dumnezeu pe noi și ne dăm cu capul de perete și plângem. Încercați prin toate mijloacele să le convingeți pe acele mame să păstreze pruncii, să fie mame, adică, fiindcă nu se știe cum rânduiește Dumnezeu ca tocmai dintr-un astfel de prunc să vină multă lumină la noi în țară. Societatea

149

noastră este imaginea familiei, căci de la mama învață copilul de biserică, de Dumnezeu, de neam. Dar văd că familia a apucat și ea pe direcția modernizării, iar eu nu văd nimic bun în tehnica asta, pentru că se face mai mult rău decât bine.

unii deplâng moartea lui Ceaușescu!

se va vedea în câțiva ani că ceea ce a venit peste noi e mai rău decât ceea ce am avut înainte. Se lucrează cu subtilitate. Instrumentele sunt mult mai performante azi. Se va umbla și la voința noastră și la gânduri. Deja văd cum voința acestor generații de tineri slăbește și, dacă se continuă așa, în scurtă vreme se va putea face din acest popor tot ceea ce își propun mai marii acestei lumi.

părinte, cine sunt acești conducători de care spuneți? întrebă Cosette nedumerită.

fiica mea, conducătorul lumii este unul singur: prințul întunericului. Dacă noi vrem să fim ai lumii, vom fi supușii acestui prinț întunecat care este Satana. El are printre noi oameni care îi slujesc interesele. De-a lungul timpului, acești oameni s-au organizat în societăți secrete și

și-au definit propriile principii, propriul cod de legi. Această putere suprastatală

150

este impresionantă, însă există și Dumnezeu și Biserica pe care „porțile iadului nu o vor birui în veci”. Există multă neînțelegere asupra mișcărilor politice din țara noastră, însă toate au un înțeles, privind dinspre Hristos. Știți cum zicea Sfântul Teofan Zăvorâtul, la mijlocul secolului al XIX-lea, într-o scrisoare adresată unei credincioase: că Occidentul a venit peste ruși ca o plagă, pentru că acceptaseră în literatura lor influența acestui spirit apusean. Deci Dumnezeu îi certa pentru dorințele lor chiar cu acel „lucru rău”. Nu e de mirare că și pe noi ne încearcă astăzi aceeași aspră judecată. Și nu e decât începutul.

dar cum putem să ne împotrivim? mai întreabă Cosette.

un singur lucru putem face. Să ne lipim de Hristos până ce, intrat în mădularele noastre, Hristos însuși va privi din noi spre cei ce orbecăie printre cursele întinse de acești ucigași moderni de suflete. Să întorci pe cineva, un suflet, la Adevăr, la Hristos, este cea mai mare dovadă de iubire pe care o poți da. Așa ne putem împotrivi celor care vor să ne învăluie în minciună. Dar pentru aceasta trebuie să ne împotrivim până la sânge păcatului. Nu e simplu deloc! Trebuie multă voință

151

și voința voastră e astăzi apă de ploaie. La Canal am văzut adevărați sfinți, cu o voință care nu se vede la voi. Mi-amintesc de unul de prin Ploiești, pe care-l chema Octavian Anastasescu (așa avea și sufletul, ca învierea!), cum a venit în baracă mai mult un schelet. Avea 36 de kilograme și jumătate! Că au vrut să-i ia sânge și nu ieșea decât o spumă rozie. Omul ăsta îl hrănise cu lingurița pe patul de boală pe Valeriu Gafencu, un adevărat sfânt al închisorilor, așa cum spun mulți. Mi-a povestit niște lucruri legate de modul în care își organizau rugăciunea în celulă, ce trăiri înalte aveau chemându-L tot timpul pe Hristos, încât înțeleg că generația aceasta a noastră a suferit pentru credința adevărată, pentru valorile spirituale morale ale acestui neam. Va fi din ce în ce mai greu de găsit printre tinerii de acum spiritul acesta de jertfă care ne-a ținut vii pe noi. Totuși, nu-mi pierd nădejdea. Dacă lumea nu mai avea nădejde, n-ar mai fi existat. Existența noastră se justifică prin înviere.

dar de ce, părinte, se dă o luptă atât de mare pentru o țărișoară atât de mică? Ce interes are Occidentul să civilizeze România? întreabă altcineva.

152

sunt multiple interese. Unul foarte important este cel economic. Pământul țării noastre este foarte bogat. Deschizându-se granițele, oricine va putea veni să cumpere proprietăți, terenuri și să exploateze bogățiile noastre. Europa și-a dat seama de potențialul nostru economic încă din vremea împăratului Traian, care a plecat după războiul cu dacii încărcat de aur și argint, fapt pentru care timp de o jumătate de an locuitorii Romei nu au mai plătit impozite. Dar cuceririle nu se mai fac în acest mod, ci cu mai mare perfidie. Nu ați văzut cum se tot spune de Roșia Montană că are utilaje învechite, că merge în pierdere, consum mare etc.? Nu este decât o strategie de a pregăti opinia publică pentru o vânzare. Poate că vânzarea nu va fi în acte decât o concesionare, în care o firmă străină va veni cu utilaj nou și va opera extracții de aur, de cupru, de wolfram sau de atâtea alte metale prețioase. Apoi fabricile și uzinele noastre, care s-au impus pe piața internațională. E greu! Într-o astfel de situație, încerci să elimini concurența cea mai primejdioasă și mă tem că multe dintre fabricile care sunt cu adevărat competitive vor cădea din motive derizorii, în baza privatizării de care se tot vorbește.

153

Un alt interes este cel geostrategic. Noi suntem așezați la răspântie de drumuri, între Orient și Occident. De aici se pot decide multe. De aceea, nu e întâmplător că suntem invitați în tot felul de comisii și organizații pentru menținerea păcii.

Dar interesul cel mai mare este acela de a amesteca adevărul cu minciuna într-o țară

majoritar ortodoxă. Și-au dat seama că reperele trebuie deplasate și cum reperele noastre sunt în Biserică, aici vor umbla. Domnul să ne aibă în pază!

dar Biserica nu poate fi biruită!

așa e, numai că slujitorii ei, da! Din cauza mândriei și oamenii ca noi pot cădea și fiecare cădere aduce cu sine posibilitatea unei căderi și mai mari. Nu ne dăm seama că de noi depinde istoria acestei țări. Salvările exterioare sunt iluzii. Ne putem ajuta cu adevărat numai încercând să stăm drepti, adică să fim treji în toiul nopții. Să priveghem! Dar ni s-a spus că avem, în sfârșit, libertate și ne-am culcat liniștiți. Așa se pierde sufletul, identitatea națională.

Camera era micuță și plină de icoane. Unii stăteau pe scaune, alții pe covor. Astfel de ocazii reprezentau adevărate bucurii. Părintele P. arăta extrem de obosit. Făcea efort să nu-i întristeze pe ceilalți cu

154

neputința lui, dar se observa clar figura emaciată, profilul tremurător al făpturii gârbovite și firave. Deși stătea în fotoliu, căuta să se sprijine de ceva. Bătăile și suferințele îndurate la Canal își pusese rămpăra asupra trupului ajuns la vârsta de 72 de ani. Părintele nu povestea decât rareori și pentru luare-aminte întâmplări din perioada în care fusese deținut politic, omițând întotdeauna să vorbească despre sine. Dădea exemple de oameni care aveau statura uriașă a sfinților din vechime.

părinte, ce vor face copiii noștri în mulțimea celor care își vând patria? Oare nu vor deveni și ei vânzători de neam și țară?

totul depinde de voi, de cum îi creșteți. Dacă îi creșteți în dragoste de țară și de valorile creștine care sunt în sufletul poporului acestuia, atunci ei nu vor uita niciodată că sunt datori să se comporte demn, fiindcă mulți s-au jertfit pentru acest pământ. Trebuie să-i mișcați cu dragostea voastră pentru țară. Spuneți-le că noi avem pe Dumnezeu datorită unor oameni precum Neagoe, Ștefan cel Mare, Mihai, Constantin Brâncoveanu, Tudor, Avram Iancu, oameni care și-au pus viața pentru ca acest popor să rămână ortodox. Ortodoxia este cea care ne păzește țara.

155

Noi credem că apărăm Ortodoxia, însă, în fond, ea ne apără pe noi. Dar trebuie și noi să facem ceva. Iar copiii văd la noi lucrarea aceasta și o preiau chiar fără cuvinte, adică se aprinde în inimile lor un dor care trebuie împlinit. Totul se face acum pentru adormirea conștiinței. Dacă acești tineri vor crește fără valorile adevărate, cine va mai lupta pentru poporul nostru? Vânzării de țară i se opun iubitorii de țară. Deci, creșteți fii iubitori de țară, ca să aibă țara viitor. Ce valoare ar avea acest pământ fără oameni care să iubească pământul, limba, Ortodoxia, sângele vărsat, bisericile clădite pe oasele mucenicilor? Credeți că degeaba zice poetul, prin gura lui Mircea cel Bătrân: „Și de-aceia tot ce mișcă-n țara asta, râul, ramul, Mi-e prieten numai mie, iar ție dușman este!”? Toate poartă dragostea noastră pentru ele. Orice. Și simțim că Dumnezeu ne răsplătește prin acestea, adică simțim că se întoarce la noi iubirea, acea comuniune între român și cal, ca în balada Toma Alimoș, între român și codru, cum se întâmplă în poeziile lui Eminescu, între român și mioară, ca în vestita baladă populară. Când trădezi, toată această transmisie a iubirii se năruie și rămâne pustiul. Trădătorii de țară, deși

156

sunt în țară, ei se simt străini. Aici e marea lor tragedie. Nu mai înțeleg de ce nu se mai pot apropia de nimic. E clar! Ei sunt priviți de peste tot cu dușmănie și cu toate că nimeni nu știe felul ascuns al lucrării lor, totuși ei se simt de parcă toți ar ști și i-ar respinge. Vorbiți-le copiilor că mulți au venit în țară la noi să ne cucerească, dar Dumnezeu nu ne-a lepădat în mâinile necredincioșilor. Și au venit acum vremurile astea, când cuceririle se fac altfel, într-un mod subtil. Cei din Apus umblă să ne înlocuiască sărbătorile, să ne ia copiii, dar nu ca turcii care-i luau forțat în bărci și-i duceau la Stambul, unde-i educă în religia lor rătăcită, ci

într-un mod elegant, cu oferte atrăgătoare, cu bani mulți. Dacă cei mai inteligenți copii sunt instruiți de străini și rămân acolo, asta nu înseamnă nimic? Ba da. Înseamnă că acești străini înțeleg că tinerii pe care-i ofertează sunt valoroși și Occidentul acesta epuizat și ostenit, ajuns într-o criză genetică și valorică, importă ceea ce avem noi mai de preț: viitorul țării. Avem tot ceea ce ne trebuie aici în țară, dar lucrurile sunt prezentate ca favorabile acestei desprinderi de țară. Nu avem ce învăța în țări în care totul se reduce la bani, unde singura morală este cea a aranjării

157

cât mai lipsite de griji aici, pe pământ. Dar noi tindem spre altceva, spre mai mult. Ducându-te acolo, uiți de credință, de Biserică, de strămoși. Unde aprinzi tu o lumânare pentru ei?

vor urma timpuri grele pentru această țară, părinte, după cum vorbiți! spuse meditativ unul dintre oamenii vechi ai parohiei.

va fi multă nepăsare. Și aceasta se întâmplă din următorul motiv: se vor înmulți peste măsură cei care trăiesc de pe urma țării, în dauna celor care trăiesc pentru țară. Foarte mulți profită de perioada asta tulbure și mai dau țării câte o lovitură, furându-i câte o bijuterie, câte o podoabă. Devine regulă. Și parcă se îndeamnă unul pe altul și sunt tot mai îndrăzneți în a prăda țara.

158

Capitolul 14

Disciplina absolută din fișele lui Scheib. Raportul în stadiul de eboșă concentrează un întreg program de destabilizare națională

Fișele lui Scheib erau puse în ordine. Raportul trebuia întocmit curând. Mai lipseau câteva piese importante și avea să iasă o adevărată operă literară. Deja pregătise motto-ul. Era chiar memorabilul enunț al prim-ministrului român: „Industria românească este un cimitir de fiare vechi!”. Și românii sunt atât de naivi și îl cred! Și pe cine cred? Pe asta, care în viața lui de până acum nu pășise într-o uzină să vadă cu ce se mănâncă industria românească! „Mda! Păi, asta înseamnă încă o liniuță la profilul psihologic al societății românești așa cum am găsit-o eu!”, își zise în barbă Scheib. „Dacă acest popor înghite un astfel de enunț și nu-l desființează, înseamnă că putem merge și mai departe!”

Ceea ce se întâmpla în acest oraș, cu prilejul Festivalului, se întâmpla la nivel național, folosindu-se diverse prilejuri.

159

De pildă, el, Scheib, știa că enunțul spus de prim-ministrul României nu este decât o sarcină pe care partidul i-a tras-o. Așa trebuia să spună! Acum! Dacă nu... Dacă nu, nu mai era ceea ce era. Și a preferat să-și păstreze funcția, adică a dovedit că este păpușa potrivită pentru această scenă, pentru acest episod al istoriei recente. „Buuuun! Deci, elita politică a României joacă precum i se cântă, iar asta înseamnă că treburile merg conform planului stabilit. Restul va veni de la sine.”

Singurul lucru pe care nu-l putea digera era că o țară fără datorii externe, cu un buget de trei miliarde de dolari bani gheață, adică ceea ce nici Statele Unite nu avea în momentul acesta în bănci, putea să facă un pas care o va costa enorm. Adică admira opera distructivă, dar nu înțelegea psihologia victimei care avea toate argumentele pentru a nu subscrie la un asemenea eșec. Însă, oftă Scheib, absolut orice era posibil când o mână expertă întindea măiestrit o astfel de cursă. Europa nu avea nevoie de țări fără datorie, ci de țări îndatorate. Ceea ce văzuse era suficient ca să-și facă o imagine clarisimă: România avea un potențial înnebunitor, resurse gârlă, posibilitatea de a produce și de a dezvolta segmentul industriei la o

160

cotă inimaginabilă, care să-i permită nu numai să trăiască extraordinar, ci chiar să fie una dintre cele mai bogate țări de pe continent și de pe glob. Putea hrăni îndestulător populația și încă o populație de peste 20 de milioane de locuitori. Auzise de generatorul de 660 de

megawați de la Cernavodă. Atâta capacitate de a produce energie electrică putea șoca pe orice specialist în domeniu. Apoi hidrocentralele.

La Combinat aveau termocentrală proprie. O văzuse. Impresionantă. CET, care funcționa în cadrul CCH. Două generatoare de 10 megawați, unul de 25 și altul de 50. Se făceau mari economii. Mai mult, termocentrala furniza energie și orașenilor. Era ceva de vis. Turbinele acelea imense, care puneau în funcțiune generatorul și al căror reglaj era foarte fin, de ordinul micronilor, atingeau 3000 de rotații pe minut, 540 de grade Celsius și 147 de atmosfere. Inginerii români erau oameni deștepți. Totul era făcut cu chibzuială. Se uitau atent și unde vedeau un fir de abur, remediau problema pentru că, auzise chiar el și i se tradusese imediat, că fiecare fir de abur înseamnă leuți. Industria anvelopelor depindea de Combinatul de Fibre Artificiale (CFA) care se unise cu CCH, dar aveau director diferit.

161

Combinatul utiliza vechile mașini aduse din Germania și Italia. Noxele se încadrau în limita admisă. Rămâneau cele câteva sectoare unde se lucra în condiții grele, din cauza supratoxicității sulfurii de carbon, a acidului sulfuric și dioxidului de sulf. Materia primă era trestia, care creștea din belșug în Delta Dunării. Părea absolut fabulos. Dar parcă, ce, numai Combinatul?

Fusese la Uzina Progresul și constatase ceva ce nu credea că era posibil. Își construiau propriul sistem hidraulic și produceau excavatoare care aveau o mare căutare pe piața internațională. Cum se întâmpla asta? Uzina era singurul producător competitiv din Europa. Nemții pierduseră lupta cu competitorul român, deși aveau utilaje silențioase. Însă la arabi și în Africa, în ținuturile acelea deșertice, nisipoase, excavatoarele lor nu funcționau. Trebuiau curățate des și se stricau, pe când cele românești aveau durată de viață mult mai mare, erau mai rezistente. Ca poporul român, un popor croit dintr-un material rezistent. Rezistă la uzură ca nimeni altul.

Fabrica de zahăr producea într-un ritm care permitea un preț foarte scăzut pe kilogram. Apoi Laminoarele, morile,

162

Fabrica de Confecții, Insula Mare, Insula Mică. Europa n-avea nevoie de o astfel de forță economică. „Europa are nevoie, gândi încordat Scheib, de o piață de desfacere a propriilor produse. Dar cum poți desface produse similare într-o țară care are astfel de prețuri? Hm! Soluții, soluții, soluții! Trebuie să existe un mod de a rupe echilibrul! Caută, Scheib, doar la asta te pricepi tu cel mai bine!”

Scheib își petrecu noaptea în camera de la hotel, studiind toate oportunitățile care să-i dea posibilitatea de a exploata consistent punctele slabe ale mecanismului. Ațipi o jumătate de oră, apoi își pregăti costumul cu care avea să meargă în vizita oficială la Șantierul Naval. Poate aici va avea o revelație. Drace! Asta aștepta: o revelație!

163

Capitolul 15

A treia zi de Festival. Conferința „Moduri de receptare a literaturii române” susținută de un harismatic profesor universitar

Cosette se hotărî să meargă la conferința pe care o susținea un celebru și harismatic profesor de literatură română M. din București la Casa Tineretului. Numele lui era arhicunoscut și, în plus, îl mai audiase chiar și la București, când, convinsă de o colegă de-a sa, mergea la Cenaclul de Marți. După-amiază la 19.00. Trebuia să se mai lase un pic căldura aceasta sufocantă.

Casa Tineretului se afla în imediata apropiere a Esplanadei, de unde trecătorii puteau privi cum Dunărea era străbătută de tot felul de vaporașe, bărci cu motor, șalupe, toate arborând stegulețe, ceea ce făcea ca peisajul să pară unul sărbătoresc. La terasele amenajate pe Esplanadă, foarte mulți turiști se delectau privind zborul pescărușilor și albatroșilor. Se

consuma suc, bere, bragă. Străinii erau uimiți ce bună era braga și comandau continuu.

164

Pe la două-trei, soarele dogorea și terasele se mai goliră. Orașul, privit de aici, părea de un alb incandescent care înghițea orice gând, orice început de reflecție. Apoi, înspre cinci-șase, totul se animă. Se simțea o briză care venea dinspre Dunăre și era plăcut să te plimbi printre sălciile pletoase ale falezei. Se și pescuia.

Iancu fu surprins să o vadă pe fata aceea, ai cărei ochi îi rămăseseră în inimă, stând pe o bancă și privind jocul valurilor într-o stare de ușoară reverie. Mai era o oră până la conferință și alesese să se plimbe un pic pe faleză. Plecase de-acasă hotărât să intervină dacă s-ar fi conferențiat așa cum auzise cu două zile în urmă, să pună întrebări, să nu lase lucrurile să meargă într-un sens pe care lipsa iubirii față de acest popor îl impunea. Moduri de receptare a literaturii române. Acesta era titlul conferinței.

Se opri și se întoarse. Nu era pregătit să vadă încă o dată ochii aceia. Era important să fie lucid la acest spectacol al ideilor. Dacă ar fi știut muncitorii săi de la Șantier ce făcea în concediu, ar fi răs un an întreg. Festival, conferință, recital de poezie. O, dom' maistru, te-ai scrântit! Poezia e pentru femei și copii, dom' maistru, nu pentru bărbați! Noi avem nevoie

165

de „o răcoritoare”. Pentru noi, „băutura e temelie, iar mâncarea fudulie”. Dom' maistru e poet! Poetul întreprinderii! Ia zi-ne o strofă, dom' maistru! Cățeluș cu părul creț Fură rața din coteț El se jură că nu fură Și l-am prins cu rața-n gură Și cu ou-n buzunar Hai la Sfatul Popular! Ia taci, mă, lepră, răzi de dom' maistru? Zi, dom' maistru, că ăștia nu-nțeleg poezia, e prea mult pentru mintea lor de țărani plouați! Pune-le mai bine întrebarea câți de 4 încap în șapte, dom' maistru! Încap doi de 4, dar mai înghesuit. Ca în economia românească. Economie socială de piață. Echilibrul economic al competitorilor europeni își creează prestigiul pe spezele unui boicot, băieți. În curând or să încapă și trei de 4 într-un 7!

Se uită la ceas. Fără douăzeci. Intră în hol și cumpără recent apăruta carte a profesorului M., cel care avea să conferențieze în sala aceea mare, apoi se orientă și ocupă un loc mai în față. Era aproape pe trei sferturi plină de oameni de toate categoriile de vârstă. Era destul de cald înăuntru. Începu să răsfoiască volumul pe care ar fi dorit să primească un autograf și o dedicație. Pentru Iancu, cu mult drag, T.M., 4 iulie 1992.

166

Cosette intră și ea în clădirea aceea mare, se opri în hol, unde cumpără cartea profesorului, apoi ocupă un loc la vreo trei rânduri în spatele lui Iancu. Visase mult în după-amiaza aceea. Un vis frumos, în care inima sa nu-i mai aparținea, fiindcă o dăruise pentru totdeauna Celui mai mare dintre toți împărații pământului, împăratului Hristos. Venise aici, dar nu era aici. Plină de atmosfera minunată a trăirii sale, Cosette plutea.

Profesorul M. își făcu apariția în aplauzele publicului care între timp umpluse sala. Profesorul, un tip robust, nu prea înalt, cu ochi ageri și într-o permanentă observație a decorurilor sălii, pași calculat și se așeză la pupitrul de unde avea să conferențieze cu siguranța pe care o avea când se așeza la catedră. Nu avea nevoie de introducere.

bună seara și bine v-am găsit, dragi iubitori ai literaturii! Mă simt onorat de prezența dumneavoastră în număr atât de mare în această sală. Am fost întrebat odată în ce postură mă simt mai bine: ca profesor, ca ambasador cultural, când conferențiez sau ca istoric al literaturii, autor de cronică literară etc. Am răspuns sincer că cel mai bine mă simt atunci când mă aflu la catedră, în fața studenților

167

mei, și orice altă postură mă determină să fac eforturi pentru a-mi simți interlocutorul. Ei bine, ca profesor nu mi se întâmplă niciodată lucrul acesta. Vine de la sine. Ca și cum ceea ce vorbesc se creează atunci, pe loc, între mine și studenți. Văd că în seara asta sunt prezenți aici mulți dintre foștii mei studenți, așa că există un temei bun să credem că între noi nu va fi

niciun fel de tranziție. (Sala izbucni binedispusă în aplauze.)

Cine cunoaște litografia din 1948 a lui M.C. Escher, Mâini care desenează, poate înțelege mai ușor titlul conferinței mele. Cititorul de azi se întâlnește cu cititorul de ieri. Mai este opera citită și de unul și de altul aceeași? Sau apar modificări, unghiuri noi și surprinzătoare ale receptării? Ce este literatura? După cum spune un cunoscut profesor american, literatura este ceea ce te surprinde, ceea ce are o stranietate, adică îți provoacă o neliniște, întrebări de tot felul, pe care, cuprinzându-le în tine, te recuperezi din masa nesfârșită a cărților proaste. De aceea cred că astăzi a venit timpul să mutăm accentul dinspre o istorie a literaturii pe care noi o percepem sub forma tomurilor solide de tipul celor redactate de Thibaudet, De Sanctis sau G. Călinescu, către

168

o istorie a receptării care este tot atât de spectaculoasă ca și opera însăși, dacă privim înspre secolele XVI-XVIII, dar nu numai. Evident, apar reacții, însă ce lucru nou nu stârnește împotriviri? Gândiți-vă la vestita Querelle. Anticii își susțineau punctul lor de vedere, iar modernii pe al lor și gata cearta. Astăzi, toate aceste perspective au loc una lângă alta, dialoghează, se întâlnesc și dau substanță unei gândiri noi.

Pe vremea când eram student, încă se mai lucra la decupajul perfect al epocilor literare. Astăzi e nevoie de o privire de ansamblu, de o punere de acord a vocilor care interpretează aceeași partitură. De ce? Pentru că intrăm în posesia unei imagini întregitoare a literaturii române cu toate variațiunile, cu toată gama de nuanțe pe care le implică o operă în timp.

Însă cum să înțelegem concret acest beneficiu? Putem începe de oriunde, dar, dacă aplicăm cronologic punctul nostru de vedere, ar trebui să începem cu secolul al XIX-lea, cu pașoptiștii, poate cu romanul postpașoptist, adevărata creație și primul moment în istoria ficțiunii românești. Dar să nu ne pripim. Literatura veche mai are încă multe de spus. E multă compilație, e adevărat, nu știi unde se termină

169

documentul și unde începe momentul creator, însă există argumente, și unii cercetători au speculat acest adevăr, în favoarea literaturii în textele vechi. Poate că în unele texte, autorii au introdus în mod conștient aceste divagații ficționale, în timp ce, în altele, literatura apare involuntar.

Referindu-ne la Cazania lui Varlaam, de pildă, și la literatura hagiografică, în general, putem afirma că ea configurează imaginația scriitorilor din secolul al XIX-lea. Are urmări, adică. Călinescu susținea contrariul. Astăzi vedem că Viețile Sfinților au fost citite cu mare interes, dar asta s-a întâmplat datorită structurii lor nuvelistice. E vorba, după cum bine v-ați dat seama, de partea a doua a Cazaniei. Aceste vieți de sfinți sunt, în definitiv, niște adevărate basme, iar minunile din ele au mișcat fără doar și poate imaginația ascultătorilor la fel ca cele folclorice. Atmosfera este realmente copilărească, iar naivitatea celui care crede în astfel de întâmplări, probabil, tot atât de mare. Ce să zicem de Nicolae, un personaj mitologic, ale cărui fapte țin de basm? Sau de Teodor Tiron, care ucide balaurul din acea pădure blestemată? Este destul de elocvent și pot să vă spun, din proprie experiență, că nici teologii

170

nu mai cred în astfel de povești hagiografice. Am vorbit cu cineva avizat, care era de părere că aceste hagiografii s-au perpetuat cu atâta libertate, încât e mare nevoie acum de o separare. Prea multă poveste. Doar să fie credinciosul cititor prea credul, din cale-afară de naiv.

Literatura poate să recupereze toate aceste date și asta și trebuie să facă, fiindcă aici nu e câtuși de puțin credință, ci primitivitate. Să ne uităm la alungarea lui Simeon Stâlpnicul din mănăstire și la aducerea lui înapoi! E aici o adevărată nuvelă pe care Varlaam o scrie cu o măiestrie demnă de un Neculce. Nu vreau să amintesc de minuni sau ciudease, cum li se spune în text, care sunt pure afabulații, de sfinți cărora le este dat să îndure cele mai extravagante torturi, cum e cazul Sfântului Gheorghe. E prea mult, totuși! Uneori, Varlaam și

alți autori hagiografici își pierd măsura, fiindcă acest fantastic infantil este specific nu numai lui Varlaam, ci și lui Dosoftei, lui Antim, lui Ureche sau Neculce, care au fost atrași de poveștile cu sfinți sau cu sihaștri.

Iar dacă urcăm cronologic, receptările se diversifică într-atât, încât uneori atrag atenția mai mult decât opera în sine. Dar nu asta voiam să dezvolt, ci două exemple

171

concludente din secolul al XIX-lea, căci, așa cum spune un coleg de-al meu, totul începe în acest secol: relațiile bancare, statul modern, literatura, poezia lirică. Slavici, în primul rând. Unii au considerat drept definitorii aceste direcții, vorbind de forță, de umor, de dimensiunea națională a literaturii române în gândirea artistică a scriitorului, de eticism, de „realism popular”, alții au glosat pe marginea iubirii, au subliniat rolul „obsesiilor torturante”, au evidențiat concepția despre om sau au vorbit despre respectul față de sine însuși, au reliefat componenta etnografică, au văzut mai mult decât orice implicațiile tragicului. Nimeni n-a văzut considerarea pozitivă a banului în opera slaviciană, în Mara, cu precădere. Și aprecierea favorabilă capitalismului, fiindcă Mara asta este, o capitalistă. Împrumută cu dobândă, se asigură, contractează afaceri care să o avantajeze.

În al doilea rând, Eminescu. Se fac tot mai sonore azi voci care citează din gazetarul Eminescu. Este axiomatic faptul că pe Eminescu-poetul îl putem revendica, însă nu și pe Eminescu-gazetarul. De ce? Trăim într-o epocă a toleranței, când naționalismele de orice fel ne fac mai mult rău decât bine. Direcția noastră

172

trebuie să fie cea pe care a deschis-o Dimitrie Cantemir, către Europa, către marea literatură, iar nu înapoi, la învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său, Teodosie. Într-o perioadă când ni se oferă recuplarea la filonul autentic al culturii europene, noi ținem cu dinții de o tradiție care ne-a adus mai multă bătaie de cap, mai multă inflamare? Glasul strămoșilor și al pământului, credința ortodoxă prevalează și astăzi dând naștere unui naționalism agresiv, cu toate ingredientele antisemite și rasiste. Este și pentru noi momentul ca viitorul să conteze mai mult decât trecutul! Dar pentru asta, trebuie abandonat acel Eminescu xenofob, cel care credea în rolul nefast al păturii superpuse, acel Eminescu șovin, plin de ură la adresa evreilor și a tuturor acelor străini, greci, ruși, austrieci și alții, care trăiesc pe teritoriul României, văzând numai decît în ei potențiali hrăpitori. Mai mult de atât, nu se pune problema să-l absolvim pe Eminescu de erorile sale de gândire, nici să-l interpretăm din perspectiva actuală de înțelegere a lucrurilor. Ar fi o absurditate să aplicăm astăzi viziunea sa politică și ne-am condamna singuri, în sensul că ne-am șterge de pe harta politică a Europei, dar ne-am bloca și participarea la patrimoniul

173

cultural european. Singura șansă este să-l interpretăm pe Eminescu în contextul epocii sale, adică de a-i raporta ideile la cele ale timpului respectiv. Altfel, vom face din Eminescu o justificare pentru toate extremismele și răbufnirile rasiste. Din nefericire, observ că Eminescu este considerat o cauză bună de către unii reacționari, eurosceptici, oameni frustrați de o viziune politică sau culturală autentică.

Vreau să înțelegem următorul lucru: că istoria critică scrisă la două mâini presupune o recitare permanentă a fiecărui text prin textele care există înaintea lui sau apar după el și o modificare lentă și continuă a literaturii în ansamblul ei. O istorie a receptării este și o istorie a percepției, a sensibilității care suferă mutații. Ceea ce simțim noi nu se mai potrivește cu ceea ce au simțit cei din secolul trecut, iar atunci când intervin distanțe mai mari în timp e și mai problematic.

În timp ce toți aplaudau, Cosette rămase încremenită în nedumeriri care îi implicau întreaga existență. În primul rând, nu înțelesese de ce profesorul M. se lansase în acel atac asupra literaturii vechi, în centrul căreia stătea Hristos.

Hagiografia ca poveste? Jitiile sunt basme? Asta înseamnă că nu există în ele Adevăr. După profesorul M., nu existau minuni, nu existau nici sfinți, nu exista nici Adevăr. Dacă aceasta este noua direcție a receptării, atunci nu. Da, ea, Cosette, vrea să fie o naivă care încă mai citește viețile Sfinților în lumina Adevărului care este Hristos. Și minunile nu i se par exagerări, „fantastic infantil”, „atmosferă copilărească”, ci semnele unei lumi a cărei realitate tipul de receptare propus de profesorul M. nu pare să o intuiască.

stimate domnule profesor, întrebă cineva din sală, avem în sfârșit posibilitatea, după atâtea decenii de comunism, adică de falsă receptare, să delimităm, să supunem judecății critice întreaga literatură. Cum s-ar spune, suntem în fața adevărului critic și nu ne rămâne decât să exploatăm această șansă. E adevărat? Și cât de important este acest lucru pentru societatea noastră postdecembristă?

este cât se poate de adevărat și concludent. Comunismul a introdus false repere, iar noi ne străduim să valorizăm just o literatură amestecată. În acest demers este nevoie de multă energie, de tineri cercetători care să-și asume acest rol cu seriozitate. Ceea ce observ la nivel universitar,

însă, nu e în măsură să încurajeze o astfel de întreprindere. Interesul pentru literatură este în regres. Poate mă înșel, dar nivelul scade îngrijorător și asta anunță o criză a valorilor. Când nu are cine să înțeleagă valorile, să le apere, să le pună în circulație, atunci e clar că apar alte ierarhii, pseudoierarhii. Sunt nerăbdător să întreb peste zece ani care este literatura preferată de tineri, dar încep de pe acum să îmi dau seama că nu Arghezi sau Blaga. Istoria critică a literaturii este și o istorie a unui Weltanschauung, a concepției asupra lumii pe care noi o avem în diferite momente, ieri, azi, mâine, în acest sens, idealul unui popor reflectat în literatură în tot adevărul său poate ajuta societatea noastră care traversează o perioadă dificilă politic, economic și, mă tem, și cultural.

ce se va întâmpla atunci când noi, cititorii de azi (Cosette era aproape visătoare când spunea aceste cuvinte. Oare ea le spunea?), în graba noastră de a retrasa granițele pe harta sfâșiată ideologic a literaturii, vom muta accentul, confiscând Adevărul? O literatură care s-a plămădit în Adevăr are nevoie să fie repusă în albia ei firească. Ideologia comunistă a mutat cursul izvorului creator, iar astăzi,

în loc să existe minima decență a restabilirii acelei inechități, se judecă fără pic de onestitate o întreagă istorie, adică un document viu, fără de care noi nu putem să ne legitimăm. Ați vorbit de asumare. Ce importanță ar avea toată această istorie a creației artistice, dacă spiritualitatea poporului român este atât de suferindă în discursul dumneavoastră? Remarc faptul că noua receptare implică delimitarea de Adevăr. Despre ce este vorba? Despre o literatură fără Hristos?

În sală se produse rumoare. Iancu rămase pironit de scaun. Cine era ființa asta, care avea atât curaj să înfrunte un profesor universitar cu Hristos al ei? Bine, Hristos era important, nimic de zis, dar pentru ea părea un fundament fără de care nu e posibil nimic pe acest pământ. Și Adevărul...

e o confuzie regretabilă, domnișoară, în tonul dumneavoastră (Care ton? Tonul era visător, fără nimic revanșard.). Adevărul de care îmi vorbiți este cu totul altceva. Și e discutabil. Literatura propune o lume asemănătoare celei reale, adică o lume-nelume, iar aici autoritatea o deține adevărul estetic. Maioreescu a spus-o cel dintâi. Călinescu a demonstrat-o cu asupra de măsură.

iar acest adevăr estetic poate justifica totul, nu-i așa?
evident.

chiar și păcatul?

chiar. Nu spune Proust că cea mai profitabilă conjunctură pentru literatură este incestul? Apoi ne putem gândi la Nabokov, unul dintre cei mai importanți teoreticieni ai romanului, cu a sa Lolita. Nu este oare vorba de seducerea unei nimfete de doisprezece ani? Vreți cumva să cădeți în aceeași ispită în care cad unii, satanizând tot ce nu-i bisericesc? Chiar înainte să vin aici, în orașul dumneavoastră, m-am uitat pe Citind Lolita în Teheran, o carte ce conține memoriile unei profesoare de literatură engleză la Universitatea din Teheran. Ea vorbește de poliția moralizatoare care confiscă volume de literatură din librării, care interzicea tot ce era „occidental” sau în afara Coranului. Vi se pare potrivită atitudinea aceasta?

Sala îl aplaudă pe profesorul M. Pentru suita de argumente care nu puteau fi răsturnate. Era evident că cei care se opuneau libertății literaturii nu erau altceva decât fundamentalști, habotnici, capabili de orice. Desigur, intervenția visătoare a fetei nu trimitea la toate acestea, însă ea

178

nu putea avea dreptate. Pierduse de când a început să spună primul cuvânt. Un astfel de profesor nu poate fi pus în încurcătură niciodată.

eu iubesc literatura bună, rupse tăcerea Cosette, spre nedumerirea celor care o vedeau stând încă în picioare și înfruntându-l pe profesor. Mai mult, simt că unele cărți ating un nivel înalt, altele sunt ele însele doborâte de mediocritate. Hristos mă ajută să-mi aleg cu grijă lecturile. Știți în ce mod? (Aici profesorul M. se fâstâci și privi spre sala amuțită). Îl întreb: „Doamne, eu vreau să fiu cu Tine oriunde. Nu Te pot părăsi pentru nimic, cu atât mai puțin pentru o biată lectură în care Tu nu încapi.” Înțelegeți? Și atunci, lumina mă-nsoțește pretutindeni. Nu mi-e teamă de cărți, numai că nu-L pot întrista pe Hristos, apropiindu-mă de un autor care-L hulește. Dacă ar fi să-i spun unui tânăr cititor ce anume să aleagă, i-aș recomanda să-și definească mai întâi criteriile. Fiindcă Hristosul pe Care-L avem în noi cere un corespondent pe măsură în lectura selectată. În ea trebuie să se regăsească Frumosul, Adevărul și Iubirea, toate cu majusculă.

Iancu se întoarse și rămase stană de piatră. Își dorea să nu se fi întors. Era ea.

179

Chipul îi strălucea de o lumină nefirească, iar ochii îi străluceau așa de tare, încât Iancu se temu să nu cumva să-nceapă să plângă, fiindcă toți aceia din sală ar fi râs de ea. Avea o frumusețe care-i inspira curajul de a lupta totdeauna și până la moarte pentru acel Hristos al ei, de care vorbea atât de frumos. Vorbea ca despre un prieten, ca despre un cunoscut. „Fără El nu mă pot duce acolo, El mă îndeamnă, pentru El fac ceea ce fac.” Și el ar fi vrut să fie așa, să aibă asemenea siguranță, acea voce care era suflet și vorbea de la sine, fără patimă, fără iritare, cu o blândețe care-l dezarmase pe profesor.

cred că totuși, zise profesorul M., nu ați înțeles că literatura este gratuită și că ea se citește de plăcere. Nu citești pentru a dobândi un fel de a te comporta, așa cum mi se pare că este vorba în cazul dumneavoastră, ci pentru a fi partenerul de dialog al cuiva. Dacă nu vă face plăcere, nu discutați. Așa se întâmplă și în realitate. Nu căutăm atitudini morale, pentru că adevărata literatură nu practică decât arta care transfigurează. Dacă ne așezăm criterii etice, morale, atunci ne punem pe condamnat și greșim. Literatura este liberă de toate prejudecățile, iar un autor nu poate fi niciodată, dar niciodată

180

condamnat. E adevărat că autonomia estetică suferă azi, însă noi, apărătorii ei nostalgici, ne vom opune celor care, ca dumneavoastră, încearcă să deschidă canonul, să-l forțeze din afară.

poporul român are o literatură curată. Eminescu zicea „sănătoasă”. Influențele pătrunse la noi din Franța au pătat voalul acesta curat. Toate aceste păcate cu disponibilitate estetică, atât de elogiaste astăzi de critica literară, nu ne sunt proprii. Modelul străin spre care am fost împinși este unul care degradează, nu înobilează. Consecințele se văd astăzi când, iată,

suntem gata să renunțăm și la învățăturile lui Neagoe și la Viețile Sfinților, în sensul că le expediem în zona ficțiunilor. Dar Adevărul? Ce facem cu El?

adevărul, domnișoară, nu are de-a face cu literatura. Sunt două sertare separate. Dacă vreți să credeți în Adevăr, duceți-vă la biserică și acolo veți fi consiliată în privința asta!

Sala îl aplaudă iarăși pe profesorul care ieșise magistral din problema asta încurcată cu Adevărul. Ce treabă avea Adevărul în conferința asta? Ce legătură avea Adevărul cu literatura? E de neînțeles câtă ambiție poate avea tânăra aceasta, susținându-și punctul de vedere.

181

literatura adevărată, domnule profesor, spuse zâmbind Cosette, nu are justificare fără Adevăr. Adevărul estetic este insuficient. Gândiți-vă bine, cineva poate imagina un roman în care ponegrește poporul român, emite teorii false cu privire la originea acestuia și îl scrie bine, îl scrie excepțional. Ce facem? îl premiem, îl punem lângă marii scriitori, îi canonizăm scrierea? Talentul, vă întreb, poate fi folosit în orice sens? Sau există în acest spațiu cultural anumite repere, devenite astăzi incomode, și noua receptare tocmai în asta constă, în a le muta în locuri ascunse, de unde să nu se vadă?

eu cred că talentul poate justifica orice. Nichita Stănescu a fost un bețiv. Dar ce are a face cu poezia lui minunată? Vedeți? Aici greșiți, domnișoară, în faptul că amestecați opera cu biografia. Inserția biografică este prea puțin importantă, aş spune chiar deloc, în valorizarea operei. Apoi, un scriitor poate să se ia de gât cu Dumnezeu. îl împiedicați dumneavoastră? Unii dintre romantici chiar așa au fost numiți: „dărâmătorii de ceruri”. Dar asta nu înseamnă nimic. Un personaj poate fi homosexual, știu că asta deranjează tare în România, în Occident nu se întâmplă la fel, dar asta nu presupune că

182

el nu este pertinent din punct de vedere naratologic, estetic. Exact, se poate scrie o carte despre îngeri, dar se poate scrie o carte despre draci. Sincer, mie îmi plac cărțile care le combină pe acestea două (cei din sală zâmbiră cu pătrunzător respect față de flexibilitatea ideilor maestrului).

în acest caz, domnule profesor, promovați o literatură ce se află la ani-lumină de sufletele noastre. Dacă valorile acestui popor rămân neconfiscate de noile idei, atunci literatura de care vorbiți nu empatizează cu gândirea românească. De ce să citim o literatură care ni-L ascunde pe Dumnezeul nostru, punând în locul Lui tot felul de măști, de aparențe? De ce să citim o literatură care nu amintește de martirii noștri sau căreia îi este rușine de sfinții noștri? Doar așa, pentru că este recomandată de dumneavoastră? Dar dumneavoastră credeți în Hristos? îl iubiți? Considerați că El și numai El este Adevărul sau aveți o opinie separată?

Sala se împărți. Cei mai mulți erau de partea profesorului. Totuși, conferința deviasă. Nu putea să-i spună cineva să tacă și să se așeze? Ce, numai ea era în sală? Prea se credea importantă! Să vorbească cineva abilitat, un bărbat, un profesor, nu

183

o tinerică gata s-o ia vântul dacă sufla mai tare.

domnișoară, zise profesorul M., eludând răspunsul direct, insistați prea mult cu poporul român. Uitați, eu nu am nimic cu poporul român. Dar oare suntem noi cu adevărat un popor? Dumneavoastră știți ce mulțime de neamuri s-au perindat pe-aici, prin părțile noastre? Avem noi siguranța că suntem ceea ce numim popor? Mai degrabă nu.

greșiți fundamental, domnule profesor! interveni prompt Iancu Mercheșanu.

în sală se creă un moment de haos. Imediat se restabili liniștea. Devenea tot mai interesant.

cine sunteți dumneavoastră? întrebă politicos profesorul M..

mă numesc Iancu Mercheșanu. Sunt maestru schelar la Șantierul Naval.

domnișoară... Cum vă numiți dumneavoastră?

cosette Minescu.

aa! exclamă profesorul M., plăcut surprins. Numele celebrului personaj al lui Hugo din Les Miserables. Domnișoară Minescu, iată, începeți să repurtați ușoare victorii. L-ați câștigat pe acest tânăr domn de partea dumneavoastră. Domnule

184

Mercheșanu, iată, o sală întreagă așteaptă să audă de la dumneavoastră cine este poporul român. Numele dumneavoastră este tipic ardelenesc. De aici ne vin marii profeți și vizionari.

domnule profesor, zise Iancu fără să se oprească asupra ironiei fine cu care profesorul îl atinsese, poporul român nu are nevoie să se întrebe cine este. Poporul este și atât. Dacă are cineva îndoieli cu privire la identitatea sa, aceasta intră într-un alt domeniu de competență.

Profesorul zâmbi. Zâmbi și sala. Mercheșanu continuă.

este însă foarte important să ne sincronizăm. Nu zic cu Europa, ci oamenii simpli cu elitele. Dacă dumneavoastră spuneți că noi nu suntem un popor, iar eu spun că suntem, al cui cuvânt va avea impact mai mare asupra conștiinței ascultătorilor, fie ei și din sala asta? Firește că dumneavoastră sunteți privilegiat. Cu toate acestea, nu aveți dreptate. Adică e legal, dar nu legitim. Ca jafurile care se petrec la noi în țară. În acest sens, vorbim de autoritatea care girează un neadevăr. Dumneavoastră ar trebui să știți cel mai bine că în fața poporului român trebuie să stăm drepti, așa cum spunea Petre Țuțea. Asta observ: lipsă de respect față de

185

popor, pe toate planurile. Faptul că Eminescu este atât de blamat, lucrul acesta mă doare nespus, este un simptom al derapajului cultural care s-a abătut asupra noastră. Noi așteptăm să veniți cu soluții și dumneavoastră spuneți că noi nu suntem un popor? Este lipsit de eleganță.

cu Hristos este la fel, domnule profesor, zise Cosette, acompaniindu-l pe Iancu. îl dați la o parte din literatură, iar asta nu este frumos. O literatură în care nu încap Hristos este o literatură mărunță, mizerabilă, fără viitor. Cu Hristos, literatura are sens. Hristos, în Care acest popor a crezut de la bun început, nu poate fi abandonat ca o vechitură, ca un lucru prăfuit. Cum este asta? Ne întâlnim de sărbători ca niște creștini și sărbătorim Nașterea și învierea lui Hristos în familiile noastre, dar când e vorba de literatură, Același Hristos devine lucru de ocară. Cu o literatură plină de Hristos nu putem intra în Europa? Nu-i nimic. Nu mai intrăm. E mai bine așa. Să rămânem cu Hristos în literatura noastră, iar Europa, dacă ne vrea, așa să ne primească: plini de Hristos.

Profesorul M. se ridică și o aplaudă pe Cosette Minescu. Sala, nemișcată, ar fi

186

vrut să aplaude, dar se temea ca nu cumva profesorul să aplaude ironic.

țineți la punctul vostru de vedere și e bine. Mă bucur că v-am întâlnit și aș dori să continuăm, însă orele sunt înaintate și...

Fusese o conferință inedită. Sala aplaudă îndelung. Cartea profesorului M. se vându nesperat de bine. Se făcuse coadă pentru autografe. Lui Iancu îi pieri dorința de autograf. Cosette ieși și ea.

În ce parte mergeți, domnișoară Minescu? Întrebă Iancu emoționat.

spre Hipodrom. Spune-mi simplu, Cosette.

aș putea să te conduc până acolo? E trecut de zece...

Pe Regală era puțină lume. Probabil, cei mai mulți erau pe Esplanadă, privind înspre valurile înnoptate ale Dunării.

Îți mulțumesc! Hristos ne poartă de grijă tuturor. Și mă bucur că ai intervenit, zise Cosette, pășind ușor pe asfaltul inundat de lumina galbenă a felinarelor. Chiar mă gândeam că sunt singură împotriva tuturor. Simțeam că sala ține cu profesorul M., dar nu mă interesa. Chiar de-ar fi fost două săli împotriva mea, tot nu m-ar fi interesat. Gândește-te, cum puteam

să las numele lui Hristos să fie prigonit?

187

E de datoria fiecărui iubitor de literatură să intervină, însă se pare că mulți nu au criteriile fixate și bâjbâie după diferite melodii ale cuvintelor.

ai fost la înălțime. Mi-ai dat curaj să spun acele cuvinte. Sincer, mă simțeam neputincios. Eu îl iubesc pe Eminescu, dar n-am putut să-l apăr așa cum L-ai apărât tu pe Hristos.

Îl iubești pe Hristos?

Îl iubesc. M-ai convins să-L iubesc, Cosette.

el stă acum în inimile noastre și Se bucură nespus. Simți că Se bucură nespus?

simt. De ce mă întrebi? Nimeni nu m-a întrebat așa vreodată.

pentru că dacă n-ai simți, zadarnic am sta unul lângă altul. Este prea puțin să mă conduci acasă. Dar, când inima ta bate pentru Hristos, este un motiv suficient pentru a mă conduce acasă. Înțelegi?

Iancu simți că lumea se învâрте cu el ca un carusel cu imagini în mijlocul cărora se afla, ce ciudat!, chiar inima sa. Poate sunt lucruri nemărturisite, poate sunt gânduri pe care nu le poți împărtăși, poate ai visuri pe care le crezi numai ale tale și nimeni nu te poate desprinde din trupul lor compact, căci, dacă te-ar desprinde,

188

te-ar desființa, câtă vreme tu nu însemni nimic fără visurile tale. Prin sine se purta un vis de lumină sau sinele său era trăit sau purtat de visul acela pe care, dacă l-ar fi avut ca pe un punct de orientare, ar fi strigat: Evrika! Dar poate că era și poate că visul nu înseamnă numai-decât un gând efemer, ci, dimpotrivă, poate că e tocmai o zare a sufletului, un tip de înțelegere a realității, pe care altfel n-ai pătrunde-o decât în categoriile ei logice, raționale. Dincolo de rațiune există și altceva, o altă lume, un cu totul (?) alt univers, o oglindă a propriei vieți în care te vezi așa cum nimeni niciodată nu-ți poate arăta cine ești. Poate că visul înseamnă o recuperare, o restituire a propriei identități, a gândului tău definit în polidimensionalitatea sa, în complexitatea dezvoltării sale din momentul în care se întrupează în sine, se adună ca un morman de fire extrem de subțiri și volubile într-un fel de ghem viu cu irizații neobișnuite, ce par mai degrabă vascularizări ca ale unui corp viu. Cât de frumos e să visezi! Echivalează cu a trăi!

Iancu visa și, ca urmare a trăirii lui atât de adânci, se pomeni că zise întocmai ca un personaj de basm:

îmi vine să te iau de mână, Cosette.

189

ia-mă! rosti ea șoptit.

Și o apucă firească de mână, simțind o fericire mai puternică, pentru că teritoriul în care se regăsea era mult mai amplu, era un spațiu al visurilor lor, nu doar al unui vis, ci al unei întâlniri de idealuri într-o realitate aproape neîncăpătoare. Există realitate, există vis, există umanitatea plină de vis și realitate, dar ceea ce simțeau ei erau o comuniune a celor două expresii de viață, încât cele două mâini formau o punte de legătură, o trecere a vieții dintr-o parte în alta fără blocaje.

nu pot să spun tot ceea ce simt, Cosette.

Cosette îi făcu semn să tacă, ducându-și un deget la gură. Iancu zâmbi și porni într-o călătorie minunată pe care și-o imaginase de când era copil. Se pomeniră pe faleză Dunării. Vapoare acostate, vapoare, bărci cu motor, șalupe, magazine plutitoare, sălcii (ah! ce sălcii frumoase!) și un cer senin plin de stele clipocind în aceeași cadență cu valurile fluviului. Din când în când se distingeau țipetele stinse ale pescărușilor, ca și cum cineva ar fi strigat dintr-un ținut tare îndepărtat.

Zări tot mai clar luminat pavilionul unui vapor turcesc interminabil care străbătea

190

fluviul pe mijloc ca un miraj. îl priviră o vreme, apoi o auzi ca prin vis recitând din Cartea cu Apolodor și o ascultă înfrigurat:

„A fost un drum fermecător: în zare niciun fir de nor,

Doar culmile ghețarilor,
Și pescăruși, rotind în zbor,
Și apa, unduind ușor,
Și vântul lin, ca un fior...

Plutea vaporul METEOR încetișor, încetișor,

Plutea pe-o luminoasă cale De aureole boreale,

Plutea pe unde de fosfor Și-l străjuia, ocrotitor, înaltul cer multicolor.”

După o pauză lungă, care îngădui vaporului să dispară cu totul în pânzele nocturne ale fluviului ca și când n-ar fi existat vreodată, deși exista, pentru că el îl simțea real, prins de-a dreptul și incontestabil în trupul miraculos al acelui moment, îi zise:

îți place Gellu Naum?

îmi plac poeziile pentru copii. Nu oricine are har să le scrie.

ai încercat să scrii vreodată poezii?

191

de mică scriu un poem care nu se mai termină. îl voi numi Poemul iubirii veșnice. Mi se pare cel mai potrivit titlu. Ce părere ai?

dar nu am citit niciun vers din el, spuse uluit Iancu. Abia dacă îi știi titlul...

e imposibil să nu fi citit niciun vers. E imposibil!

Iancu auzi în trecere pe cineva vorbind grecește foarte aproape de el în oraș era o comunitate importantă de greci și brusc i se păru că se află în altă țară, mai degrabă pe un țărm mediteranean, într-o lume necunoscută și cunoscută în același timp.

ce liniștită e noaptea asta! se trezi spunând.

e plină de farmec! Nu poți uita o astfel de noapte!

Iancu se gândi la Poemul iubirii veșnice, apoi imediat își aduse, nu știa de ce, aminte de momentul în care aștepta pe peronul gării și trenul intra, apoi chipul acela care s-a ivit, ochii aceia...

cosette, dacă mă uit în ochii tăi...

Luna lumina destul de tare și se întindea ca o linie flexibilă de argint pe suprafața apelor. Cosette se uită spre Iancu, iar el primi reflexia aceea caldă a ochilor ei ca pe o încredințare a unui drum pe

192

care îl avea de străbătut și de la care nu putea să se abată dacă voia să fie fericit. Pentru unii fericirea înseamnă un nume, pentru alții familia, pentru alții țara, pentru alții Hristos. Pentru el fericirea erau toate la un loc, un vector care concentra toate forțele acestea într-o unitate, într-un echilibru pe care nu și-l putea explica, dar pe care îl trăia nemijlocit. Poemul iubirii veșnice...

După un timp, Iancu s-a mișcat, retrăgându-și privirea ca apele în timpul refluxului. Cei doi mergeau prinși de mână, fără să scoată un cuvânt. Nici nu era nevoie. Inimile lor erau păsări uriașe care zburau spre Hristos. În fața scării blocului se despărțiră. Iancu o luă greșit pe drumul cel mai lung. Ieși în Barieră, merse pe Calea Călărașilor, intră pe Griviței și la prima intersecție făcu la dreapta. Acasă făcu ceea ce nu mai făcuse de multă vreme. Se puse în genunchi și începu să se roage cu lacrimi la icoana Mântuitorului răstignit pe cruce. De când îi murise mama, se certase cu Dumnezeu. Acum Cosette îl împăcase.

193

Capitolul 16

Discursul memorabil al Getei în centrul vechi al orașului, lângă statuia împăratului Traian, atrage auditoriul

Grupul celor 14 vizitase Șantierul Naval. Directorul îi dusesese prin toate secțiile, halele, vorbindu-le de istoria fabricii. Aici se lucraseră pescadoare uriașe. Și inox, mult inox. Vapoarele construite în România erau ieftine și bune, de aceea se lucra în trei schimburi și uneori nu se reușea, deși se făceau ore suplimentare, acoperirea cererii pe piața internațională. Un vapor pe lună. Asamblat gata, dat la apă, probat și trimis. Ca la uzina Progresul, unde erau pe rol 150 de contracte cu diferite țări.

Ultima zi din programul vizitelor era destinată unei excursii cu vaporeșul pe Dunăre, de unde avea să se ajungă în Insula Mare, o zonă cu un potențial agricol imens. Cei 14 fură încă o dată impresionați. Dacă un singur oraș are atâtea posibilități, atunci, la nivel național, este ceva incredibil. „România este o putere!” Scheib își luă ultimele notițe. În capul său

194

raportul era gata. Mai rămânea să-l aștearnă pe hârtie.

Pe la patru după-amiază, cu o oră înainte ca grupul lor să se întoarcă în oraș, Geta nebuna își făcu apariția în centrul vechi. De vreo două zile n-o mai văzuse nimeni. Ajunsă lângă statuia împăratului Traian, era atracția tuturor turiștilor care aveau program de voie până la nouă seara, când începea festivitatea de închidere a Festivalului, cu focurile de artificii. Fuseseră de dimineață în stațiunile orașului, la Blasova, peste Dunăre, la Lacu-Sărat. Apoi pirotiseră pe bănci până acum, când nebuna își începuse numărul.

stimați cetățeni ai patriei! Ne-am adunat aici, în ziua aceasta deosebit de importantă, ca să ne privim în ochi mai bine. Priviți-l pe împăratul Traian, care a zăbovit pe plaiurile noastre, și veți vedea că împăratul, de când e el pe la noi, nu a avut curaj să ridice privirea din pământ.

se gândește la ceva! Îndrăzni unul mai glumeț.

cum să mai fure ceva după aici! Adăugă imediat altul, în același ton vesel.

dar cum poate să fure când tot orașul e cu ochii pe el? zise un bărbat care avea alură de neamț. Doar e în centrul

195

atenției. Nu trecem în fiecare zi aproape pe lângă el?

e foarte viclean! La hoții nu-l întrece nimeni. Se face că-i filosof și el e hoț sadea!

stimați cetățeni! Astăzi se fură cu artă. Împăratul Traian zice: „Uite, doar mă vedeți tot timpul, n-am nimic de ascuns!”, și în timpul ăsta el fură. De ce fură? Pentru că Imperiul Roman stă gata să se prăbușească din lipsă de fonduri. Și vine împăratul Traian cu aur și argint românesc și Imperiul se echilibrează și cetățenii Romei nu mai plătesc impozite.

Mulți traduceau cuvintele nebunei. Alții intraseră în jocul ei. Era o nebunie, știau bine, dar era frumos să o faci pe nebunul măcar o dată în viață. Parcă te simțai mai liber, măcar te relaxai cu adevărat. Și doar erau în vacanță.

ce dracu', Geto, te-ai apucat să ții lecții de istorie contemporană? întrebă un individ plinut și asudat.

să trăiți, tovarășu' milițian al Imperiului! Da! Pentru că la școală nu se mai învață decât de bine de împăratul și am văzut că toți țin cu împăratul Traian. Și, ca să fie un echilibru, eu m-am hotărât să nu țin!

cum ai ieșit tu de-acolo?

196

cu iarba fiarelor, tovarășe! Crește pe malul stâng al Dunării!

Tovarășul milițian vru s-o înhațe, dar se temu să se iște vreun scandal acum, la finalul fericit al Festivalului. Se mulțumi să rămână și el printre spectatori. Avea să i-o plătească Getei cu vârf și îndesat!

stimați cetățeni ai patriei noastre vândute și trădate în multe și felurite chipuri! Iată, Dumnezeu așteaptă să distrugeți fabrica păcatelor și să vă spovediți cât mai grabnic, altfel Dacia Felix va deveni Dacia moriendă. E ultimul avertisment pe care-l trimite Domnul nostru Iisus Hristos poporului român. Se sting luminile în oraș una câte una și în curând vine

întunericul cel mare. Ce ne facem noi că n-avem decât o pasăre de lumină?

Și Geta nebuna începu să cânte cu o voce spartă: „Mântuiește, Doamne, poporul Tău și binecuvântează moștenirea Ta. Biruință binecredincioșilor creștini asupra celui potrivnic dăruiește și cu Crucea Ta păzește pe poporul Tău!” Lumea se dădea la o parte din calea ei, iar ea trecea, făcând semnul crucii în dreptul lor. Ajungând în fața tovarășului milițian, se opri și strigă:

cine înjură pe Domnul Savaot, moare ca un câine!

197

Tovarășul scrâșni din dinți, apoi ieși imediat din mulțime și se puse să aștepte de departe, pe o străduță, s-o vadă pe nebună. Iar nebuna nu întârzie prea mult. Venea spre el. Râse nervos și scurt. Era și vremea! Geta asta îl băgase în boli cu sclerozeniiile ei. „Ce moaș-sa pe gheață, nu mai exista nicio frică în orașul ăsta?” Fiecare își făcea de cap. „Hai să ne jucăm de-a nebunii! Las’ că scoatem noi piticii din cap și lăsăm rațiunea limpede ca un strop de apă de izvor! Dacă cetățeanul nu știe de frică, atunci el își închipuie că poate face ce-i trece prin dovleacul lui prost și ne trezim cu tot felul de idei. Păi, nu era bine când partidul făcea ordine și nu lăsa pe nimeni să gândească, ci el însuși gândea pentru toți? Ba da. Era, cu siguranță! Acum e haos. Și e bine să fie haos? Nu e bine. Atunci, să punem mâna pe nebună și să șmotruim cu ea pe jos, ca să nu-i mai ardă ei de povești cu împăratul Traian. N-avem altă treabă decât să stăm de vorbă cu împăratul Traian și să vorbim în stânga și în dreapta. Iar ăia să stea gură cască și să asculte. Mai bine se duceau la muncă. Stăm și ne plimbăm, ne ținem de festivale și de petreceri, iar statul pierde. De-aia partidul îi pune pe toți la muncă și nu mai era timp de gândit la

198

prostii. Pe un om serios nu-l ascultă, dar o ascultă pe smintita orașului.”

Geta venea ușor, însemnând cu crucea de lemn pe care o ținea în mână clădiri, oameni, autobuze. Dacă-i va da una în plex o va lăsa lată pe caldarâm. Nu era bine. Cine ar fi dus-o la secție? Dacă o lua de braț, ar fi făcut scandal și stârnea iarăși lumea. Cum, dar, să procedeze cu nebuna?

Geta intră pe străduță și părea a nu-l vedea. Își continua mersul și însemnatul cu crucea pe toate gardurile. Tovarășul se relaxă când văzu că Geta vine singură spre el. Avea să fie simplu. Ajunsă în dreptul lui, îl însemnă cu crucea și tovarășul rămase perplex. Se uită în dreapta, apoi imediat în stânga și răcnii. Apoi se puse în genunchi și pipăi locul unde văzuse picioarele goale ale nebunei stând acum câteva clipe. Se frecă la ochi, se ciupi. Așa ceva nu i se întâmplase în viața lui. Era lucru necurat, drăcesc. Ce-i spusese partidul că dracul nu există? Uite că există! Nebuna de Geta e dracul în carne și oase, dac-a reușit să facă treaba asta să bage frica în el, cel ce a băgat frica în mulți. Dispăruse, pur și simplu, din fața ochilor lui. Îl înnebunea de-a dreptul că era pus în situația de a crede în blestemății

199

de astea și faptul că nu putea să spună nimănui. Cui puteai să-i spui: „Știi, nebuna mergea pe lângă mine și deodată a dispărut!”? „Te-ai scrântit, tovarășe. Mergi și-ți fă un control la doctorul Băleanu!”

200

Capitolul 17

Cerșetorul desprins parcă dintr-un roman al lui Dickens. Cateheza din seara de duminică din Biserica Sfântul Ierarh Nicolae

Pe la ora cinci după-amiază, în fața Bisericii Sfântul Nicolae se instalează un cerșetor obișnuit pentru mulți dintre credincioșii parohiei Sfântul Nicolae. Parcă făcea parte din atmosfera de familie a bisericii. Un cerșetor spuneau comuniștii de dinainte de '89 reprezintă anomalia pe care o creează Occidentul, gândirea putredă a capitalismului. Pentru cealaltă tabără politică, cerșetorul reprezintă stadiul în care am fost aduși noi, românii, după cincizeci

de ani de comunism. Deci, și unii și alții îl aruncă pe cerșetor în curtea dușmanului politic. Poate că cerșetorul este de vină până la urmă, și el este, fiindcă nu a rezultat dintr-un program politic, nu, nu, cerșetorul s-a... autoinventat.

Era greu să-i ghicești vârsta cerșetorului. Să fi avut peste patruzeci de ani, aproape cincizeci, trecut de cincizeci? O barbă rasputiniană îl făcea să semene cu

201

un rus turmentat de alcool (sau de condițiile de trai din România?). Cu o statură potrivită, subțirel, îmbrăcat nepotrivit pentru acest timp călduros de iulie, cu pantaloni verzi de pâslă și bocanci tociți în picioare, fără șireturi, cu o cămașă fără nasturi care se prinsese aiurea sub puloverul gros de lână, cerșetorul sugera un model de sărăcie și atrăgea mila trecătorilor. Pe sub fes îi ieșeau într-o dezordine totală şuvițe încâlcite, de un blond spălăcit, murdar, umbrindu-i trășăturile și ascunzându-i adevărata vârstă. Nu privea pe nimeni în ochi sau, cel puțin, credincioșii, care intrau în biserică și dădeau de el la intrare, îl întâlneau de fiecare dată privind în jos și bălăbănindu-se ciudat. De unde știa că se apropie cineva? Se aud pași, se văd umbre, mișcări.

Părintele P. ținea obișnuita cateheză de duminică seara. La ora șase începuse Paraclisul Maicii Domnului, iar acum părintele stătea pe un scăunel în fața celor prezenți (destul de mulți) și vorbea. Iancu venise alături de Cosette. Se întâlnise cu ea ca din întâmplare. Iancu știa că întâmplare nu există și că nimic nu e întâmplător. Orice întâlnire este justificată într-un sens pe care noi îl putem simți nemijlocit sau reflectându-se în oglinda interioară

202

după un timp, într-un anumit moment când totul devine clar, minunat de simplu și adevărat. Nici nu știuse să salute, îi spusese „Bună ziua!”, apoi „Sărut mâna!”, se fâstăcise, se înroșise. Celelalte două fete care erau cu ea râdeau de-a dreptul, iar ea era plină de un farmec de neatins. Cum să-i spui? Păi, unei astfel de ființe îi spui: „Te rog să mă ierți că te-am văzut, că te văd, că mă uit la tine atât de uluit, dar îmi pare pur și simplu bine că ești, că te-am întâlnit, că am întâlnit pe pământul ăsta o ființă ca tine. Puteam să nu văd, să nu întâlnesc, și atunci totul ar fi fost obișnuit, aș fi mers acasă pe același drum pe care-l știu de-atâta vreme, dar te-am întâlnit și mi-e tot mai greu să găsesc drumul spre casă, poate mi-e imposibil, nu știu dacă mă înțelegi, dar trebuie să mă crezi. Acum lucrurile sunt așezate altfel în inima mea, tu trebuie să știi mai bine, fiindcă totul se întâmplă din cauza ta, din momentul acela, când te-am văzut coborând din tren. Nu pot să-ți spun în cuvinte mai mult și nici cuvintele acestea nu pot să le vorbesc, pot să le țin în ochi ca să le vezi și tu. Atât.”

Cosette se apropiase de el și îl apucă de mână. Aceași mână cu care el o ținuse

203

seara până în fața scării blocului. Auzise doar ca prin vis:

dacă vrei să auzi un punct de vedere pertinent, vino la ora șase la Biserica Sfântul Nicolae!

Și venise. Văzu de departe mâna murdară a cerșetorului întinzându-se spre el. Când ajunsese în dreptul lui, se miră de cât de gros era îmbrăcat pe căldura aceea de cupțor. Îmbrăcat gros și șifonat așa cum nu mai văzuse vreodată pe cineva. Deși cerșetorul părea să privească în jos, Iancu se simți studiat intens în toate detaliile, fapt care-i produse instantaneu o indispoziție pe care nu știa cum s-o catalogheze. Era silă? Stinghereală? Teamă? Nu, teamă nu era. Mai degrabă un sentiment de repulsie pe care-l simți față de omul care nu se sfiește în a te studia, chiar și atunci când tu ai priceput ce face. Privi mai atent spre cerșetor, dar nu văzu nimic mai mult decât văzuse. Poate doar... poate doar că i se părea cunoscut de undeva, însă era posibil ca memoria să-i joace feste. Intră în biserică.

Un punct de vedere pertinent! Da, voia să audă așa ceva, mai ales că, oriunde ascultai, cuvintele răsunau goale. Pustietatea îl făcea să se retragă, să se izoleze. Dacă vorbeai, erai ironizat, dacă nu vorbeai,

treceai drept subversiv. Societatea te obliga să joci unul dintre rolurile de pe catalogul de oferte. Un punct de vedere pertinent! Asta înseamnă normalitate. Despre asta vorbea părintele.

putem să ajutăm pe cineva în măsura în care suntem dispuși să suferim pentru acel om. Dispoziția noastră de a suferi este posibilitatea de a schimba lumea. Restul e rețetă ideologică. Pentru o lume nouă, o lume în schimbare, o viață nouă, toate acestea reprezintă publicitatea care i se face unei doctrine, unui program ideologic. Adevărata schimbare e transfigurare, iar aceasta nu poate veni decât de pe urma suferinței. Suferință de bunăvoie sau suferință de nevoie. Până acum a fost o suferință silită. Noi nu am vrut-o și am primit-o ca pe un medicament amar: ni s-a ținut gura descleștată și ni s-a turnat pe gât. Am țipat, am leșinat, ne-am văitat, am înjurat, am avut și noi cedările noastre, dar în final am înțeles că ne-am vindecat. La Gherla, Pitești, Târgșor, Aiud, Jilava, Sighet, Mislea, la Canal, peste tot în țară, închisorile s-au transformat în spitale duhovnicești, în care noi nu am fost deținuți, ci doar pacienți internați pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă, în funcție de afecțiunile

noastre. Renunțarea la sinele nostru cel mincinos a necesitat un tratament amar. Dar la final, cine a rezistat s-a regăsit pe sine, cel adevărat, în Hristos. Acum a sosit un timp în care trecutul, dacă-l țineți la îndemână, vă va fi de mare ajutor. Țineți minte! România pe care o vedeți azi e doar începutul unui mod de a vedea lucrurile, ale cărui consecințe nu le putem exprima decât estimativ. Mi se pare că este multă înșelare, tot mai multă, iar asta provoacă tulburare, confuzie. Copiii mei dragi! Totul este într-atât de bine regizat, încât unii se fac că sunt responsabili de conducerea țării, iar alții intră în acest joc al aparențelor, căzând victime unor promisiuni, „deșarte idealuri”, cum spune poetul, care nu se vor împlini, cu toate că par de atins. Am înțeles rapid că ceea ce s-a întâmplat în 1989 a fost doar o lovitură de stat, prin care s-a efectuat un transfer de putere în favoarea celor care au dat garanții că vor conduce țara pe linia impusă, pe noua linie. Apusese o epocă. Nu s-a întâmplat doar cu noi, ci în tot sud-estul Europei. Eliberarea de jugul dictaturii este în fond o temă care ni s-a fixat și în jurul căreia noi trebuie să ne rotim ca fluturii de noapte atrași de becul aprins. Cine aprinde becul? De ce se aprinde? În

ce parte trebuie să privim? Așa ni se va întâmpla dacă nu căutăm adevărata Lumină, ci ne lăsăm călăuziți de luminile mărunte construite de mintea întunecată a oamenilor. Vom fi duși în rezervație!

părinte, întrebă un tânăr, cum puteți să vedeți toate lucrurile astea pe care eu, sincer să fiu, nu le bănuiam? Fiindcă privesc în jurul meu și văd o societate care funcționează normal, tramvaiele circulă, oamenii se duc la serviciu, sunt petreceri, adică, ce vreau să spun?, există o mulțime de indicii că nimic atât de grav nu se întâmplă. Sfinția voastră ne avertizați de fiecare dată. De ce nu intră întreaga societate în alertă?

ai dreptate, fiule! În jur e prea multă liniște. Mersul lumii este unul, iar eu vorbesc contra lui. De ce fac asta? Îmi doresc foarte mult să vă scot din lumea imaginată de alții după criterii care nu vă avantajează deloc: nici exprimarea opiniei, nici libertatea gândirii, nici credința în Dumnezeu cel adevărat Hristos, nici dragostea de țară, de pământ și de strămoși. Vreau să vă fac să înțelegeți că Hristos e singurul care poate da ceea ce voi căutați, iar ceea ce vi se dă azi este nada care atrage prada. Voi sunteți prada. Sunteți pregătiți treptat să fiți sacrificați. Iar tot acest

miraj este posibil doar prin îndepărtarea de Hristos. M-ai întrebat cum de văd eu lucrurile acestea. Le văd pentru că am experiența atâtor ani petrecuți într-un fel diferit. Întrebați pe oricine a trecut prin temnițele comuniste și veți vedea că această suferință a născut

înțelepciune. Dar în Hristos, fiindcă, de nu era Hristos, noi nu am fi avut niciun dram de înțelepciune. Iaca așa e cu vederea! Voi sunteți fragezi și privirea voastră trebuie orientată. Dar numai în Hristos! Pricepeți? Aici e lupta: eu vă spun să vă potriviți vederea cu Hristos, iar alții vă spun să vă potriviți vederea cu Europa. Liniștea pe care o vezi tronând azi este o liniște falsă. Așa ar fi trebuit, ca toată societatea să intre în alertă. Dar nu intră, pentru că oamenii au o voință prea slabă pentru a se împotrivi consensului general și merg duși de val. Dacă L-ar fi avut pe Hristos, ar fi avut temelie solidă a casei. Casa înseamnă gândire, simțire, voință, ființa întreagă care se clădește pe Adevăr. Dar așa, iată că privesc acolo unde se aprinde becul!

Deci, Hristos este viața noastră. Neavându-L pe El, nu avem nici viață. Se încearcă din răspuțuri să ni se inducă ideea că există viață fără Hristos, și încă una profitabilă. Și vor ajunge mulți să creadă.

208

Deja văd că sunt câștigați de idee și o urmează.

dar există speranță pentru țara asta, părinte? Întrebă o femeie care-și ținea copilul lângă ea. Fiindcă lucrurile par să se îndrepte iremediabil spre nenorocire.

uite cum e cu speranța! zise părintele. Brâncoveanu ajunsese o amenințare pentru turci. Se spune doar că turcii îi vizau bogățiile, dar aceste bogății, țara le avea datorită unui ritm normal al natalității, adică erau născuți toți copiii și Dumnezeu binecuvânta, căci „unde este unire, acolo e și binecuvântare”. Ce vreau să spun e că noi creăm dezbinare: pe ăsta îl naștem, pe ăsta nu. Și ne obișnuim cu păcatul acesta grozav, cu crima și apoi întrebăm dacă mai e speranță. Un om avea un câmp și punea pe el de-ale gurii. Dar se umfla un izvor și dădea în el de făcea baltă și-l îneca. N-avea parte, deci, bietul om de osteneala sa. A încercat să dea apa din câmp cu găleata, dar altă apă venea mereu. S-a chinuit așa un timp și într-o zi l-a povăuit un om înțelept să se ducă și să sece izvorul, pentru că altfel nu va face nicio recoltă. A făcut așa și a fost bine. Ca acest om trebuie să facem și noi ca să avem speranță: să mergem la cauza acestor nenorociri ce vin asupra noastră și să le

209

analizăm cum se cuvine. Iar cauza este păcatul. Haideti să nu mai păcătuim, copilașilor!

părinte, cum vine înșelarea și ne amăgim cu păcatul? Întrebă un liceean.

vine de peste tot din lume. Dacă nu ai inima trează, intră în tine moartea păcatului și e greu. Eu vă recomand să nu vă uitați la televizor. E multă confuzie, sunt amestecate toate, iar sufletul nostru obosește. Pe lângă asta, imaginile din filme te pot tulbura foarte tare. Sunt mulți care vin la spovedanie și sunt răniți de astfel de imagini. Îmi poți spune că sunt și lucruri bune, emisiuni educative și altele, dar nu este adevărat, atât timp cât, cu prețul unui rău mare pe care ți-l faci, dobândești un atât de puțin bun. E mai mare paguba decât beneficiul. Și atunci renunți, fiindcă de aici ți se poate trage moartea sufletului. Păcatul e la loc de cinste astăzi și se merge într-acolo, spunându-se că păcatul este chiar libertatea. De aceea Hristos trebuie înlăturat și El este scos de colo puțin, de dincolo mai mult, treptat, până când te obișnuiești. E o metodă elegantă de a te depozita de Adevăr. Ajungi să-ți fie rușine să te închini, să-ți fie rușine să-l pomeni pe Hristos, să-ți fie rușine să citești o carte despre sfinți,

210

să te rușinezi să mai mergi la biserică, să-ți fie rușine să ții post. Și toate acestea arată că ești liber. Ceea ce mi se pare cumplit este că un creștin poate să primească cu cinste în casă la el pe un hulitor și batjocoritor al lui Hristos, iar asta este posibil prin intermediul televizorului. Aceștia vorbesc împotriva lui Hristos și a Bisericii, iar noi ne uităm la ei din fotoliu. Ce spectacol infam, copii! Domnul privește trist spre noi și plânge. Încă o trădare, încă o vânzare. Să nu fim, copilașilor, profesioniști ai trădării lui Hristos! Vă rog să fiți cu luare aminte și să-L apărați pe Hristos oriunde auziți că este înjurat și luat în râs! Fiți veghetori, iar

Hristos va fi cu noi, căci Hristos este speranța!

părinte, se vorbește astăzi atât de mult despre Europa, despre posibilitatea de a fi o comunitate. E ceva rău în asta?

la prima vedere nu pare a fi ceva rău, însă îndărătul cuvintelor și a tratatelor care se parafează se pot ascunde multe. Deocamdată văd că e un demers, că se face multă publicitate și lumea e atrasă de acest „ideal”. Ceea ce mi se pare mie este că se pun bazele unui alt imperiu. Înainte a fost imperiul sovietic cu lagărele lui, acum vine un alt gulag, european de astă

211

dată, cu o unificare pur administrativă, financiară, economică, din care este exclus Hristos. Se tot vorbește de o Europă creștină, de temeiul ei dublu, greco-romanitate și creștinism, însă e lucru foarte amestecat. Trebuie mult discernământ. Europa vine cu filosofi pregătiți să strâmbe percepția noastră asupra realității, oameni instruiți să îngusteze cerul nemărginit al Adevărului, într-un fir amenințător de subțire, iar noi suntem deschiși la astfel de calcule reduccioniste, le aprobăm, le asumăm. Dacă ascultăm atent, melodiile cuvintelor sunt încurcate. Europa de azi nu e Europa creștină. Creștinismul ei este o formă goală de conținut, în care se bate puternic, sperându-se astfel că acest dangăt va atrage pe cât mai mulți. Fiți treji! Ceea ce vine asupra noastră este Europa descreștinată, nu o Europă dornică de Adevăr. Eu vă povățuiesc spre tot binele și nu vreau să vă pierdeți în vălmășagul adevărilor pe care le propovăduiește Europa și care se află pe agenda ei culturală, căci mai multe adevăruri înseamnă niciun adevăr. Noi vorbim de Adevăr, iar susținătorii Europei lovesc în majusculă cu ură. Aceștia sunt noii iconoclaști, de care trebuie să vă feriți, dar pe care trebuie să-i și rușinați cu Adevărul Hristos. Să

212

nu vă fie rușine de Hristos, ci mergeți cu El așa cum mergeți cu un prieten și veți avea binecuvântare.

Copilașilor, cu Europa ne îndreptăm spre o dictatură cum n-a mai fost până acum vreuna. Se merge liniștit așa, iar după o vreme se vor înăspri condițiile, dar nu vom avea ce să mai facem. Cu cât reacționăm mai repede, mai prompt, cu atât mai bine. Iar eu zic împotriva păcatului! Nu efectele trebuie combătute, ci cauzele eradicate. Ne uităm spre politica mincinoasă... Vă spun că poate fi și politică bună, constructivă, adică se pot face multe în favoarea țării și a oamenilor, dar pentru asta este nevoie să încetăm a mai păcătui, că de aici vin toate relele. Eu sunt pentru înviere, fiindcă învierea este singura revoluție care să lupte împotriva acestui globalism pe care se altoiesc, după cum mi se pare, vechile deprinderi comuniste. Să lupte împotriva „occidentalizării”, „europenizării”, împotriva unificării acestor mișcări divergente, fiindcă mâine-poimâine auzi că și noi, ortodocșii creștini, suntem chemați la aceeași masă cu toți necredincioșii pentru a forma o singură Biserică. Să nu fie! Dar spre asta se merge cu pași repezi și nu înțelegem. Nemulțumirea noastră poate fi angajată

213

cu succes în lupta contra păcatului și atunci s-ar ivi echilibrul. Nu sunt în favoarea capitalismului globalist și a multiculturalismului care nu fac decât să dezhădăcineze ființa noastră creștină, Adevărul și libertatea și să transforme oamenii în instrumente, în mijloace de producție. Însă, din păcate, „elitele” nu tind către un naționalism cultural-conservator, ci mai degrabă către un naționalism „civic”, liberal, luminat. Aici trebuie să fim foarte atenți, pentru că un astfel de naționalism este foarte dăunător, el reprezintă o disfuncționalitate a imunității noastre identitare. În timp ce naționalismul conservator este diabolizat și considerat o „deviație”, „paseism”, „populism fascist”, în conștiința comunității este inoculată ideea unui naționalism adecvat, corect politic, acceptat. Dar acesta nu reprezintă cultura națională, ci drepturile individuale. Naționalismul „civic” nu reprezintă națiunea română, Biserica, tradiția, istoria, familia, morala. Spre atomizarea cuprinsă în „drepturile individuale”

mergem, fiindcă, după ce obținem derogare europeană, suntem liberi să alegem identitatea pentru care optăm. Uitați-vă atent la cei care scandează în numele naționalismului „civic”, la cei care sunt atât de vocali! Ei dărmă

214

într-un timp record ceea ce a clădit adevăratul naționalism în atâta amar de vreme: mica proprietate țărănească. Eminescu a intuit acest lucru și l-a explicat în „Chestiunea evreiască”. Țăranii sunt baza acestei țări. Dacă cineva vrea să distrugă țara, e de ajuns să-l distrugă pe țăran. Europa nu are niciun interes ca România să se fundamenteze pe această proprietate. Ea vrea să distrugă fundamentul care dă posibilitatea României să fie liberă, independentă, pentru a deveni „salvatoarea” unui stat falimentar. Aici, pe acest pământ, pe care zac risipite oasele atât de scuipate astăzi ale strămoșilor noștri eroi, se vrea să fie un uriaș punct de desfacere a mărfurilor ideologice. Apoi, ne dobândim imediat statutul de colonie. De aceea sunt atât de huliți eroii, martirii, fie prin uitare premeditată, fie prin cinism ideologic.

și totuși ni se spune că Europa caută adevărul, că este interesată de origini, că este loc pentru toate culturile, că totul este integrabil într-o comunitate. Nu vrem să fim împreună? Europa ne cere să fim împreună, adică ne vrea binele. De ce totuși se procedează așa mârșav? interveni un domn cu păr grizonant și ochelari.

215

perfidia este aceea că Europa își trimite emisarii pe la toate porțile cu pretenții ale căror repercusiuni se vor arăta mai la urmă. Cine are urechi de auzit să audă! Aceștia devin adevărați educatori. De ce se tace în privința securiștilor din viața publică românească? De ce nu sunt deconspirați? Fiindcă ei au un rol cheie în sistem, fiindcă încă nu și-au încheiat misiunea. Vechiul mandat s-a înnoit, a căpătat o nouă formă. Acești oameni conduc și sunt creditați de o Europă care nu lasă să se facă public adevărul despre morții de la Canal, din temnițe, din mine. De ce, vă întreb? Ce fel de Europă este asta? O nouă utopie, o nouă himeră care bântuie și vrea să înghită sufletele celor care nu știu care e drumul. Suntem vânați și cădem pradă ușor pentru dezbinările noastre cele multe.

ați vorbit de Eminescu, îndrăzni lăncu. Eu îl iubesc pe Eminescu și am fost uluit de profunzimea gândirii politice a gazetarului. De ce este atât de blamat și de discreditat în epoca aceasta, în care ar trebui să se producă o restituție?

noi gândim astăzi datorită lui Eminescu, zise oftând părintele. Confiscându-l pe Eminescu, ni se confiscă gândirea. De ce atât timp s-a forjat ideea poetului

216

Eminescu în defavoarea gazetarului politic Eminescu? Fiindcă acest gest deconspiră toate mașinațiunile politice, tot jocul murdar al unor „elite” care nu iubesc tradiția și satul nostru românesc, nu iubesc Biserica, nu-L iubesc pe Dumnezeu, nu iubesc Adevărul, ci iubesc puterea. Când puterea întunecă oglinda Adevărului, omul devine fiară. De aceea politica românească seamănă acum cu o junglă, în care sălbăticiunile rânjesc amenințător de pretutindeni. Cine este Eminescu? Un xenofob, un antisemit, un om cu multe, multe greșeli. Este suficient pentru ca el să fie abandonat astăzi. Cine se ocupă cu Eminescu astăzi? Naționaliștii zăltați, fanaticii legionari și fasciștii. Ce vrei să fii dintre toate astea? E clar că nu se poate da drumul la Eminescu altfel! Eminescu este forța noastră cognitivă, capacitatea de a ne ține pe noi în noi înșine fără să ne vindem pe un blid de linte. Îmi pare bine că-l iubești pe Eminescu. Pentru asta există Eminescu, pentru a fi iubit. Dar foarte puțini ajung la el. Dacă vrei să faci un bine acestei țări, fiule, învață-i și pe alții să-l iubească pe Eminescu!

Părintele P. era atât de ostentiv, încât avu nevoie de ajutor să fie ridicat de pe scaun. De unde avusese atâta vervă? Biserica

217

se goli în scurtă vreme și părintele ieși alături de cei doi tineri afară. Se înserase. Cerșetorul era la locul lui. Părintele P. închise biserica, făcu câțiva pași înspre Căminul de bătrâni, îi

rugă pe cei doi să-l aștepte și se întoarse. Ajuns lângă cerșetor, îi spuse de aproape ceva pe un ton aspru, tăios.

te-am ascultat și astăzi ca și în alte duminici, îi răspunse cerșetorul cu o voce ștearsă. Ai grijă! Pot oricând să te fac să dispari. Sunt încă activ!

Părintele P. privi către cerșetorul care se îndepărta șontăcând, până dispăru pe o străduță ce intersecta strada bisericii. Gânditor, ajunse lângă Iancu și Cosette, care-l conduseră până la casa parohială din apropiere.

mi se părea cunoscut cerșetorul ăsta, spuse Iancu către părintele, încercând să-și lămurească propriul gând.

feriți-vă de el! E foarte periculos! zise părintele P. cu o lucire stranie în ochi. Acest individ mă urmărește de douăzeci de ani. E umbra mea. De când m-am transferat aici la parohie, din aceeași zi el stă la ușa bisericii și raportează tot ceea ce vede și aude.

nu părea a fi un astfel de personaj! Poate vă înșelați, părinte! zise Cosette.

218

fiica mea, prezența acestui om astăzi, în preajma mea, îmi confirmă faptul că securitatea nu și-a încetat activitatea de urmărire a unor oameni pe care încă îi mai consideră ca fiind obstacole în calea transformărilor fundamentale pe care le visează liderii politici actuali.

Se înserase. Părintele se uită la ei îndelung, înainte să intre în casă, și le luă mâinile și le sărută. Iancu rămase interzis. Cosette se îmbujoră. Apoi părintele îi binecuvântă și poarta se închise.

Cei doi vedeau focurile de artificii de pe faleză, jerbele multicolore care se înălțau și cădeau în steluțe arzătoare. Spectacolul li se păru lipsit de decență și o apucară în sensul opus. Ieșiră în Bulevardul Cuza și se depărtară până când întreg bulevardul, întreg orașul li se păru numai al lor.

219

Capitolul 18

Carasul și curcanii: cei doi poli ai cugetului lui Stamate. Bucuria întâlnirii cu tovarășul Șaibă, una din rarele bucurii pe care le poate avea muncitorul român

Perioada comunistă marcase, în conștiința celor mai mulți români, o existență raționalizată și condiționată de statul la coadă. Stăteau la coadă pentru diferite produse care nu se găseau. Puteai sta o zi, puteai sta chiar două. Puteai sta fără să ajungi să cumperi, fiindcă produsul se termina chiar înaintea ta. Venise însă vremea ca românul să poată cumpăra orice, să-și exerseze dorința de a cumpăra, care-i fusese îngădită înainte de '89. Poate că mai erau cozi, dar nu așa de lungi și nu așa de zadarnice.

Gelu Stamate și Fane Buzatu ieșiseră de la muncă, urcaseră în tramvai și stăteau unul lângă altul pe scaun, într-o înghesuială teribilă. Trapa la tramvai era săltată și pătrundea un aer sărat, pe care-l respirau toți muncitorii cu nesaț. Era curativ acest aer în comparație cu aerul din Combinat. Pe fereastra tramvaiului se vedeau

220

plajele Lacului Sărat înțesate de oameni veniți la tratament.

ia să te vedem, Buză, știi de unde vine carasul? întrebă Stamate pe colegul său, care stătea alături de el ca un vinovat.

Buzatu mergea în oraș cu treabă. Avea în pungă cinci kile de baboiaș, prins la năpatcă de un coleg de-al său din Gropeni. Avea să plece spre Bordei Verde mai târziu, cu rata de șase.

o veni din China? întrebă naiv Buzatu.

n-ai ghicit! zise cu satisfacție Stamate. Buză, să știi de la mine, tătuțule, carasul vine din țările slab dezvoltate.

geluțu, ești tare de tot, frate! Și din țările puternic dezvoltate ce vine?

curcanii, zise Stamate, mândru de știința lui.

vrei tu carasul ăsta? întrebă Buzatu, ca și cum ar fi vrut să scape de alegerea sa nesocotită.

nu vreau, mă, ce să fac cu el? Eu am curcan mare, curcan care, dacă se dă o dată la peștele tău, se îneacă carasul cu tot cu mă-sa și cu ta-su.

vreau și eu curcan, Stamate. De unde ai luat?

221

are la alimentara de la Piața Mare. Te duci, stai la rând o oră și e-al tău. Altfel n-ai cum. da' carasu', ce fac cu el?

aruncă-l, dă-l în mă-sa de caras cu țara lui slab dezvoltată! Ce, noi de caras avem nevoie? Nu ne-am săturat de sărăcie? Acum ne-a sosit și nouă vremea să trăim boierește, ca-n Occident. Ai văzut cum au venit băieții și au vizitat fabrica noastră.

au avut ce să vadă! Păi, Combinatul nostru e unic, Stamate!

da' și tovarășii care au venit din Europa sunt oameni de nota zece! Jos pălăria!

așa crezi?

băi, Buză, ia ascultă-ncoa. Țștia au venit la noi pentru că la noi e bine, mă! Ei vor să vadă dacă noi ne încadrăm în categoria țărilor bine dezvoltate și au făcut o analiză ca la carte. Hârțogăraie multă, dar se merită, Buză. Combinatul nostru e cel mai puternic din Europa, cu toate lipelile și bulelile noastre.

ai văzut că au dat mâna cu noi?

păi, de ce să nu dea? Ei țin la noi. Se bucură că văd oameni capabili să muncească în atâtea schimburi într-un combinat mare cât un oraș. Pentru ei suntem

222

niște eroi. L-ai văzut pe tovarășul Șaibă ce filoti a fost? Chiar dacă avea săracul atâtea treabă să scrie la raportul ăla, uite că totuși a venit lângă noi și a vorbit cu fiecare.

ce te-a întrebat?

pe tine ce te-a întrebat?

m-a întrebat câți ani am, de la ce vârstă muncesc, cam care-i media de vârstă când ne pensionăm, dacă se întâmplă să fie accidente, dacă am copii. Pe tine?

m-a întrebat cu ce mă ocup, ce aş vrea să aduc nou în Combinat...

și ce i-ai spus?

i-am spus că aş vrea să fim apreciați pe plan internațional, fiindcă ceea ce facem noi nu-i mizilic.

și a fost de acord?

sigur că trebuie să fie. Tovarășul director a fost încântat să mă audă vorbind așa. Am vorbit toți trei. Tovarășu' Șaibă nu știe româna, dar a promis că-nvață foarte repede. Deja a luat primele lecții și a prins curaj. Nu i se pare din cale-afară de greu. I-am spus râzând: Perseverare, tovarășu' Șaibă!

și ce-a zis?

ce să mai zică? A râs scurt, știi, cum râde tovarășu' Șaibă.

mie mi-a zis că o să ne mai întâlnim.

223

e ambițios, ți-am zis.

am dat palma cu el și nu mi s-a părut a fi. Avea o mână cam fleșcăită.

o fi fost săracu' obosit de-atâtea scris! Crezi că-i ușor?

Buzatu își luă rămas bun de la Stamate și, în drum spre Piața Mare, căută un tomberon, se uită în dreapta și-n stânga să nu fie nimeni..., dar era. Așteptă și, când nu mai fu nimeni, aruncă tot peștele acolo. Dracu' să-l ia de pește care vine din țările slab dezvoltate! Ajunse în fața alimentarei, se așeză la rând și după o oră cumpără doi curcani de mai mare frumusețea. Așa viață să tot trăiești! Adevărat Occident! Pierduse rata de șase, însă se întorcea bucuros și cu ocazie.

224

Capitolul 19

Ultima lectură. Microvolumul care-i produce lui Scheib o satisfacție echivalentă cu cea a unui scriitor care dă o operă valoroasă

Raportul era gata. Structurat pe capitole și subcapitole, părea o adevărată lucrare de cercetare științifică. Comisarul european Samuel Scheib, în camera sa de la hotelul Traian, era încântat de lucrul bun care ieșise în câteva zile, în care mintea lui a trebuit să funcționeze la maximum. Uzura suprasolicitării avea însă să fie din belșug răsplătită. Pentru aceste acțiuni demarate în întreaga Europă de sud-est, în fostul lagăr socialist, se alocaseră mulți bani. Suma era impresionantă: 52 de milioane de dolari. De aceea, i se păruse suspect ca nebuna să pronunțe același număr. Știa ceva? Era agent și proștii ăștia de români credeau că-i o biată nebună? Cine știe?! În orice caz, el trebuia să-și facă treaba pentru care fusese trimis, pentru care se investise atât de mult în studiile sale, în calificările sale, în viziunea sa asupra lumii. Lumea aceasta

225

trebuie să dispară și să se nască una nouă, o lume în care cei bogați se vor îmbogăți și mai mult. Exact ce scrisese și în Introducerea raportului său. Deschise dosarul voluminos și citi în gând cu satisfacție:

„Divide et impera!” Principiul tuturor societăților este transformarea. Pentru aceasta este nevoie de un eveniment-cheie, de un punct de plecare, iar soluția optimă o reprezintă starea de agitație socială. Toate vin din revoluție, fiindcă revoluția reprezintă catalizatorul ideal pentru crearea unei configurații globale distincte. Dacă n-ar fi revoluție, societățile ar rămâne blocate într-o epocă obscurantistă, medievală, plină de tot felul de primitivisme și rudimente religioase. Înaintând spre zorii secolului XXI, umanitatea trebuie să clădească o societate nouă din toate punctele de vedere. Principalele direcții sunt: identitatea europeană, cultura europeană, economia europeană. Nu ne mai interesează statele-națiuni! Este important să se demonstreze cu eficiență maximă că națiunea este o realitate defunctă. Nu mai vorbim decât convențional de democrație, fiindcă, în esență, era pe care o anunțăm este

226

una tehnocratică. Idealul ei? Omul-mașină. Se vor derula proiecte considerabile, prin care se va demonstra eficiența fiecărei realizări tehnologice la nivel global, astfel încât societățile să nu sesizeze decât fragmentarul, nu întregul. Întregul este puterea, iar puterea rezidă în acest nou fel de înțelegere mediată tehnologic într-un sens pe care foarte puțini îl vor putea denunța ca nihilist. Aceasta este New Age, vârsta mult așteptată, la care oamenii vor visa, pe care oamenii o vor dori, pe care ei înșiși o vor instaura, călăuziți de direcția inteligentă a proiectului nostru. Age of idiocracy.

Am întâlnit o Românie postrevoluționară măcinată încă de clarificări doctrinare, iar acest aspect reprezintă un reper de mare însemnătate pe harta proiectului european în derulare. Direcțiile pe care le-am urmărit sunt definitorii:

1. Biserica Ortodoxă. Un popor căruia i se ascunde în mod obvios adevărul, iar el nu protestează, este un popor educabil. Tradiția. Istoria. Familia.

2. Frica a pătruns adânc în subconștientul acestei nații, încât opțiunile sale sunt structural determinate de experiența prin care a trecut. În România toate deciziile se iau la nivel central, iar cei care

227

sunt puși în funcții execută automat. Anomaliile sunt eliminate în timp util. Există o deschidere către Europa pe care o susțin atât elitele politice, cât și cele culturale, iar poporul acesta are, în general, o atitudine docilă față de mai-marii săi. Sistemul de învățământ.

3. Economia. Sistemul sinucigaș al accesării fondurilor europene. Sănătatea

Samuel Scheib dădu pagina cu evlavie cu care atinge un document sacru. Acesta nu era un text oarecare, era un document de o valoare care se putea dovedi mai târziu o radiografie fără de care proiectul european nu ar fi înaintat. Textus receptus. Și Scheib se așeză mai bine și

visător în fotoliul din camera hotelului, imaginându-și o Românie după 20 de ani. Ca în romanul lui Dumas. După douăzeci de ani. Aveau să se îngrămădească aici toate formele goale ale Occidentului, super și hipermarketuri, mall-uri, superautoturisme, o rețea rapidă de comunicare prin care toată lumea să poată fi ieftin și rapid controlată. Și toate acestea la cererea liberă a oamenilor. Fără impuneri, fără pedalări inutile ale accelerației. Citi mai departe:

228

1. Despre clarificări doctrinare

1.1 Adevărul.

Ce este adevărul? Pentru români adevărul trebuie să fie ceea ce se spune la televizor, indiferent că e vorba despre adevărul istoric sau despre cel revelat (oricum nu este adevăr revelat!). De aceea, se impune diversificarea trusturilor mediatice. Trebuie să facem investiții în această direcție, de unde putem scoate un profit clar. Media formează conștiințe. Românul este suspicios. Este reacționar la început, dar, după o perioadă, repetându-i-se mereu același lucru, îl acceptă. El vrea să pară în continuare un revoltat, iar noi trebuie să-i dăm posibilitatea acestei exprimări. Astfel va exista o supraveghere atentă a evoluției acestui cetățean, viitor cetățean european, care are reticențele sale cu privire la politica țării, fiindcă Europa se va lovi de reticențe și e bine să fie monitorizate. Pentru aceasta, va exista o „linie” care să permită canalizarea tuturor nemulțumirilor înspre ceva. De pildă:

1.1.1 înspre oameni care întruchipează acest rău ce trebuie exorcizat. Am aflat că românii au o năvală istorică în care un domnitor de-al lor revine la domnie după ce fusese trădat de boieri și

229

stătuse în pibegie. Domnitorul are strategie. Nu se duce să-i taie imediat capul trădătorului, ci îl folosește și absoarbe prin el toate nemulțumirile poporului legate de impozitele multe și mari. Domnitorul știe de la început ce se va întâmpla cu Moțoc, așa îl cheamă pe boier, și, în cele din urmă, poporul îl linșează, considerând că el este izvorul tuturor relelor ce s-au abătut asupra lor. Mi s-a părut deosebit de pedagogic acest caz și cred că poate fi utilizată strategia într-un sens convenabil devenirii europene. Pe traseul construcției de anvergură pe care am pornit, trebuie să fie și renunțări. Renunțăm la unii, puțini, isterici, cârtitori, pentru a-i fericii pe cei mulți, masa. Aceștia nu sunt martiri, Europa nu are martiri, ci etape în drumul spre idealul civilizator. Victimele trebuie alese chiar și dintre proeuropeni.

1.1.2 De asemenea, este nevoie de formatori de opinie care să preia aceste nemulțumiri, să le strige incontinent până le relativizează, până le uzează și așa, uzate și calpe, să le redea românilor. Ei înșiși vor fi atât de blazați, încât nemulțumirile se vor stinge în apa neagră a propriei lor deznădejdi. Un popor fără speranță este un popor căruia i se poate

230

articula un program al speranței. Europa are nevoie de astfel de popoare, pe care să le „salveze”. Noi le împingem în prăpastie și noi le punem apoi pe drumul care li se va părea mântuitor. Am studiat atent problema și am găsit în istoria țării un exemplu util. În momentul în care comuniștii au făcut colectivizarea, nu era niciun argument care să susțină acest demers. A fost o secetă teribilă în anii 1945 și 1946, iar autoritățile au impus tocmai atunci sistemul cotelor obligatorii care nu ținea cont de recoltă, ci de suprafața posedată. Astfel, confiscarea cu forța a produselor, lipsa semințelor, datoria de război și altele au dus la pauperizarea și terorizarea populației, iar colectivizarea a venit ca o mântuire, ca un dar din partea partidului unic. Dar despre asta voi trata pe larg într-un capitol aparte.

1.2 Adevărul ca poveste

Totul pornește de la Adevăr. În țara aceasta, Adevărul se ortografiază cu majusculă. De ce? Pentru că autoritatea unei instituții tradiționale, Biserica Ortodoxă, este destul de puternică și impune acest fapt. Evident că sunt și aici diferite soluții.

1.2.1 Discreditația instituțională a Bisericii Ortodoxe

231

Această Biserică este puternic încredințată că este singura care deține adevărul absolut. Un prieten specialist mi-a spus că se vorbește în termeni tehnici despre „plinătatea harului”. Eu nu înțeleg ambiguitatea asta și nici nu-mi propun s-o fac, atât timp cât Biserica, este știut de la sfârșitul veacului al XVIII-lea, nu aduce nicio lumină. Pentru România de azi, Ex Occidente lux! Cu toate acestea, Biserica Ortodoxă ne poate ajuta într-o manieră elegantă pe care, dacă ne-am debarasa de ea, nu am putea să o atingem.

1.2.1.1 În primul rând, ea poate fi discreditață constant prin mass-media. Aceasta este prima mea recomandare. Frecvent, trebuie să fie focalizate scandalurile din interiorul Bisericii, prezentate cu lux de amănunte, reluate, dezbătute, transformate în probleme naționale. Iar dacă nu sunt scandaluri, atunci să fie inventate. Oricum, scandalul este o metodă eficientă de distragere a atenției generale de la evenimente cu mult mai importante. Astfel vom putea gândi în liniște la viitorul Europei. Se ating astfel două obiective.

1.2.1.2 O soluție pe lungă durată, dar nu pe foarte lungă durată (răbdarea

232

noastră e limitată), este educația viitorilor teologi. Am constatat următoarele. Sunt în țară trei centre universitare unde se pregătesc aceștia, ceea ce presupune concurență acerbă la examenul de admitere, o dată, și concurență acerbă la nivelul ocupării unei catedre universitare, a doua oară. Asta ne dezavantajează într-un mod categoric. Dacă acești studenți vor fi minți sclipitoare, ei pot pune poporul în alertă și proiectul nostru în toate ramificațiile sale va suferi. Este nevoie, deci, de o liberalizare a învățământului teologic, de o desfacere a lui, și consider că o soluție practică ar fi cea a înființării cât mai multor facultăți de profil, care să producă mult și prost. O astfel de atomizare va însemna autodiscreditație. Profesori slabi, studenți slabi, cantitate fără calitate. Trebuie investiții urgente în această zonă, pentru ca rezultatele să vină cât mai repede.

1.2.1.3 O altă direcție care trebuie dată este lucrul la care ne pricepem cel mai bine: confiscarea autenticității și substituirea cu un artefact. De pildă, o Ortodoxie autentică este un neajuns atât de mare, încât poate demola tot ceea ce noi încercăm să fundamentăm. Această Ortodoxie trebuie integrată urgent, dar

233

nu avem cum s-o integrăm astfel, pentru că nu are haine potrivite, ca în parabola evanghelică, ca să intru în limbajul de lemn al Bibliei. Și atunci ea trebuie cosmetizată. Cum se poate face așa ceva fără durere? Prin elitele intelectuale. Ele pot coagula grupuri neocreștine, superortodoxe, care să fluture stindardul orbitor al unei ortodoxii postmoderne, globalizante, așa cum ne interesează pe noi. Hainele Ortodoxiei trebuie schimbate. Ceea ce a folosit Biserica Ortodoxă până acum, limbajul acesta atrofiat de anii de comunism, trebuie regândit, are nevoie de o nouă receptare, de o nouă orientare și, pentru asta, trebuie propuse modele. Nimic nu se face fără un model. Modelele sunt oameni care pot schimba oameni, adică îi pot reeduca. Cuvântul era folosit de regimul comunist în anii săi de început, însă este foarte potrivit cu direcția pe care ne situăm în acest moment. Putem pune bazele unei culturi ortodoxe, ei vorbesc de „liturghia vie”, de un Hristos care se întrupează și vindecă inimile, noi suntem în absolut plictisiți de asemenea „poezioare” și pledăm pentru un „Dumnezeu” economic, e mai sigur, mai palpabil. Această cultură ortodoxă va reorienta un popor debusolat, fiindcă adevărul acestei

234

culturi va fi pur și simplu o poveste: povestea spusă nu bine, ci excelent.

1.2.1.4 Vorbind de un adevăr absolut, Biserica Ortodoxă își dezvăluie caracterul intolerant, agresiv, habotnic. Trebuie arătat, constant, cu degetul, spre acest neajuns, pentru a îndrepta atenția generală într-acolo și a crea un curent general care să dezaprobe o astfel de

poziție. Astfel, Biserica va fi tot timpul presată de vina izolării și va subscrie unei atitudini integratoare. Atitudinea europeană, întru care ne regăsim, este cea ecumenistă. Noi ne-am convins de rentabilitatea promovării ecumenismului încă din perioada comunistă.

Europa înseamnă ecumenism, multiculturalism, toleranță. Toate viziunile asupra lumii sunt simultan „valide”, toate exprimă „adevăruri”. Ecumenismul va fi milițianul care va avea grijă ca adevărul să nu iasă din „cușca” pe care i-am confecționat-o, cu grijă, de atâția ani.

2. Despre frică

Vorbim despre ceea ce a marcat conștiința a milioane de români în perioada comunistă. Această traumă se resimte astăzi. Oamenii își ascund, de obicei, frica prin politețe. Ceea ce am observat

235

spune totul despre cum este înțeleasă în România democrația: supunerea necondiționată față de tot ce vine de la „centru”. Prima dată n-am înțeles ce reprezintă „centrul”, dar, foarte rapid, m-am dumirit că înseamnă un sistem axial mobil și în niciun caz o bază doctrinară clară. Așa și trebuie să rămână. Tot ce-i politic se preface în această țară cu un ritm uluitor, așa că nu-i lucru uimitor să vezi că azi ești de stânga și mâine de dreapta, în funcție de alunecările de conștiință pe care contează versatili oamenii ai polis-ului. Primarul orașului este un astfel de exemplu. A trecut cu ușurință peste evenimentele din '89, fără să i se clatine portofoliul, ceea ce denotă că există o continuitate, că oamenii vechiului regim sunt încă în joc și că cei care iau decizii la nivel național, sub masca social-democrației, respectă vechile cutume politice. Chiar dacă este o bătaie de joc fățișă, asemenea ostentație n-am întâlnit în vreuna dintre țările ex-comuniste, populația nu se revoltă. Este blândă și acceptă tot ce i se comandă, în virtutea fricii care a tarat substanța unor largi categorii. Unii se tem și acum să vorbească despre atrocitățile petrecute înainte de '89, alții vorbesc în șoaptă, ca și cum ar

236

fi urmăriți. Recomand ca decizia de a se condamna comunismul să se ia cât mai târziu, atunci când va conta prea puțin poate, iar dosarul să fie întocmit de unul de-ai lor. De altfel, cred că nu vor fi atât de iresponsabili încât să lase pe alții să se ocupe de soarta lor și nici atât de naivi ca să creadă că acest proces va schimba esențial datele istoriei pe care o făuresc ca pe un continuum. Probabil că Europa le oferă posibilitatea de a se redefini, păstrând fondul, așa încât să nu se trezească peste noapte că sunt trădătorii partidului care i-a născut, i-a crescut și i-a făcut oameni. Două aspecte mi separ demne de atenție:

2.1 Dosarele securității

Deși s-a constituit o comisie de cercetare a arhivelor securității, trebuie ca totul să lăncezească, ca și cum nimeni n-ar fi interesat în a se produce o demascare generală. Adevărul istoric să fie închis într-un fișet, iar accesul la acest fișet să fie blocat politic. Până când? Nu se știe. Deocamdată, populația nu reacționează, românii sunt fericiți că țara lor nu mai cochetează cu fosta Uniune Sovietică, ci înclină spre Occident și pierde din vedere acest detaliu care ar putea-o scoate din marasmul politic și din pestilențialitatea

237

morală în care este abandonată. Îndemnul la „conciliere națională” este cheia de boltă a vieții sociale actuale, o cheie de boltă tare alunecoasă. Astfel, în loc să se deconspire aceste informații care ar clarifica lucrurile, ar fi mai justificat să se facă o autocritică ale cărei rezonanțe să producă o confuzie și mai mare. O întreagă epocă să fie evaluată de către cei care au construit istoria ei sau de către fiii celor care au reprezentat epoca dictaturii comuniste. Deci, judecata să se facă în familie și să se facă bând, așa cum se fac toate în România: cu blândețe. Probabil că viitorii parlamentari europeni din România vor fi selectați din această generație politică atât de proteică.

2.2 Noul val

Pe fondul acestei astenii morale, se ridică o generație tânără, care nu este dominată de

frică. Cei care în acest moment au până în 25-30 de ani reprezintă un pericol iminent, dacă mizăm pe o direcție fără investiții. Acești tineri pot spune oricând adevărul fără să le pese, fiindcă ei nu au experiența suferințelor fizice și morale din perioada comunistă. Dar de ce să ne asumăm riscul ca această generație și cele care vor mai urma să

238

spună la un moment dat că împăratul e gol? Propun următoarele:

2.2.1 Educația să se facă în baza principiului egalității de șanse, ceea ce presupune înființarea unor universități care să nu fie subvenționate de stat și să se suplimenteze numărul de locuri pentru studenți, în așa fel încât să se favorizeze inflația și calitatea reprobabilă a învățământului. Parcurgând acești pași, în cel mai scurt timp, România se va trezi că are țara cu cei mai mulți studenți și cele mai puține locuri de muncă. Europa va trebui să se erijeze și de această dată în salvatoarea țării. Va veni cu o ofertă impresionantă de locuri de muncă, de burse pentru studenți. Cei mai valoroși vor fi selectați și opriți să lucreze pentru noi, iar cei mai slabi vor fi ținuti în țară, ceea ce va constitui premisa unui control perfect. Noi nu avem nevoie de minți sclipitoare, decât dacă sunt angajate în proiectul european de lucru. Ceilalți sunt materie primă, oameni care pot fi dirijați, manevrați, ușor de păstorit. Am înțeles că păstoritul este ocupația națională a românilor. Mi s-a părut o glumă bună, care relevă un adevăr util: oile care se simt în siguranță atunci când un păstor le conduce. Cine va ști cu adevărat

239

cine-i păstorul? Noi trebuie să le oferim garanția că nu există altă oportunitate și că viitorul înseamnă europeanizare, completarea propriei lor civilizații precare. Să se dea libertate la studii! Este esențial. Multe diplome, multe certificate, multe premii. Să se creeze un climat universitar în care imperativul să fie: „Țării cât mai mulți studenți!” Trebuie luată în calcul și varianta locurilor fără buget de stat, ceea ce presupune că studentul trebuie să suporte cheltuielile studiilor, chiar dacă optează pentru universitatea de stat. Deși nu sunt omul entuziasmelor din senin, văd pur și simplu cu simpatie dilema profesorilor universitari, care și-au păstrat prestigiul, când vor încerca să instituie criterii de selecție, dar nu vor reuși, pentru că universitățile vor avea nevoie de bani. „Clientul nostru, stăpânul nostru.” Cu un Dumnezeu asasinat, cu o axiologie desfigurată, națiunea română va sucomba!

Și Samuel Scheib izbucni într-un râs strident, care dură mult. Pur și simplu, nu se putea opri să nu râdă de mirările nesoluționabile ale universitarilor. Parcă numai de-ale lor! Vor fi multe mirări în România, dar vor fi târzii, prea târzii...

240

Scheib reluă lectura, pentru a nu pierde acea stare de plăcută reverie:

Dar ceea ce poate distruge sistemul de învățământ românesc nu se reduce la atât. Există o serie de factori care concurează. În primul rând, reformele prin care se va produce bulversarea celor care instituie criterii. Se va putea realiza printr-un schimb frecvent de miniștri ai Educației. Portofoliul acesta să fie cât mai nesigur, iar cei care-l ocupă să fie încurajați spre proiecte pe care să nu le poată finaliza. Întreruperile, discontinuitățile, fragmentarul acesta, toate vor arunca sistemul în aer. Retribuția să fie sub minimul decenței, relativizând condiția pedagogului care trebuie să fie ocupat tot timpul nu cu formarea acestor copii, ci cu dosare, cu dări de seamă, cu tabele, cu tot ceea ce deviază de la ceea ce e cu adevărat important. Aparatul birocratic să se răsfângă, în toate consecințele sale nefaste, asupra întregului stat. Să rezulte nu doar un învățământ birocratic, ci un stat funcționăresc, fiindcă funcționarul ocupat tot timpul nu are timp să gândească. Aglomerăm, supralicităm, tragem alarma vulnerabilității. Totul trebuie asigurat. Individul trebuie

241

să fie și acasă un contabil. Preotul contabil, profesorul contabil, inginerul contabil. O contabilitate care va fi a dracului de profitabilă pentru Europa. România trebuie să fie

îngropată sub hârtii și dosare inutile. Noua istorie se întemeiază pe manuale noi, iar noi vom gândi în detaliu această problemă. Bulversarea, confuzia, odată instaurate prin acest atac informațional alternativ, se va putea trece la diferite revizui, la instituirea noilor modele. De pildă, pe manual să apară termenul Istorie, nu Istoria românilor sau Istoria României, și să nu existe o tratare cronologică aceasta l-ar face pe copil să înțeleagă sensul istoriei lui -, ci o abordare tematică, fragmentară, care să-l pună în situația de a nu putea lega niciodată piesele acestui puzzle. Pornind cu acest handicap de la nivelul școlar, generațiile tinere vor fi ușor de manevrat.

2.2.2 Să se inducă românilor, mai accentuat, ideea că au o cultură minoră și că Occidentul le poate deschide porțile unei culturi mari, potrivite pentru năzuințele lor. E ceea ce ne trebuie. Numai că este nevoie să impunem condiții. Pentru a accede la o cultură majoră, România trebuie:

242

2.2.2.1 Să renunțe la mitologii. În primul rând, la mitologia creștină, care le afectează cultura. Mai bine o cultură fără atâtea povești, o cultură sinceră, nu cu sfinți capabili de nu știu ce minuni. E caraghios! Europa a lăsat în urmă, în Evul Mediu, astfel de bazaconii, și de aceea are azi un patrimoniu de la care poate să se revendice și cultura română. Dar, dacă mai creditează aceste basme și legende ca fiind realitate și cultură, atunci cultura română se autocondamnă la minorat.

2.2.2.2 Să fie tolerantă. Nu există un singur Adevăr, ci există o puzderie de adevăruri. Insistența că românii au o cultură fundamentată pe Adevărul absolut e primejdioasă și îi proiectează într-o zonă a gândirii fasciste. Pentru toleranță, este nevoie urgentă de:

a. O denazificare a culturii române. O istorie a holocaustului, care să implice și să culpabilizeze cultura română. Vor trebui să demareze procesul intelectualilor care au avut o direcție legionaroidă, și nu sunt puțini, să se dea verdicte, să se pună în circulație etichete care să stigmatizeze și să nu se mai vorbească atât de cultura națională. Teama de a fi etichetat va restrânge zona manifestărilor

243

cultural-naționaliste și va instrumenta opinia publică definitiv: orice naționalist, orice susținător al Adevărului absolut este în fond un sectant, un fundamentalist și, ca atare, trebuie izolat.

b. O campanie favorabilă autonomiei esteticului, pe de o parte, prin care se poate justifica orice, până și depeizarea sau ateismul, dar mai ales pătrunderea în cultura română a unei stări de spirit străină fondului ei sufletesc. Nu pot cădea niciodată acele popoare care au un fond sufletesc sănătos. De aceea, este important să concentrăm lupta în această zonă. Promovarea scrierilor care presupun un fond maladiv, nespecific.

Pe de altă parte, un curent favorabil amestecării criteriilor, amestecării perspectivelor antropologice, pentru ca românul să nu mai aibă acces la antropologia creștină. Dacă se va seculariza această viziune antropologică, atunci calea este deschisă oricărui demers antropologic și în cultura română se va putea spune orice despre om.

2.2.3 Deschiderea granițelor, libera circulație în spațiul european va facilita pătrunderea rapidă a ideilor pe care noi le vom credita. Mai mult decât atât, mulți dintre studenții români vor beneficia

244

de stagii de formare universitară și postuniversitară în Europa, la universități de prestigiu, unde vor fi educați și îndoctrinați în spiritul acestei deschideri. Ei vor reveni în țară și vor cataliza mediul cultural românesc, instituind organisme cu rol orientativ, instructiv, susținând conferințe, publicând cărți și articole, bransați fiind la bibliografia pe care noi o selectăm. Vom încerca astfel să legitimăm o direcție nouă în cultura română, care să ne dea siguranța că Europa nu va întâlni niciun obstacol atunci când îi va lansa României invitația la aderare.

Concluzie parțială

România europeanizată va înainta asimptotic către fericirea noii ere, având drept resurse o societate divizată între cei marcați de frică, de experiența lagărelor și a turnătorilor, și tinerele generații, crescute în sera noastră ideologică, în realitate, România face parte din programul de colonializare forțată. Cel mai rapid stadiu de colonialism cultural.

Samuel Scheib văzu jerbele luminoase din camera sa de hotel. „Iată sclavii fericiți! Au nevoie de circ și Europa le va

245

acorda această prioritate. Să jubileze la spectacolul propriei lor deznaționalizări, dezrădăcinări!” Comisarul Scheib era plin de toate datele despre această țară. Ultimele investigații încununate de succes fuseseră dedicate acestei probleme delicate a asasinării culturii poporului român. Dacă ar fi fost oficial acest demers, ar fi putut fonda o disciplină, o catedră universitară: Tehnici de asasinare culturală. El era specialist în această materie și avea o vervă a imaginației pe care mentorii săi o apreciau. Mai departe:

3. Economia. Sănătatea. Armata Resursele economice ale României sunt realmente impresionante. Ai senzația că cineva a făcut o împărțire nepotrivită. Într-un teritoriu relativ restrâns, există un potențial uriaș. Spun asta în cunoștință de cauză, fiindcă am coroborat datele pe care mi le-au furnizat colegii mei, care au evaluat totul în această țară cu precizie chirurgicală. Au ape multe în munți. Sub pretextul investițiilor străine, ele pot fi captate în conducte și transformate în energie electrică ieftină pentru Europa și scumpă pentru România. Se poate dezvolta un proiect colosal cu energia verde, de pe urma căruia să beneficiem

246

enorm. De pildă, eolienele care pot fi instalate în sud-estul țării. Ultimele cercetări relevă că pot determina schimbări climatice, pot iradia efectiv. Așa că România poate fi platforma ideală pentru astfel de experimente.

3.1 Agricultura

Cred și nu exagerez că recoltele de aici, dacă sunt atent supravegheate, ar putea asigura aproape întreaga Europă. E foarte dificil să întocmești un plan de epuizare morală a unui popor, dacă nu îi controlezi resursele. În acest sens, agricultura românească este o prioritate. Consider că problema trebuie abordată cu mult tact.

3.1.1 Îmbătrânirea populației care se dedică muncilor agricole reprezintă un avantaj. În câțiva ani, printr-un exod masiv de populație favorizat de politica dreptei liberale (pe care o vom susține), se va ajunge la situația deplorabilă pentru România de a nu mai avea cine să lucreze pământul.

3.1.2 De asemenea, se va descuraja progresiv și insistent investiția statului. Micii proprietari, țărani, vor fi descurajați. Este imperativă ruinarea agriculturii de subsistență. Acești locuitori sunt adevărați haiduci care pot trăi cu ceea ce

247

produc de pe un petic de pământ. Trebuie^e să fim atenți la acest detaliu, fiindcă piața europeană este o piață concurențială. Noi avem nevoie să pătrundem în România și nu putem concura cu produse de o calitate ridicată și atât de ieftine, cum sunt cele românești. Pentru aceasta, vom încerca să demoralizăm prin taxe și^{im}pozite, să destabilizăm piața cerealelor. România a purtat mult timp supranumele de „grânarul Europei”, datorită recoltelor fabuloase din Bărăgan. Totuși, un punct strategic îl reprezintă sistemul de irigații. Dacă acest sistem nu va fi înlocuit^{mai} curând cu unul performant, agricultura românească are toate șansele să se prăbușească.

3.1.3 Se va oferi posibilitatea unor investiții străine. Firmele străine vor fi imaginea salvării agriculturii românești, incapabile să se susțină singură. Treptat, ea va fi cedată investitorilor europeni, iar țărani vor fi dependenți de produsele pe care aceste firme le vor distribui, stabilindu-le prețul. Cu siguranță, va fi un preț mare pentru a îngropa definitiv

societatea agricolă românească. Există infinit de multe opțiuni. Una dintre acestea este foarte la îndemână. Cerealele românești vor fi exportate la un

248

preț derizoriu, iar deficitul intern va putea fi acoperit prin import la un preț dublu, triplu, în funcție de context. Prin toate aceste mișcări, se slăbesc șuruburile unui motor care, oricât de puternic ar fi, în definitiv va ceda.

3.1.4 Dependența țăranilor și micilor proprietari români de fondurile europene este fundamentală. Doar așa vom putea impune condiții care să deservească Europa și să-i expună pe producători. Teren, animale, stupi, achiziționare de utilaje, toate acestea să stea sub semnul condiționărilor unor proiecte a căror finalitate să conveargă către imposibilitatea sustenabilității. Le luăm banii și-i administrăm noi. Pe munca lor se dezvoltă proiectul nostru, care înghite cantități uriașe de bani. Un procent infim din acești bani, dirijați cu inteligență înspre Europa, va fi trimis înapoi în țară sub forma fondurilor și granturilor, dar puțini vor înțelege.

3.1.5 Un sistem bine pus la punct de hipermarketuri, în care să se desfacă produse similare celor românești, este indispensabil. Acestea vor fi eficiente numai în cazul în care produsele țăranilor vor avea o piață limitată de desfacere și vor fi îndeaproape controlate, pentru ca

249

beneficiile să se situeze permanent sub valoarea investițiilor. Astfel, agricultura românească va deveni prea costisitoare și populația se va orienta către produse europene.

3.1.6 O agricultură sănătoasă înseamnă o populație sănătoasă. De asta avem oare nevoie? Vom insista pe îmbogățirea solului, pe tratamente ale plantelor și cerealelor după norme europene, așa încât România să devină principala piață de desfacere a medicamentelor. De agricultură și nu de altceva ține industria farmaceutică. Adică de aici se pleacă. Un ritm accelerat de creștere a legumelor și a fructelor va fi determinat de imperativul concurențial. Bani mai mulți se obțin atunci când vinzi un produs în timpul în care concurenții nu-l au disponibil. Ritmul acesta va crea un dezechilibru în metabolismul populației, ca și organismele modificate genetic, care vor beneficia de experimente consistente în această țară.

3.1.7 Se impune un cod silvic care să faciliteze furtul de lemn, gestionarea irațională a fondului silvic. Pădurea este foarte importantă. Am simțit asta din discuțiile pe care le-am purtat cu românii. Defrișările, despăduririle, furtul,

250

toate acestea ne pot ajuta să dăm o lovitură României prin uciderea pădurii. Europa trebuie să înțeleagă că o Românie cu pădure nu poate fi niciodată convinsă să gândească așa cum vrem noi.

3.2 Industria

Industria națională românească este o forță în lume. O asemenea concurență trebuie eliminată cât mai repede și precis. Excavatoarele românești, de pildă, sunt preferate celor nemțești sau americane. Vapoarele lor sunt ieftine și de calitate. Industria este încă un punct strategic prin care putem umili o țară până-ntr-acolo încât să o realfabetizăm în liniște. M-am gândit că ar fi de bun augur să se determine următoarele situații:

3.2.1 Fabricile și uzinele românești să fie aduse în stare de faliment și dezafectate. Cum? Bătându-se monedă pe neproductivitatea lor, pe lipsa de competență a manageriatului, pe utilajele învechite. Dacă o fabrică nu produce, înseamnă că ea nu este rentabilă. De ce să se încarce statul cu o asemenea povară? Un cadavru industrial. Cine se însărcinează să resusciteze mortul? Investitorul străin, care este cel interesat să elimine concurentul nedorit. Concurența o elimini

251

Fie alimentând firma care îți stă în cale, fie cumpărând acțiunile ei, dar cel mai profitabil este

să o aduci în stare de neproductivitate, să nu aibă comenzi, și atunci o poți cumpăra la un preț infim. Te poți folosi de utilajele ei, o poți re tehnologiza, sau o arunci la fier vechi, pur și simplu.

3.2.2 Industria românească este energofagă. Aceasta trebuie să fie pe buzele unora și în urechile tuturor. Se poate încheia un contract european prin care România să semneze majorarea prețului energiei ori de câte ori Europa o va face. Principiul sincronizării prețurilor. Sau poate să găsim oameni care sunt dispuși să fie și mai sânguincioși. De semnătura lor va atârna soarta tuturor. Asta facem: îngropăm industria românească sub o semnătură.

3.2.3 În rest, se găsesc soluții de la caz la caz. De exemplu, putem asana bălțile, un areal consistent din Delta Dunării, și trestia, adică materia primă a Combinatului Chimic, să dispară. În acest mod, o platformă importantă este eliminată. În alte situații, se pot exploata minereuri prin contracte de concesiune, petrol, sare, aur, cărbune, aluminiu etc. Unele întreprinderi pot fi folosite în interesul

252

Europei. M-am gândit că Fabrica de autoturisme Olcit poate fi re tehnologizată și, prin forță de muncă ieftină, putem produce și cantitativ și calitativ. De ce să nu producă firma Renault sau firma Ford 1000 de motoare pe lună? Adică folosim ceea ce statul român este obligat, fie prin măsuri de austeritate, fie prin oamenii săi corupți, să abandoneze, să vândă. Și vapoarele pot fi făcute în România, dar legitime în China sau Norvegia, să zicem, și vândute cu preț european. Poluarea, zgomotul, exploatarea forței de muncă rămân în România. De la vapoare până la cămăși și zahăr se poate proceda la fel.

3.3 Nu ne interesează popoarele care știu să lupte. Armata trebuie desființată sau, în orice caz, redusă drastic. Apoi, serviciul militar să nu mai fie obligatoriu. Avem nevoie de români care să nu-și asume responsabilități, or, armata mizează tocmai pe asumarea unor răspunderi, pe o disciplină a responsabilității. M-am uitat pe harta țării lor. Nomenclatura europeană de statistică teritorială trebuie să ia în calcul o urgentă regionalizare a României. Obținem prin aceasta câteva rezultate satisfăcătoare: o administrație descentralizată, adică o administrație

253

despărțită, ștergerea identității (românii se vor întreba de cine aparțin, cine sunt, vor fi dezorientați), o stare conflictuală avansată, în urma căreia vom fi solicitați să intervenim și să luăm hotărâri în litera de lege europeană, demolând pentru totdeauna realitatea statului suveran, o administrație de zece ori mai scumpă și un personal de zece ori mai numeros și mai costisitor. Prin revizuirii succesive ale Constituției, prin reforme legislative, putem crea o realitate din nimic. Când cineva îți rescrie în permanență trecutul, nu ai cum să te mai legitimezi.

Recomandări generale

Ceea ce am trasat aici reprezintă direcțiile generale de acțiune. Trebuie pus în aplicare un program coerent, sincronizat și conturat în cele mai fine detalii, fiindcă detaliul e cheia succesului european. Sub aspectul evaluărilor interne și externe, sub forma rapoartelor sistematice, sub forma întâlnirilor de lucru, trebuie fixate obiectivele prioritare ale programului nostru. Misiunea mea în România se prezintă sub forma acestui raport general, care este mai mult o concluzie la celelalte dosare întocmite de colegii

254

mei subordonați, care au privit România-TARGET din diferite unghiuri. Este mult de lucru aici. Europa își poate deschide șantierul începând de azi, fiindcă România este cu adevărat pregătită în vederea europeanizării. S-a spus atâta timp că dictatura comunistă i-a ținut pe români departe de Occident. E falsă teza (deși la români merge!). În jumătate de secol de comunism, România a fost pregătită temeinic pentru a fi occidentalizată. Este momentul ca Europa să ofere generos ceea ce românii așteaptă.

Aici Scheib își încheie lectura. Închise mulțumit dosarul cu raportul secret, îl introduse în

diplomatul său, pe care îl așeză lângă masa de scris (acolo avea și agenda cu toate cifrele exacte ale observațiilor sale scheib era un excelent contabil), apoi stinse lumina și ieși. În hol îl așteptau ceilalți delegați. Se salutară cu deferență și porniră pe jos înspre esplanadă. Afară era absolut superb. O adiere a vântului aproape imperceptibilă, un cer senin și o puzderie de stele, care te ademeneau prin visul lor de lumină. Scheib fu întrebat ceva, însă nu răspunse. Era amețit de frumusețea cerului acestuia de iulie. „Frumos cer are România!” în 20-30 de ani

255
românii nu vor mai privi un astfel de cer. De ce? Ori cerul nu va mai fi la fel de frumos, ori românul nu va mai înțelege că cerul e frumos. „Dar ce este frumosul?” Acum, în momentul acesta în care el, Scheib, privește și vede cât de frumoasă e bolta înstelată, ce vrea să însemne asta? Vrea să însemne că există un principiu al frumuseții și că acesta se identifică cu Dumnezeu și bla-bla și trilulilu? Povești de adormit copiii. „Dumnezeu este o forță irațională, iar frumusețea aceasta este produsul hazardului cosmic.”

Petrecerea se prelungi mult. Atâtea artificii nu mai văzuseră parcă niciodată ochii bieților români. Se organizase și un festin în atmosfera tihnită a vaporului de protocol, cu mult sturion și nisetur. Vinul era unul natural. Tovarășul primar nu bea vin decât așa cum iese din zdrobitura de strugure, fără zahăr, fără sulfiți. Comisarului Scheib îi plăcu mult, dar nu bău mai mult de jumătate de pahar în toată acea prelungită chermезă. Îi plăcea să aibă mereu mintea limpede și să lucreze, mai ales când mintea celorlalți era tulbure și distrasă.

256

Capitolul 20

Cosette și Iancu. Iubirea de Hristos și iubirea de țară nu sunt două iubiri diferite: doar iubindu-L pe Hristos îți iubești cu adevărat țara

Seara aceea de iulie era plină de un farmec care cuprindea totul, și cerul, și pământul, iar lumea se prefira fără cuvinte într-un fel nou, surprinzător. Există frânturi de gând ca niște imagini vii într-un caleidoscop pe care, rotindu-le (oare noi le rotim?), dobândești sensul deplin al propriei vieți, fiindcă toate acelea se unesc și formează foaia transparentă a făpturii tale mustind de amintiri, visuri, chemări, împliniri, răspunsuri, tresăriri. Dacă n-ar fi taină în ea, lumea ar fi pustie și absurdă, dar tocmai pentru că taina iubirii dumnezeiești ține lumea într-un fel pe care noi ni-l imaginăm greoi (imaginația noastră a trecut prin epoci care au avut ca finalitate pervertirea ei sistematică), tocmai din rațiunea aceasta a iubirii la care suntem chemați ca fii ai împărăției Dumnezeuului celui Viu, simțim că în clipele noastre este setea, în inimi viață, în cuvinte har.

257

Privind-o pe Cosette, Iancu își aduse aminte de un personaj al lui Gellu Naum care, ținând o conferință într-un imens amfiteatru, a întâlnit privirea caldă a fetei pe care o iubea și a uitat instantaneu să-și continue discursul în limba franceză. A vorbit poate o oră în română pentru ea.

cosette, zise Iancu așa cum stătea pe bancă, departe de artificii și zgomot, sunt fericit că te-am întâlnit.

și mie îmi pare bine că ești, răspunse fata încet.

m-am tot întrebat zilele astea un lucru. Știi, mama mea îmi spunea adeseori că dacă iubesc cu adevărat pe cineva trebuie să fiu în stare să mor pentru acea persoană. Înainte să te cunosc pe tine, mi-am pus deja întrebarea dacă sunt în stare să mor pentru țară, fiindcă o iubesc și plâng mereu pentru ea.

cum ți-ai răspuns? întrebă fata, care urmărise atent cuvintele lui încordate.

sunt în stare să mor pentru țara asta și vreau să mor pentru ea, fiindcă o iubesc.

cu ajutorul lui Dumnezeu, și eu! zise Cosette. Dacă poți muri pentru țară, poți muri pentru multe. Mi-ar plăcea să-L iubești și pe Hristos într-atât, încât să-ți

258

dai viața pentru El. E Domnul nostru și merită un asemenea dar.
cosette, Hristos e viu în inima mea. Pentru El m-aș duce la capătul pământului.
ai renunța și la țară pentru El?
aș renunța, dar...
așa e, o Românie fără Hristos nici nu ar putea fi Românie. Înseamnă că ai o inimă așa cum
așteaptă inima mea.
ce fel de inimă, Cosette?
o inimă care să bată neîncetat pentru Domnul! O astfel de inimă poate cuprinde totul,
fiindcă Hristos pe Care-L primim în inimă cuprinde în Sine totul.
cosette, cuvintele tale...
le văd. Le văd cum se așază în jurul tău. Și al meu. Acum suntem cuprinși tainic de
Hristos, Cel ce ne iubește cu un dor nesfârșit.
nu mi-am imaginat vreodată că în Hristos se naște iubirea adevărată. Cosette, te iubesc!
și eu!
Cei doi se îmbrățișară și Hristos, nevăzut, binecuvântă iubirea lor.

259

Epilog

Începând chiar din acel an, orașul a început efectiv să moară. Moartea lui a fost ca o boală
care intră și nu mai iese niciodată din organism, obosindu-l până la agonie. Combinatul și-a
închis secțiile pe motiv că este toxic, consumă multă energie, iar materia primă lipsește. Mii
de oameni au fost disponibilizați. Uzina Progresul s-a închis, deși avea 150 de contracte pe
rol. O parte din ea s-a re tehnologizat sub pavilion străin. Șantierul Naval s-a vândut de
nenumărate ori, încât chiar locuitorii orașului nu mai știau dacă pachetul majoritar îl dețin
chinezii, norvegienii sau italienii. Laminoarele s-au închis. Fabrica de zahăr s-a închis. Insula
Mare s-a vândut. Orașul nostru este orașul în care bărbații se trezesc dis-de-diminează și
privesc pe fereastră cum femeile lor se duc la muncă. Măine, însă, nici ele nu vor mai avea
unde se duce.

Comisarul european Samuel Scheib vorbește și astăzi, la televizor, despre aplicațiile
privatizării la nivel național. Toți funcționarii și agenții UE citează din

260

raportul său ca dintr-un document clasic. L-au învățat pe de rost. Mai sunt lucruri de pus la
punct, însă ce-a fost mai greu a trecut. România traversează, după planul civilizator european,
perioada de cea mai severă umilință morală din istoria sa. Vândută și trădată, aruncată prin
pubele și batjocorită fără dreptul de a se apăra, scuipată, prinsă abil în chinga ideologică a
corectitudinii politice, ea este acum laboratorul experimental al europenizării.

Curcunii distribuiți în alimentarele orașului pe care îi cumpărau Stamate și alții ca el,
stând la coadă, au fost aduși direct din congelatoarele americane, unde stătuseră mai bine de
50 de ani, ca provizii de război.

Tovarășul milițian a murit ca un câine, așa cum îi zisese Geta nebuna, căci toți cei care-L
înjură pe Dumnezeu Savaot sunt lepădați cu scârbă. Primarul, domnul tovarăș primar, a
priceput că partidul s-a întors înnoit. Nu l-au recunoscut decât puțini, însă ei, puținii, au
sărbătorit această prefacere promițătoare. Părintele P. s-a mutat la Domnul, iar cerșetorul
poate fi văzut la intrarea unei biserici pătimitoare din oraș.

Iancu Mercheșanu și Cosette Minescu s-au căsătorit în scurt timp și au acum

261

nouă copii (lucru incorect politic!), pe care-i cresc cu mare grijă, ferindu-i de învățăturile
mincinoase de care sunt înconjurați până la sufocare românii. îi învață că Hristos este
Domnul și Adevărul și că, lipsind Hristos, lipsește viața. A fi viu înseamnă să-ți potrivești
vederea cu Hristos și inima ta să bată totdeauna pentru El. îi învață că românii sunt creștini și
că nu există decât un singur Adevăr. Familia e creștină. Tradiția e creștină. Istoria noastră e

plină de creștinism și creștinismul nostru e plin de istorie.

Țara aceasta, dragii mei, este plină de morminte. Rapoartele au înmormântat tot ce le-a stat în cale: glasuri, conștiințe, fabrici, agricultură, familia, tradiția, istoria, Adevărul care e Hristos, libertatea, iubirea de țară și de strămoși, adevărul istoric. Însă dau mlădițe. Istoria iese din țărână. E prea strâmt pământul pentru atâta istorie a neamului românesc. Iar dacă vrei să asculți glasuri care spun adevărul, apleacă-te și ascultă cu atenție. Eroii, martiri, sfinți cărturari, poeți, ei toți călăuzesc poporul acesta asupra căruia se pogoară bezna cea mai adâncă a europenizării. Există Adevăr și Hristos este Adevărul.

262

O postfață neconvențională

Danion Vasile

„Nu vrem să ajungem la înmormântarea ta,
Și nici la parastasiile de patruzeci de zile,
De patruzeci de ani, de zeci și sute de ani.
Vrem doar să știi, de acolo de unde ești,
Că te mai jeleşte cineva...

Te-au lăsat așa cum ai murit știind Că nu au destui preoți să te lege de cer prin rugă crâncenă
Sau să-ți sfințească ridurile cu lacrimi de agheasmă. Că nu au destule lumânări să-ți lumineze
sufletul Și nici destule flori să-ți tămâieze la căpătâi.

Știind că fiii trebuie să se ocupe de răposați,

Nu cei care nu pot spune nici Veșnică pomenire. Știind că și ei te-au ucis...

Pentru tine strigăm la Dumnezeu dumnezeilor Care ne va asculta când o să te iubim destul.

Mângâiere vrem să-ți fim, și leac spre înviere.

Ne e dor de sufletul tău, de trupul tău,

De cruce și doină, de glie.

Ne e dor de numele tău românie...”

Citind acest roman, mi-am adus aminte de poezia de mai sus, căreia i-am dat titlul Altar adormit. Sergiu Ciocârlan are curajul de a-L iubi pe Hristos, dar și de a iubi neamul românesc, din care face parte. Ca editor, i-am lăsat pe alții să scrie primele impresii despre carte, așa că vreau să atrag atenția doar asupra unui singur lucru: există prea puține cărți care ne ajută să înțelegem adevărul, și o grămadă de cărți prin care suntem manipulați, așa cum suntem manipulați de întreaga mass-media.

Îi rog pe cititori să se roage pentru Sergiu, dar și să îl ajute să ajungă la inimile cât mai multor cititori.

Poate că nu este foarte departe vremea în care o carte cum este cea pe care o țineți în mână va fi considerată obiect delict, interzis de puterea oficială cum

263

erau interzise de puterea comunistă diferite tipuri de lucrări religioase și nu numai. Vremea pe care am descris-o într-o altă poezie, Mucenicia cărților:

„Nu s-au mulțumit să ne ucidă Mărturisitorii;

s-au hotărât să le ucidă și Cărțile.

Mai întâi le-au spânzurat prin piețe; dar văzând că oamenii le aduc pe ascuns flori, ca unor răposați, au preferat să le ardă pe rug. Spre surprinderea noastră, Cărțile au plâns și apa vie pe care o ascundeau a stins focul. „Aceeși vrăjitorie care păstrează moaștele narse își arată puterea și acum”, au spus ei, și au încercat să le decapiteze.

Dar, spre uimirea lor, din rănile Cărților a început să șiroiască sângele, și ei s-au speriat: erau sătui de atâția martiri.

După ce s-au sfătuit îndelung au încetat să ucidă Cărțile;

au înțeles că cea mai teribilă prigoană este sufocarea prin libertate.

Și au tipărit grămezi de cărți, care de care mai interesante, pline de știri senzaționale, dar

care nu zideau cu nimic sufletul.

Pentru ca nimeni să nu mai aibă timp de altceva au tipărit atât de mult, și atât de ieftin, încât uneori restul la pâine se dădea în cărți.

Ce nu au putut lovi cu sabia, au lovit cu pacea... „Doamne, care știi că există nu doar litere careucid,

ci și litere care ascund viață, pentru jertfa celor care le-au scris, scoate-le la lumină! Trimite-le spre noi!

De când ne-au ucis mărturisitorii Suntem cam singuri...”

264

Părerile primilor cititori...

Dacă în primele sale romane (Jertfa unui preot mucenic și Fără frică: despre curajul mărturisirii lui Hristos) Sergiu Ciocârlan atingea mai de departe și oarecum tangențial anumite secvențe din istoria postdecembristă a României (cele două romane referindu-se în principal la realitatea socială a României ceaușiste), surprinzând anumite instantanee de viață care pot constitui oricând cauze care au determinat mersul descendent al țării noastre, prin romanul de față își asumă sarcina nicidecum ușoară de scriitor angajat care, din postura de participantă vie a Trupului lui Hristos, întocmește, la rândul lui, și cu largul concurs al personajului pe care l-a inventat samuel Scheib un raport obiectiv, exact, dureros de precis al modului în care au fost dărâmați pilonii de rezistență ai neamului românesc.

Romanul său este un shortcut către temele ardente ale realității noastre sociale și mai ales politice, care unora le provoacă insomnie severă iar altora o indiferență crasă. Dacă ar fi să facem o statistică aplicată la nivelul întregului popor, probabil că gradul de indiferență ar ieși campion. În ciuda acestui peisaj dezolant pe care îl oferă mentalitatea actuală a românilor, Sergiu Ciocârlan își face, încă o dată, datoria. Ca să descoperi pe cont propriu etiologia maladiilor care au invadat după 1989 sufletul și trupul neamului românesc, ar trebui să urmărești niște filme documentare (Confesiunile unui asasin economic în primul rând), să citești niște studii de psihologie despre tehnicile de manipulare (cartea lui Vladimir Volkoff tratat de dezinformare este cea mai concisă și mai bine scrisă, din punct de vedere literar, dintre ele), să te intereseze mutațiile pe care le provoacă privitul în neștire la televizor (cea mai elocventă carte despre tema aceasta este Homo videns. Imbecilizarea prin

265

televiziune și post-gândirea a lui Giovanni Sartori), ar trebui să studiezi modul în care se rescrie istoria unui neam, ar trebui să reiei mental procesul secularizării care a forat adânc, inclusiv în biserică, ar trebui să citești cărțile lui V. Suvorov și câte și mai câte.

Sergiu Ciocârlan îl scutește pe cititor de tot acest travaliu și scrie, într-o manieră romanească după toate canoanele romanului -, un raport. Un fel de raport despre orbi (Ernesto Sabato), doar că în acest caz cecitatea e de natură spirituală. Sergiu îl vindecă pe cititor de această orbire și îi indică, folosind indexul său scriitoricesc, câteva teme de reflecție: cum s-a ajuns de la mândria de a fi român la stigmatul de a fi român, televiziunea ca „instanță” epistemologică supremă, care stabilește ce este adevărat și ce este fals, mijloacele de discreditare a Bisericii Ortodoxe, frica inoculată adânc în fibra românului, mascarada dosariadei și a procesului comunismului, distrugerea educației și a tradiției universitare românești, aderarea servilă la ideologiile occidentale aflate „pe val”, distrugerea economiei și a sistemului de sănătate, descurajarea natalității, dispariția agriculturii românești, lichidarea industriei, otrăvirea resurselor naturale și a alimentației. Pe cât este de plăcută lectura romanului România furată, pe atât de amară este concluzia la care ajunge cititorul, odată ce a închis volumul. Acum știm cum s-a ajuns aici. Cunoaștem diagnosticul. Am dezvoltat și etapele dezastrului. Dar care e soluția? Unde se găsește antidotul? Să semnăm petiții în neștire? Să reacționăm virulent pe internet? Să ieșim în stradă? Soluția este personală. Rămâne ca fiecare să o descopere pe cont propriu.

Ciprian Voicilă, psiho-sociolog

Un ochi curat, care poate vedea limpede, este un ochi a cărui putere de străpungere este susținută de o energie duhovnicească. Numai lumina Duhului poate evidenția cu atâta claritate sursa, conexiunile,

266

ținta și roadele unui proces istoric din care avem atât de mult de învățat!... Și, totuși, pentru mine acest roman este cel mai frumos roman de dragoste. Acești ochi minunați, plini de iubire, descoperă adevăratul Izvor nesecat de putere, care ne poate umple de liantul minunat, atât de necesar celor ce își doresc să viețuiască în împărăția Tinereții fără bătrânețe și a Vieții fără de moarte. Aceasta este datoria fiecărui mugur al neamului ca trăgând seva din adânc să o îmbogățească și să o curețe cu puterea Soarelui Hristos, spre a o trimite înapoi în rădăcină, îmbogățind-o și întărind-o pentru veacurile ce vor veni.

Părintele Ioan Șișmanian

România furată raportul comisarului european Samuel Scheib nu este o carte, ci un strigăt plin de durere și dragoste. Un urlat care vrea să trezească sufletul din noi, care vrea să ne spună încă o dată cu ce se mănâncă libertatea. Consider că va fi simțit ca o palmă mai ales pe obrazul generației tinere, care nu numai că vede în libertate exact opusul ei, ci chiar se încapățânează să trăiască în aceeași stare de mediocritate și moarte sufletească.

Generația mea este caracterizată de uitare. Uitarea și nepăsarea fac ca tânărul să nu mai știe cine este și de ce se află în viața aceasta. Starea de mulțumire în care ne aflăm nu poate produce decât dezgust. Libertatea nu ține cont de limite geografice, ci de posibilitățile care mai sunt sau nu mai sunt în sufletul fiecăruia dintre noi. În momentul în care am ajuns să vindem tot pentru bani, suntem morți. Niște morți care încă își mai târâie trupurile putrezite de păcat, care încă își caută fericirea în nefericire, în groază. Și da, trăim niște vremuri în care literatura în care nu încap Hristos este premiată la cele mai inedite concursuri literare. Trăim într-o societate care a ajuns să aprecieze ponegrirea credinței și a creștinilor, care se bucură de noile scandaluri, de multe ori

267

fabricate, din interiorul Bisericii. În liniștea mascată în care trăim auzim un strigăt. E dureros, știu. Însă trebuie să ne trezim, chiar dacă ne doare. Să acceptăm că Europa ne omoară sufletele, iar dacă ne distruge sufletește, nu mai suntem oameni. Să stăm și să cugetăm la lipsa de reacție a majorității celor dintre noi, la frica inexplicabilă care s-a sălășluit în sufletele noastre în care, paradoxal, ar trebui să se afle Hristos. Oameni buni, să ne trezim! Unde e Hristos nu există frică! Frica nu înseamnă politețe, iar cei care ne induc ideea că suntem habotnici dacă reacționăm trebuie puși la punct.

Cu nădejdea că veți lăsa acest strigăt să vă pătrundă până în adâncul sufletului, vă propun ca apoi să faceți un exercițiu după care să punem cu toții început bun. Martirii închisorilor comuniste, unii studenți fiind, au mărturisit Adevărul cu prețul vieții lor. Au primit o moarte groaznică din punct de vedere fizic, fiind schingiuiți până își dădeau duhul. Trăim vremuri asemănătoare, însă noi n-avem curaj să mărturisim, motivându-ne gestul cu idei extrem de banale. Să cugetăm. Dumneavoastră aveți conștiința curată? Ați apărut Adevărul de fiecare dată când vi s-a cerut asta? Ați ieșit să spuneți că „Da, fraților! Hristos e Viața, eu nu pot trăi fără El!” Sub pretextul bunului simț și al politeții, uneori am tăcut. Iar dintre toți cei vinovați, eu sunt prima. Din fericire, însă, aveți în mână un strigăt care vă poate trezi. Trebuie doar să-l primiți...

Cătălina Dănilă

268

Cuprins:

Prefață 5

Un manifest al rezistenței 13

Capitolul 1

Un uluitor proiect: Conectorul din Bruxelles, construcția multifuncțională care fluidizează traficul a milioane de pasageri anual 15

Capitolul 2

Personalul care întârzie nejustificat. Un pachet de la București. „Pasărea cu lumină în plisc” 27

Capitolul 3

Cossette meditează: Hristos este zborul cel mai înalt. Consensul societăților moderne determină gânduri, fapte, conștiințe 46

Capitolul 4

Discuția din tren. Icoana chipului lui Hristos din noi fiind limpede, în ea se vor vedea și ceilalți 55

Capitolul 5

Cum o carte poate fi un adevărat ghid într-o lume falsificată de atâtea suprapuneri ideologice 60

Capitolul 6

Prima zi a Festivalului Literaturii din Balcani.

Cei 14 vizitează Fabrica de zahăr, Uzina Progresul și Laminorul. Discuția primarului cu diplomații europeni 75

Capitolul 7

Leprozeria din Dobrogea. „Dacă Hristos a luat lumea bolnavă, urâtă și a pus-o în inima Sa, atunci primește și tu în Hristos Cel din inima ta pe cel deznădăjduit!” 85

269

Capitolul 8

Deschiderea evenimentului cultural. Alocuțiunea primarului și cuvântul profesorului N. 93

Capitolul 9

O întâlnire obișnuită între colegi de muncă, după terminarea programului, în magazia Combinatului Chimic 106

Capitolul 10

Încă un exercițiu de renunțare la sine. Istoria celor trei morți ai orașului pe care nu are cine să-i îngroape 121

Capitolul 11

Un telefon la București. Nebuna de Geta devine incomodă și trebuie „internată” imediat 128

Capitolul 12

A doua zi de Festival. Recitalul de poezie. Marginalii la ceea ce trebuie să fie poezia într-o societate care are absolută nevoie de ea 137

Capitolul 13

Părintele P. este invitat la o agapă a credincioșilor parohiei. Temele actualității dezbătute pe un ton sincer, nefățarnic 146

Capitolul 14

Disciplina absolută din fișele lui Scheib. Raportul în stadiul de eboșă concentrează un întreg program de destabilizare națională 159

Capitolul 15

A treia zi de Festival. Conferința „Moduri de receptare a literaturii române” susținută de un harismatic profesor universitar 164

Capitolul 16

Discursul memorabil al Getei în centrul vechi al orașului, lângă statuia împăratului Traian, 270

atrage auditoriul 194

Capitolul 17

Cerșetorul desprins parcă dintr-un roman al lui Dickens. Cateheza din seara de duminică din

Biserica Sfântul Ierarh Nicolae 201

Capitolul 18

Carasul și curcanii: cei doi poli ai cugetului lui Stamate. Bucuria întâlnirii cu tovarășul Șaibă, una din rarele bucurii pe care le poate avea muncitorul român 220

Capitolul 19

Ultima lectură. Microvolumul care-i produce lui Scheib o satisfacție echivalentă cu cea a unui scriitor care dă o operă valoroasă 225

Capitolul 20

Cosette și Iancu. Iubirea de Hristos și iubirea de țară nu sunt două iubiri diferite: doar iubindu-L pe Hristos îți iubești cu adevărat țara 257

Epilog 260

O postfață neconvențională 263

271

în curs de apariție:

Literatura în lumina ortodoxiei

O carte care ne ajută să privim cu alți ochi literatura, ajutându-ne să ne orientăm în labirintul ei.

Sergiu Ciocârlan reușește ca, vorbind despre literatură, să ne prezinte unele repere duhovnicești pentru abordarea ei corectă, trăgând în același timp anumite semnale de alarmă.

O carte de mare folos nu doar pentru elevi și studenți, ci pentru orice intelectual ortodox.

sergiuciocarlan.ro

Pentru mine acest roman este cel mai frumos roman de dragoste. Acești ochi minunați, plini de iubire, descoperă adevăratul Izvor nesecat de putere, care ne poate umple de liantul minunat, atât de necesar celor ce își doresc să viețuiască în împărăția Tinereții fără bătrânețe și a Vieții fără de moarte.

Părintele Ioan Șișmanian

Sergiu Ciocârlan este, de departe, cel mai valoros autor religios român din noua generație pe care l-am descoperit până în prezent.

Danion Vasile

O carte este semnificativă dacă reușește să ne adune în noi înșine și să ne pună în cumpăna Duhului, recuperând în inimile noastre acele cuvinte fără de care nu putem exista.

Acele cuvinte sunt Hristos, Ortodoxie, România, adică valori pândite astăzi de tot felul de primejdii și de care noi trebuie să ne agățăm cu o înverșunare tot atât de mare ca a celor care vor să le distrugă. Nu există decât o singură Cale cea a luptei nepotolite, pe viață și pe moarte, pentru ca astfel de cuvinte să nu dispară, ci să ne facă vii. Dar pentru asta trebuie să avem un curaj nebun...

Sergiu Ciocârlan

Nu știi să existe o carte care să te ajute să înțelegi mai bine cum să te raportezi la problemele contemporane cu care se confruntă creștinii din România. Sub forma unui roman, care are în fundal o sensibilă poveste de dragoste, Sergiu Ciocârlan reușește să strige cu glas puternic multe lucruri despre care de obicei se vorbește în șoaptă...

Editorul

sergiuciocarlan.ro

Difuzare:

Tel. 0753 35 93 66 comenzi@areopag.ro <http://www.areopag.ro>